

UNIVERZITA KARLOVA

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut komunikačních studií a žurnalistiky
Katedra mediálních studií

Rámcování události Great March of Return v českých online médiích

Diplomová práce

Autor práce: Anna Krčková

Studijní program: Mediální studia

Vedoucí práce: doc. Mgr. MgA. Filip Láb, Ph.D.

Rok obhajoby: 2020

Prohlášení

1. Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracovala samostatně a použila jen uvedené prameny a literaturu.
2. Prohlašuji, že práce nebyla využita k získání jiného titulu.
3. Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna pro studijní a výzkumné účely.

V Praze dne 29. 7. 2020

Anna Krčková

Bibliografický záznam

KRČKOVÁ, Anna. *Rámcování události Great March of Return v českých online médiích*. Praha, 2020. Diplomová práce (Mgr.). Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut komunikačních studií a žurnalistiky, katedra mediálních studií. Vedoucí diplomové práce doc. Mgr. MgA. Filip Láb, Ph.D.

Rozsah práce: 143 139 znaků

Anotace

Diplomová práce se zabývá pokrytím události Great March of Return ve vybraných českých online médiích (Aktuálně.cz, Echo24, Haló noviny, iDNES, iRozhlas, Lidovky, Novinky.cz). Demonstrace vypukly počátkem března roku 2018 a dávaly si za cíl návrat Palestinců na jejich historicky daná území Izraele. Teoretická část práce se věnuje konceptu rámcování a rozvádí také často opomíjené vizuální rámcování. Následně pokrývá současnou roli válečné fotografie v médiích, řeší otázku krize fotožurnalismu a poskytuje historicko-politický kontext události Great March of Return. Výzkumná část si klade za cíl analyzovat skrze metodu rámcování způsob, jakým česká online média interpretovala zkoumaný izraelsko-palestinský konflikt. Pro komplexnější vhled do problematiky se práce věnuje jak verbálnímu, tak textovému obsahu, ten je zkoumán současně nebo porovnáván mezi sebou. Pro možnost testování různých perspektiv využívá práce kvantitativní i kvalitativní metody rámcování.

Annotation

The diploma thesis deals with coverage of the Great March of Return event in selected Czech online media (Aktuálně.cz, Echo24, Haló noviny, iDNES, iRozhlas, Lidovky, Novinky.cz). Demonstrations erupted in early March of 2018, with the goal of returning Palestinians to their historical territories of Israel. The theoretical part of this thesis deals with concept of framing and also expands on the often neglected visual framing. It then covers role of war photography in the media, addresses crisis of photojournalism and provides historical and political context of the Great March of Return. The research part uses concept of framing and aims to analyze way in which Czech online media interpreted researched Israeli-Palestinian conflict. For a more comprehensive insight into this issue, thesis deals with both verbal and textual content, which is examined at the same time or compared with each other. For the possibility of testing different perspectives, diploma thesis uses both quantitative and qualitative framing methods.

Klíčová slova

framing, mediální rámcování, vizuální rámcování, mírový žurnalismus, válečný žurnalismus, izraelsko-palestinský konflikt, Great March of Return

Keywords

framing, media framing, visual framing, peace journalism, war journalism, Israeli-Palestinian conflict, Great March of Return

Title

Framing the Great March of Return in Czech online media

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala vedoucímu své diplomové práce doc. Mgr. et MgA. Filipu Lábovi, Ph.D., za jeho podnětné připomínky, užitečné rady a vstřícný přístup.

Obsah

Úvod	9
1 Původ a vymezení konceptu rámcování	10
1.1 Sociologická vs. psychologická tradice výzkumu	10
1.2 Definice rámcování	11
1.3 Proces rámcování	12
1.4 Cyklus rámcování	14
1.5 Prostředky k identifikaci rámců	15
1.6 Typologie rámců	16
1.6.1 Obecná typologie rámců	16
1.6.2 Rámec a válka	17
1.7 Tři paradigmatata rámcování	17
1.8 Kvalitativní vs. kvantitativní přístup	18
2 Vizuální rámcování	19
2.1 Vlastnosti vizuální komunikace	20
2.2 Definice vizuálního rámcování	21
2.3 Úrovně vizuálního rámcování	21
2.4 Válečné konflikty ve vizuálním výzkumu	24
2.5 Nová perspektiva: válečný a mírový rámec	25
2.6 Krize fotožurnalismu	26
3 Historicko-politický kontext Great March of Return	28
3.1 Počátky izraelsko-palestinského konfliktu	28
3.2 První světová válka, Britský mandát Palestina, druhá světová válka	28
3.3 Situace Palestinců po roce 1947	30
3.4 Šestidenní válka, Jom Kippur a Camp David	30
3.5 Osmdesátá léta	32
3.6 Od první intifády k Oslu	33
3.7 Druhá intifáda	36
3.8 Vývoj izraelsko-palestinského konfliktu po roce 2010	38
3.9 Great March of Return	38
3.10 Česká republika a vztahy k Izraeli a Palestině	39

4 Rámcování události Great March of Return v českých online médiích	41
4.1 Charakteristika výzkumu	41
4.2 Výzkumný vzorek a metodologie	41
4.2.1 Systém indikátorů podle Lee a Maslog	42
4.2.2 Matice rámců podle Deprez & Raeymaeckers	43
4.3 Výzkumné otázky	44
4.4 Zjištění a interpretace výsledků analýzy	46
4.4.1 Kvantitativní obsahová analýza: obecná zjištění	46
4.4.1.1 Analýza rámce mírového a válečného žurnalismu (VO1, VO2, VO3)	48
4.4.1.2 Analýza proizraelského a propalestinského rámce (VO4, VO5)	52
4.4.2 Kvalitativní analýza	55
4.4.2.1 Rámec diplomacie	55
4.4.2.2 Rámec nadměrného izraelského násilí	56
4.4.2.3 Rámec práva na obranu	56
4.4.2.4 Rámec válečné oběti	57
4.4.2.5 Rámec práva na návrat	57
4.5 Shrnutí analytické části a diskuze	58
Závěr	63
Summary	64
Použitá literatura	65
Seznam citovaných článků	75
Přílohy	81

Úvod

Úřad pro koordinaci humanitárních záležitostí uvedl, že demonstrace, jež vypukly v březnu 2018 v Pásmu Gazy pod heslem Great March of Return, představují nejnásilnější střety mezi Izraelem a Palestinou od operace Ochranné ostří v roce 2014 (OCHA, 2020). Pro mnohé však bylo povstání pouze další událostí z nekonečné řady násilných konfliktů mezi Palestinci a Izraelci. Nebo hnutím Hamás a izraelskou armádou, nebo mezi teroristy a brutálními Izraelci? Všechny možnosti média nabízejí. Skutečně, izraelsko-palestinský konflikt patří k nejvleklejším, zdánlivě nejméně řešitelným a také nejmedializovanějším novodobým konfliktům. V jeho spletité historii se málokdo orientuje a málokdo tuší, na jakou stranu se postavit. Díky silné medializaci však konflikt poskytuje příležitost a dostatek materiálu pro jeho výzkum, jak to dokazuje rozsáhlé portfolio provedených studií.

Tato diplomová práce si neklade ambici najít pravdu v izraelsko-palestinském konfliktu, ale zanalyzovat, jakým způsobem se s tak komplikovanou tematikou česká média vyrovnávají. Demonstrace Great March of Return nabízí ucelenou událost v rámci konfliktu, skrze kterou lze výzkum uchopit a poskytnout velmi aktuální pohled na způsob, jakým je o něm referováno. Nedílnou součástí mediálního pokrytí konfliktů je také jeho vizuální složka. Válečná fotografie představuje tradiční subjekt praxe fotožurnalismu, avšak v určitém bodě historie se stala předmětem kritiky pro svou přílišnou explicitnost a kontroverznost. Současně tedy bude práce sledovat, jak média manipulují s vizuálním obsahem, jakou roli v současné době válečná fotografie zastává či zda se projevuje snaha propagovat novější myšlenku mírové fotografie.

Cílem této diplomové práce je tedy pomocí metody rámcování analyzovat pokrytí demonstrací Great March of Return ve vybraných českých online médiích (Aktuálně.cz, Echo24, Haló noviny, iDNES, iRozhlas, Lidovky, Novinky.cz). Úvodní kapitoly se budou věnovat konceptu rámcování, které ačkoliv představuje frekventovaně využívanou metodu ve výzkumu médií, trpí podle mnohých výzkumníků teoretickou roztříštěností. Jelikož práce klade důraz na vizuální složku zkoumaného obsahu, následující kapitoly se budou zabývat opomíjeným vizuálním rámcováním, rolí válečných konfliktů ve vizuálním výzkumu a následně bude prezentován koncept mírového žurnalismu, jak jej definoval Johan Galtung. Závěrem vizuální teoretické části bude diskuze o krizi fotožurnalismu a s jakými problémy se musejí profesionálové v oboru v současné době vypořádávat. Vzhledem ke složitosti situace mezi Palestinou a Izraelem se bude kapitola tři důkladně věnovat historicko-politickému kontextu izraelsko-palestinského konfliktu a bude se tímto snažit přiblížit, co předcházelo demonstracím Great March of Return. Poslední, čtvrtá kapitola se poté bude věnovat popisu metodologie výzkumu, definování výzkumných otázek a nakonec samotné analýze a interpretaci výsledků.

1 Původ a vymezení konceptu rámcování

Koncept¹ rámcování² zaznamenal dramatický nárůst popularity a stal se hojně využívaným nejen v komunikačních a mediálních studiích, ale také v sociologii, psychologii, lingvistice, politické komunikaci a politických vědách (D'Angelo et al., 2010; Evans, 2010; Godefroidt et al., 2016; Kuypers, 2010; Reese, 2007). Tato metoda výzkumu je poměrně specifická zejména proto, že si od roku 1974, kdy byla poprvé definována, nenašla svou ustálenou podobu a její volný výklad způsobil, že mnoho studií využívajících metodu rámcování má s původním konceptem společné pouze pramálo.

Oblíbenost konceptu rámcování si mnozí odůvodňují jeho multidisciplinarností umožňující široké využití, jež není svázáno jedním paradigmatem nebo dominantní teorií, a umožňuje komplexní porozumění komunikačnímu procesu (D'Angelo, 2002; Matthes, 2009; Reese, 2007; Weaver 2007). D. Reese (2007) o rámcování píše: „...[rámcování] je provokativní model propojující oblasti, které musejí být ve vzájemném kontaktu: kvalitativní a kvantitativní, empirické a interpretační, psychologické a sociologické a akademické a profesionální.“ (str. 148) Jedna z nejznámějších prací v oboru od R. M. Entmana (1993) naopak vidí v roztržitosti konceptu a nekonzistentním výkladu klíčových pojmů slabinu a snaží se vnést do problematiky unifikované paradigma.

V oblasti komunikačních studií se výzkumy rámcování tradičně soustředí na analýzu mainstreamových médií, jelikož se předpokládá, že rámce vytvářené v mediálních obsazích ovlivňují způsob, jakým publikum interpretuje nastolená témata (Neuman et al., 1992). Rámce jsou chápány jako prostředky k ovlivňování názorů a postojů a předpokládá se, že nejsou projevy moci (Entman, 2004). Výzkumy se tedy zabývají tím, jak elity či novináři rámce vytvářejí a šíří a zároveň jakým způsobem ovlivňují jejich příjemce (Manor a Crilley, 2018).

1.1 Sociologická vs. psychologická tradice výzkumu

Počátky výzkumu rámcování vzešly ze dvou nesouvisejících tradic, psychologické a sociologické. Za průkopníky psychologického konceptu jsou považováni Amos Tversky a Daniel Kahneman (1979, 1986), kteří využívali pojem rámcování v souvislosti s výzkumem poukazujícím na závislost volby jednotlivce a způsobu prezentace problému. Kahneman (2003) tento jev později popsal jako *referenčně závislou percepci*, tedy jak se interpretovaná informace mění v závislosti na svém kontextu a způsobu rámcování. Psychologický směr se tedy zaměřuje na rámcování publika a na to, jaký mají rámce vliv na proces rozhodování jednotlivců v souvislosti se zdůrazňováním určitých konceptů nebo myšlenek ve sdíleném obsahu (Borah, 2011; Caciatore, Scheufele a Iyengar, 2015). Výzkumy této tradice jsou označené

---

1 Rámcování je odborníky označováno také jako teorie, přístup, proces, perspektiva, analytická technika, paradigma, kategorie mediálních efektů nebo multiparadigmatický výzkumný program (D'Angelo, Kuypers, 2010).

2 Z anglického *framing*.

jako *ekvivalentní rámcování* (equivalence framing), což odkazuje na proces, kdy je identická informace rámcována jinak (de Vreese, 2010).

Výzkumy se sociologickým základem se naopak soustředí na rámce v komunikaci, jednotlivé elementy a procesy utvářející finální podobu sdíleného obsahu – slova, obrazy, fráze, formy prezentace (Borah, 2011). Představení konceptu ze sociologické výzkumné perspektivy je připisováno sociologovi Ervingu Goffmanovi (1974) a antropologovi Gregorymu Batesonovi (1972), od něhož si Goffman původní metaforu rámcování vypůjčil (Reese, 2003:7). Goffman (1974) považoval rámcování za součást lidské přirozenosti, jelikož na jeho základě jednotlivci pomocí kognitivních schémat interpretují a klasifikují informace vyskytující se v každodenním životě. Protože se výzkumy sociologického směru zaměřují na zdůrazňování určitých aspektů v komunikaci, nesou označení *rámcování pomocí zdůrazňování* (emphasis framing) (de Vreese, 2010).

Příčinu roztržitosti konceptu rámcování vidí Scheufele a Iyengar (2014) právě v sociologické tradici, ze které naprostá většina výzkumů vychází. Tvrdí, že je definice rámcování v sociologickém kontextu příliš vágní, a umožnila tak rozšířit záběr studií spadající pod tuto výzkumnou metodu, což podporuje její nekonzistentní podobu. Zároveň se Cacciatore, Scheufele a Iyengar (2015) domnívají, že rámcování pomocí zdůrazňování stírá hranici mezi rámcováním, primingem, nastolováním agendy³, a proto nabádá k přesunu konceptu zpět k ekvivalentnímu rámcování. To se soustředí na alternativní prezentaci informací spíše než na funkci přesvědčování, a zužuje tak možný záběr studií.

1.2 Definice rámcování

Multidisciplinární povaha konceptu s sebou přirozeně nese velké množství definic. Pro přehlednost lze definice rozdělit do tří kategorií, podle toho, na jaké úrovni komunikace jsou rámce lokalizovány. Entman (1993) zmiňuje následující lokace rámců v komunikačním procesu: komunikátora, text a příjemce⁴. Tyto úrovně rozvedl Scheufele (2004, 2010): první úroveň se zabývá perspektivou komunikátora, tedy vlivem novinářských rámců na produkci zpravodajského obsahu, a výsledkem jsou poté mediální rámce. Druhý přístup zahrnuje veřejný diskurz, kdy média slouží jako přenašeče rámců různých aktérů a analýza mediálního obsahu zde slouží k investigaci diskurzů. Třetí úroveň se poté zabývá mediálními rámci a jejich vlivem na příjemce, tedy rámci publika (Brantner et al. 2013).

Do první úrovně lze zařadit nejznámější a nejcitovanější definici R. M. Entmana (1993): „*Rámcovat znamená vybírat určité aspekty vnímané reality a zdůraznit je v komunikovaném textu tak, aby podporovaly určitou definici problému, kauzální vysvětlení, morální hodnocení a/nebo preferované řešení dané záležitosti*“ (Entman, 1993: 52). Entman

---

3 McCombs (1997) popsal rámcování jako součást druhé úrovně nastolování agendy zkoumající významnost atributů nadnesených témat, na rozdíl od první úrovně zkoumající významnost samotných témat. Tímto tvrzením otevřel debatu o souvislosti konceptů, ale jak například Weaver (2007) uvádí, ač se přístupy zabývají obdobnými procesy a pracují s významností, stále se jedná o koncepty rozdílné.

4 Entman (1993) stanovuje ještě čtvrtou lokaci rámců, kulturu.

ve svém výkladu pracuje se dvěma klíčovými pojmy, *výběr* (selection) a *významnost* (salience)⁵, kdy rámce podle něj zdůrazňují útržky informací komunikovaného obsahu, čímž zvyšují jejich významnost. Tím, že koncept zakládá právě na *významnosti*, otevírá debatu o vztahu rámcování, nastolování agendy a primingu.

Do druhého přístupu patří, také často zmiňovaná, definice průkopníků sociologické tradice Gamsona a Modiglianiho (1989). Ti nahlízejí na mediální diskurz jako na set interpretačních souborů s vnitřní strukturou přikládající význam komunikovanému obsahu. „V jejich jádru je centrální organizační idea neboli *rámec*, který dává smysl relevantním událostem, a tím navrhuje, co je jejich tématem.“ (str. 3)

K poslední úrovni lze zařadit definici od autorů Valkenburg, Semetko a de Vreese (1999: 10): „Výzkum rámců publika zkoumá, jak a do jaké míry ovlivňují specifické mediální rámce čtenářovo nebo divákovo vnímání určité informace. Pokouší se odhalit, do jakého rozsahu jsou rámce publika replikací mediálních rámců.“ Trojice autorů tedy zkoumala, jak mohou specifické mediální rámce podpořit vznik podobných rámců publika.

Na rozmanitost a velký počet definic reaguje Trivundža (2015) a shrnuje situaci tvrzením, že ačkoliv definice nesdílejí stejný paradigmatický základ, ve své podstatě stavějí na předpokladu, že rámce jsou prostředky posilující asociace mezi koncepty, a tím ovlivňují percepce a formování znalostí.

1.3 Proces rámcování

Jak bylo zmíněno výše, rámcování se odehrává na několika úrovních komunikačního procesu. Spíše než produkcí konkrétních rámců se většina studií zabývá faktory a aktéry v procesu ovlivňujícími jejich výslednou podobu.

De Vreese (2005) popisuje komunikaci jako dynamický proces zahrnující *stavbu rámců* (frame building) a *nastavení rámců* (frame setting), přičemž nedílnou součástí procesu jsou i komponenty komunikace definované Entmanem (1993): komunikátor, text, příjemce a kultura. Stavbu rámců podle něj ovlivňují dva druhy faktorů. *Interní*, odrážející rozhodnutí novinářů a zpravodajských organizací, a *externí*, odrážející interakci mezi novináři a elitami a sociálními hnutími. Nastavení rámců odkazuje na interakci mezi mediálními rámci a predispozicemi jedince a operuje s teorií mediálních účinků. Ta předpokládá, že mediální rámce mohou mít vliv na individuální či sociální úrovni a ovlivňovat například politické rozhodování nebo veřejné mínění. De Vreese také tvrdí, že rámce mohou figurovat v procesu rámcování jako závislé a nezávislé proměnné. Pokud jsou mediální rámce studovány jako závislé proměnné, jsou výsledkem žurnalistické praxe a nátlaku organizací a elit. V případě nezávislé proměnné jsou rámce výsledkem interpretací publika (de Vreese, 2005).

---

5 Pod pojmem *salience* chápeme vyzdvihování určité informace jako obzvláště důležité, zřejmé a zapamatovatelné. Lze přeložit také jako význačnost nebo výraznost.

Podobným způsobem jako de Vreese popisuje proces rámcování Scheufele (1999). Ten kromě stavby a nastavení rámců zahrnuje do procesu navíc efekty rámcování na individuální úrovni a vztah mezi individuálními a mediálními rámci⁶. *Stavbu rámců* vztahuje Scheufele k produkci zpravodajského obsahu, jehož výsledkem jsou mediální rámce. Jmenuje některé faktory ovlivňující výslednou podobu rámců: sociální normy a hodnoty, tlaky a omezení zainteresovaných organizací, žurnalistické rutiny a praxe či ideologická a politická orientace žurnalistů. Druhá část procesu, *nastavení rámců*, spojuje rámcování s teorií mediálních efektů a zabývá se tím, do jaké míry využívá publikum rámce zprostředkované masmédií. Zkoumá, do jaké míry ovlivňují rámce názory jedinců, jejich politické rozhodování a formování veřejného mínění. *Efekty rámcování na individuální úrovni* poté popisují konkrétní behaviorální, postojové a kognitivní projevy jedinců zapříčiněné vystavením publika mediálním rámcům. Jak ale později B. a D. Scheufele (2010) zmiňují, skutečnost je reálně mnohem komplexnější a rámce mohou zmíněné projevy ovlivnit, pouze pokud převažují nad jinými a jsou přijaty veřejností a zároveň rezonují s dlouhodobými schématy publika.

Scheufele (1999) u procesu rámcování nakonec zmiňuje efekt, kdy se sami novináři stávají publikem a podléhají těm samým rámcům, které vytvářejí v mediálních obsazích. Upozorňuje na skutečnost, že rámce nemusejí pramenit pouze od elit, ale proces může probíhat oboustranně. Obdobný názor sdílí také Pan a Kosicki (2003: 47–48): „... rámcování nemůže být jednosměrná cesta, na které politické elity manipulují hodnocením veřejnosti... je to mnohostranný proces ovlivňovaný z různých směrů... Iniciativa rámcování může přijít od jakéhokoliv participanta v jakékoliv fázi procesu, ...“

D'Angelo (2002) popisuje proces rámcování ve třech fázích: *konstrukce rámce*, *efekt rámce* a *definice rámce*. Konstrukce rámce zahrnuje kombinaci výše zmíněné stavby a nastavení rámců definovanou Scheufelem (1999), ačkoliv jak D'Angelo poukazuje, na rozdíl od Scheufeleho se zaměřuje na to, jak vědci konceptualizují procesy tvorby mediálních rámců žurnalisty. Ve výzkumu konstrukce rámců chápe autor jako klíčové identifikovat žurnalistické záměry, zpravodajské hodnoty a formáty textového a obrazového obsahu vytvářející rámce. K jejich odhalení slouží prostředky k identifikaci rámců, jež budou dále rozvedeny v kapitole 1.5. Efekty rámců indikují, co a jakým způsobem rámce ovlivňují, ať už to je veřejný diskurz politiků, vlády, nebo sociálních hnutí, či rámce publika ovlivňující názory a rozhodovací procesy jedinců. Zde autor podobně jako Scheufele poukazuje na fakt, že efekty rámců nejsou jednosměrné. Poslední fáze, definice rámců, odkazuje na hledání důkazů, že rámce nesou projevy moci jedince či skupiny.

Studie od Gamsona a Modiglianiho (1989) chápe rámcování jako proces s přidanou hodnotou a zmiňuje tři aspekty, jejichž různé kombinace produkují specifické mediální rámce. *Kulturní rezonance* zajišťuje, aby obsah působil familiárně, a tedy rezonoval ve větším kul-

---

6 Scheufele (1999) na rozdíl od de Vreese (2005) rozlišuje mediální a individuální rámce, přičemž oba typy rámců mohou fungovat jako závislé či nezávislé proměnné. Scheufele (1999) odkazuje na práci Kindera a Sanderse (1990), kteří chápou rámce jednak jako prostředky zakotvené v politickém diskurzu (mediální rámce), jednak jako interní struktury ve vědomí jedinců (individuální rámce).

turním měřítku. To podporuje druhý aspekt, *sponzorské aktivity*, což jsou projevy různých organizací s vlivem na zpravodajské obsahy. Třetím aspektem jsou *mediální praktiky*, tedy postupy a normy novinářů při tvorbě mediálních obsahů. Autoři se domnívají, že celý proces je nepřímo ovlivňován veřejným míněním, a to skrze přesvědčení novinářů. Znamená to, že se novinář pohybuje na hraně spotřebitele a producenta a podléhá těm samým rámcům jako veřejnost, přičemž rámce následně dále reprodukuje.

Jak již bylo naznačeno, součástí konstruování rámců nejsou pouze zpravodajské organizace a novináři, ale aktérem v procesu může být také stát a jeho orgány. Využívání rámců vládou je evidentní zejména v oblasti zahraniční politiky a války, kdy vláda konstruuje informace tak, aby zajistila pozitivní prezentaci vládní politiky veřejnosti (Entman, 2004; Manor a Crilley, 2018).

1.4 Cyklus rámcování

Jelikož je dimenze času v analýze rámcování důležitým faktorem, autoři Miller a Riechert (2003) popisují proces rámcování z hlediska „životního cyklu“ rámců (Trivundža, 2015). Tvrdí, že se proces rámcování vyvíjí v etapách ovlivněných zainteresovanými subjekty, a popisují celkem čtyři fáze cyklu.

Fáze vzniku (emergence phase) rámce může být spuštěna například katastrofickou událostí, volbami či jinými významnými událostmi, kvůli kterým se zpravodajský obsah věnuje primárně těmto tématům. V této fázi se k novinářům snaží dostat zainteresované osoby a prosadit svůj úhel pohledu, což novináři vítají kvůli přísunu informací. V *definiční fázi* nebo také *fázi konfliktu* se zainteresované osoby snaží o získání pozornosti médií, což jim posléze umožňuje událost rámcovat dle svých potřeb. V této fázi vzniká mezi zainteresovanými osobami konflikt, jelikož usilují o prosazení svého názoru, a ten se poté stává hnací silou médií a zvyšuje jejich atraktivnost. *Rezonanční fáze* označuje moment, kdy rámce prosazované zainteresovanými subjekty rezonují s hodnotami a zkušenostmi publika a začnou převažovat. *Rezoluční fáze* značí ustavení dominantního rámce a delegitimizaci neprosazených rámců v médiích a veřejném diskurzu. Jelikož je rámcování dynamický proces, dominantní rámec musí být opakovaně prosazován a alternativní rámce potlačovány.

Podobným způsobem popisuje cyklus rámců Entman (2004) a definuje *rovnocennost rámce*, *soutěž rámce* a *dominanci rámce*. V první fázi je konkurenčním rámcům poskytován stejný prostor a nabízejí komplexní pohled na problematiku. Ve fázi soupeření dochází k prosazování zájmů zúčastněných politických a sociálních aktérů, což ústí v dominanci úspěšně prosazeného rámce. Schopnost dominance rámce je dána mírou rezonance u publika a také mocenskými vztahy sociálních a politických aktérů rámce prosazujících (Trivundža, 2015).

1.5 Prostředky k identifikaci rámců

K identifikaci rámců ve zpravodajských obsazích se zpravidla přistupuje dvěma způsoby. *Induktivní přístup* analyzuje obsahy bez předem určených rámců a vytváří je až v průběhu analýzy. Tento přístup je však kritizován pro jeho těžkou replikovatelnost a nesystematičnost. Druhý, *deduktivní přístup*, pracuje s předem definovanými rámci a k jejich nalezení využívá prostředky rámcování (D'Angelo, 2002).

Studie zmiňují široké spektrum prostředků rámcování, které slouží k identifikaci a lokalizaci rámců, a tedy naznačují výzkumníkům, v jakých místech se mohou rámce vyskytovat. Prostředky rámcování jsou symbolické nástroje, skrze něž komunikátor vytváří rámce a lokace, kde může být jejich předpokládaný význam později identifikován (Trivundža, 2015: 41). Jak ale Trivundža (2015) upozorňuje, prostředky rámcování nenesou význam rámce a pouze naznačují jeho možnou přítomnost, jelikož samotný význam je utvářen až při jeho interakci s příjemcem.

Gamson a Modigliani (1989) určili pět prostředků rámcování: metafory, vzory, fráze, vyobrazení a obrazy. Entman (1991, 1993) obdobně tvrdí, že rámce jsou konstruovány pomocí klíčových slov, metafor, konceptů, symbolů, a obrazů, a jelikož se výsledný narativ skládá pouze ze slov a obrazů, tyto prostředky nám pomohou určit konkrétní slova a obrazy odkazující na rámce. Tankard (2003), ve snaze sjednotit postup pro identifikaci rámců, sestavil seznam jedenácti mechanismů umožňujících rámce lokalizovat:

1. titulky
2. podtitulky
3. fotografie
4. popisky fotografií
5. perexy
6. selekce zdrojů
7. selekce citací
8. výkřiky
9. loga
10. statistiky, schémata, grafy
11. závěrečná prohlášení nebo odstavce článků

Van Gorp (2010) zasazuje prostředky rámcování do širšího kontextu a popisuje je prostřednictvím struktury rámců. Podle autora je každý rámec reprezentován soubory rámců⁷ skládajících se z prostředků rámcování, formátovacích prostředků a argumentačních prostředků. Prostředky rámcování odkazují například na výše zmíněný seznam Gamsona a Modiglianiho (1989) a další nástroje ovlivňující narativní a rétorickou strukturu textu.

---

7 Obdobným výrazem jsou mediální soubory (media packages) používané Gamsonem a Modiglianim (1989).

Způsob rozložení textu, rozsah textu, velikost či umístění obrazového materiálu poté spadají do formátovacích prostředků a mohou ovlivnit, jakou důležitost přiřkládá příjemce různým komunikovaným prvkům. Argumentačními prostředky odkazuje Van Gorp (2010) na interpretace, které mohou být vyvolány rámcem. Na rozdíl od prostředků rámcování nemusí být explicitně přítomné v textu a mohou vznikat až při interakci textu, rámce a příjemce.

1.6 Typologie rámců

1.6.1 Obecná typologie rámců

Podobně jako tomu bylo doposud, i zde se odborná literatura neshoduje v jednotné terminologii a metodologii. Autoři se zde rozcházejí v názoru na míru generalizace rámců, tedy zda má existovat univerzální sada pro všechny výzkumy, nebo zda je naopak nutné rámce více specifikovat a přizpůsobovat jednotlivým studiím. Zároveň pak autoři používají jiná označení pro podobné významy rámců, které se do různé míry překrývají, např. *genericke vs. specifické* (de Vreese, 2005), *konzistentní vs. unikátní* (Borah, 2011), *epizodické vs. tematické* (Iyengar, 1991).

Specifické rámce nabízejí vysokou míru relevantnosti vzhledem ke zkoumanému tématu. Současně je tato vlastnost i nevýhodou, jelikož jsou rámce těžko zobecnitelné a porovnatelné a tato skutečnost svádí výzkumníky k tvorbě stále nových rámců pro každou studii. Není výjimkou, že dvě studie zkoumající totožné téma využívají jiné rámce a stávají se tak neporovnatelnými (např. Dimitrova a Strömbäck, 2005). Zároveň je rámce složité sestavit tak, aby byly objektivní a nereprezentovaly pouze to, co výzkumníci ve studiích hledají (de Vreese, 2005).

Trivundža (2015) kategorizuje typy rámců do makro-, meta- a mikroúrovně. Na makroúroveň řadí *žurnalistické* nebo *genericke* rámce (Neuman et al., 1992; Cappella a Jamieson, 1996; Semetko a Valkenburg, 2000). Genericke rámce dělí de Vreese (2005) dále na skupinu zabývající se pokrytím politického zpravodajství a skupinu věnující se obecněji konvencím žurnalismu, jeho normám a hodnotám. Do druhé skupiny spadají například rámce vyvinuté Neumanem et al. (1992): lidský dopad, bezmoc, ekonomika, morální hodnoty a konflikt, nebo pět rámců vyvinutých Semetko a Valkenburg (2000): konflikt, lidský rozměr, odpovědnost, morálka a ekonomické následky. Na metaúroveň Trivundža řadí rámce aplikovatelné na různé události v rámci jednoho tématu, například rámec zdůraznění (de Vreese, 2010), nebo politicky specifické rámce použitelné napříč různými událostmi, jako rámec orientalismu nebo rámec studené války. Na třetí, mikroúroveň, jsou poté řazeny rámce vztahující se ke konkrétní události (např. Fahmy, 2004; Parry, 2011).

1.6.2 Rámec a válka

Válečné konflikty jsou jedním z nejčastějších témat výzkumů rámcování, a existuje tedy celá řada specifických typů rámců vztahující se k této tematice. V případě izraelsko-palestinského konfliktu vychází řada studií (Deprez a Raeymaeckers, 2010; Ross, 2003) z práce Wolfsfelda (1997) a Gamsona (1992). Wolfsfeld zkoumal pokrytí první intifády v americkém a izraelském tisku a zjistil, že izraelský úhel pohledu je prezentován zejména rámcem *práva a pořádku*, kdežto palestinský protichůdným rámcem *nespravedlnosti a odporu*. Autor dále navázal na Gamsona a Lasch (1983) a rámce rozvedl o matici pro rozpoznání rámců.

Gamson (1992) ve svém výzkumu určil čtyři rámce, skrze které americká média porývají izraelsko-palestinský konflikt: strategické zájmy, znesváření sousedé, arabská neústupnost a izraelský expanzionalismus. Dále zkoumal výskyt určených rámců v průběhu devíti diskurzivně určených momentů v historii konfliktu.

Fahmy a Neumann (2012) ve své studii analyzují vizuální pokrytí konfliktu v Gaze třemi hlavními zpravodajskými agenturami. Přístupem navazují na práci Galtunga (1986) a obsah porovnávají na základě rámce *mírového žurnalistu*, pokud se obsah soustředí na mírové iniciativy, minimalizuje kulturní a náboženské rozdíly nebo navrhuje řešení konfliktů, a rámce *válečného žurnalistu*, pokud se naopak věnuje reaktivnímu pokrytí konfliktu, upozorňuje na rozdíly mezi antagonistickými stranami a navrhuje násilí jako řešení konfliktu.

1.7 Tři paradigmatá rámcování

O systematizaci výzkumů rámcování se pokusil D'Angelo (2002) z hlediska jejich paradigmatických přístupů, kdy vycházel ze sociologického i psychologického základu (de Vreese, 2010). Stanovil tři základní paradigmatá na základě interakce rámců s příjemci a z hlediska žurnalistické praxe, ačkoliv jak sám naznačuje, většina výzkumů se přesně nevymezuje a pracuje napříč několika paradigmaty.

Podle D'Angela (2002) *kognitivní paradigma* předpokládá, že se rámce aktivují ve chvíli, kdy se střetávají s předchozí znalostí jedince, zároveň ale jedinec dokáže rámce identifikovat a pracovat s nimi. Paradigma operuje s teorií schémat, což jsou tematické struktury v paměti, které se aktivují v momentě kontaktu s daným rámcem. Tato schémata poté ovlivňují, jakým způsobem jedinec vnímá a jak interpretuje rámcovanou informaci. V tomto případě tedy zprostředkovává moc rámců předchozí znalost jedince a formuje jeho rozhodovací proces. Z hlediska žurnalistické praxe paradigma předpokládá, že novináři vědomě vytvářejí rozdílné rámce o dané problematice, a nabízejí tak různé názory a zároveň lépe reagují na požadavky pluralistické prezentace informací.

Zástupci *konstruktivistického paradigmatu* chápou novináře jako zprostředkovatele informací vytvářející interpretační soubory, na jejichž základě si příjemce vytváří názor na komunikované téma. Paradigma věří, že zpravodajské organizace do určité míry limitují prezentované informace, jelikož novináři vědomě selektují pouze informace pocházející z důvěrných zdrojů. Přesto by mělo paradigma nabízet vícero pohledů, na jejichž základě si může publikum utvořit vlastní názor, jelikož je schopno rámce identifikovat a pracovat s nimi.

Třetí, *kritické paradigma*, věří, že zpravodajské organizace cíleně vybírají určité informace a potlačují jiné a jsou ovlivněny zájmy politických a ekonomických elit. Publikum je v tomto případě pasivním příjemcem a nedokáže vytvářeným rámcům vzdorovat. Zástupci paradigmatu chápou média jako nositele hegemonie a zároveň nevěří v politický pluralismus.

1.8 Kvalitativní vs. kvantitativní přístup

K výzkumu rámcování lze přistupovat jak kvalitativní, tak kvantitativní metodou, případně kombinovaně, a podobně jako doposud se výzkumníci neshodují na jedné metodě. Nelze konstatovat, že výzkumům dominuje jeden přístup, avšak souhrnná studie provedená Matthesem (2009) ukázala, že zatímco rané studie přistupovaly k výzkumům spíše kvalitativně, budoucí výzkumy tíhnou k analýze kvantitativní. Podobně situaci předpokládá i Maher (2003), který tvrdí, že ačkoliv mnoho studií zůstane kvalitativních, časem uvidíme stále více kvantitativních přístupů (str. 92).

Kvalitativní výzkum využívá induktivní přístup bez předem definovaných rámců a pouze s velice volnou představou o rámcích. Jak již bylo zmíněno dříve, tato metoda je často kritizována pro její nízkou výpovědní hodnotu, těžkou replikovatelnost a porovnatelnost (de Vreese, 2005; Tankard, 2003). Reese (2003) naopak vidí kvalitativní metodu jako cestu, jak se vyhnout nadměrnému redukcionismu rámců a přílišné snaze je třídít, kategorizovat a počítat jejich frekvenci. Upozorňuje, že tyto postupy mohou vést k potlačení či vymizení důležitých témat a že nejméně frekventovanější rámce nemusejí být nutně ty nejdůležitější (str. 8).

Kvantitativní výzkum pracuje deduktivně, s předem definovanými rámci, a zkoumá, v jaké míře se ve zkoumaném obsahu vyskytují. Výzkumníkovi poskytuje lepší replikovatelnost a možnost aplikace rámců na větší výzkumný vzorek. Vhodný je také k porovnání rozdílů rámcování mezi různými médii či v rámci jednoho média (Semetko, Valkenburg, 2000). Tankard (2003) vidí v kvantitativní metodě nástroj na odhalení skrytých ideologií v obsahu a tvrdí, že kvantitativní analýza může být nápomocná v případech, kdy nelze hypotézy validovat empiricky (str. 97).

Nelze tedy jednoznačně říci, že jedna z metod je správná a druhá špatná. Vhodnost použití metod závisí zejména na typu výzkumů. Jelikož je záběr studií tak široký, každá vyžaduje in-

dividuální přístup a v každém případě je nutné zvážit povahu, výhody a nevýhody uvedených metod. Například v případě vizuálního rámcování zřetelně převažuje použití kvantitativních metod výzkumu (Brantner et al., 2013). To může být dáno velkým množstvím zkoumaného vizuálního materiálu či skutečností, že častou formou vizuálního rámcování je porovnávání rámců buď mezi různými médii, událostmi, nebo časovými úseky (ibid.).

2 Vizuální rámcování

Na konci druhé poloviny 20. století, kdy se mediální prostředí stávalo více vizuálním, získaly svou pozornost ve výzkumech také obrazové informace. Vizuální složce mediálních obsahů se přikládá stále větší důležitost, přestože většině výzkumu dominují obsahy verbální, ať už v psané, nebo mluvené formě (Matthes, 2009). Výzkum vizuálních informací postrádal dlouhou dobu teoretickou a metodologickou ukotvenost, ale posléze se ukázalo, že jsou vizuální informace velmi efektivním nástrojem právě pro rámcování (Coleman, 2010; Messaris a Abraham, 2003). Specifické kvality vizuálních rámců dokazují, že mohou nést stejnou důležitost jako rámce textové, a v případech, kdy koliduje textové a vizuální rámcování, mohou mít vizuální rámce dokonce důležitější postavení (Coleman, 2010; Rodriguez a Dimitrova, 2011). Zároveň mnoho odborníků zastává názor, že zprávy mají multimodální povahu, a pokud se textová složka objevuje společně se složkou vizuální, publikum je vnímá a je jimi ovlivňováno současně. Proto je nutné zkoumat všechny rámce komunikace zároveň, jelikož limitováním výzkumu pouze na jednu modalitu (např. text) nelze zcela zachytit význam souborů rámců (Brantner et al., 2013; Coleman, 2010). Přes mnohá tvrzení o nutnosti zkoumání textového a vizuálního obsahu současně se absolutní většina studií zabývá výhradně jedním nebo druhým obsahem, který považuje za hlavní (Brantner et. al, 2013, Matthes, 2009).

K analýze vizuálního obsahu se vyjadřují také Cacciatore, Scheufele a Iyengar (2015) ve své studii, kde spekulují o budoucím vývoji rámcování. Podle autorů je návrat k ekvivalentnímu rámcování (viz kapitola Psychologická vs. sociologická tradice výzkumu) příležitostí pro objevení nových přístupů k produkci rámců, což „může zahrnovat oddálení se od textových rámců a směřování k neverbálním či vizuálním rámcům“ (str. 12). Zároveň „může být (vizuální) ekvivalentní rámcování stěžejní v porozumění silným mediálním účinkům, navzdory fragmentaci médií a filtračním bublin“ (ibid.: 18).

Průkopníci vizuálního rámcování se zpravidla ubírali dvěma směry. Perlmutter (1998) a Griffin a Lee (1995) byli jedni z prvních, kteří použili kvalitativní a obsahovou analýzu, aby zkoumali, jakou roli hraje obraz ve zpravodajském obsahu a jak ho ovlivňuje skrze jeho kontextualizaci. Na jejich základech staví například Shahira Fahmy, jedna z nejproduktivnějších současných výzkumnice vizuálních obsahů. Druhý přístup chápe rámcování jako vytváření

obrazu a zkoumá výsledné rámce skrze jejich symboliku, estetiku a kompozici. Zabývá se tedy nejen tím, co je zobrazeno, ale také *jak* je dané téma zobrazeno. (Bock, 2020)

2.1 Vlastnosti vizuální komunikace

Přestože se mohou vizuální a verbální komunikace navzájem doplňovat a překrývat, jsou zpravidla chápány jako dva odlišné komunikační modely. Na rozdíl od verbální komunikace založené na argumentační logice pracuje vizuální komunikace na principu asociace (Müller, 2007). Tento rozdíl popisují také Messaris a Abraham (2003) a označují to jako analogickou kvalitu obrazu: „... vztah mezi slovy a jejich významem je čistě záležitostí sociální konvence, kdežto obrazy a jejich význam jsou založeny na podobnosti nebo analogii“ (str. 216). Znamená to, že vizuální obsah je vnímán intuitivněji na základě podobnosti a vyžaduje minimální kognitivní kontrolu.

Autoři dále řadí mezi hlavní charakteristiky vizuálních obsahů *indexikalitu* (indexicality) a odkazují tím na práci filozofa Peirce (1868). Peirce využíval pojem *indexy* k označení realistických atributů fotografií, jež fotografie odlišují od jiných obrazů. Díky indexikalitě „mají fotografie implicitní záruku, že jsou blíže k pravdě než jiné formy komunikace“ (Messaris a Abraham, 2003: 217). Jejich realističnost potlačuje skutečnost, že jsou uměle vytvořené, a divák má poté tendenci nezpochybňovat, co vidí. Zde se otevírá prostor pro manipulaci s fotografiemi, ať už ve formě počítačové manipulace, nebo jednoduchých procesů jako ořez a selekce (ibid.). Charakteristická vlastnost indexikalit pramení zejména z povahy analogové fotografie, která podléhala mechanickým procesům, a poskytovala tedy pravdivý a objektivní otisk reality. S příchodem digitální fotografie se však kauzální vazba referent-fotografie oslabuje a mění se na referent-neznámá-fotografie, kde neznámá reprezentuje procesy utvářející informace do podoby obrazu, jak ho rozeznáváme. S touto proměnou se oslabuje i vztah obrazu a jeho reprezentace reality (Lábová a Láb, 2010; Lister, 2013).

Na podceňování vizuálních informací v komunikačních procesech upozornila již D. Graber (1996) ve své studii, kde argumentuje schopností lidského mozku lépe a rychleji zpracovávat (audio)vizuální informace než čistě verbální. Trivundža (2015) uvádí podobně jako další autoři (Graber, 1996; Coleman, 2010; Geise a Baden, 2015) několik dalších aspektů zpracovávání vizuálních informací, které podporují efektivitu vizuální komunikace. Studie dokazují, že pokud se bavíme o tištěném obsahu, fotografie přitahují více pozornosti než jiné prvky v obsahu (např. titulky), a zároveň pokud je text kombinován s fotografií, významně se tím zvyšuje pravděpodobnost, že se bude čtenář obsahu věnovat. V případě, že informace v textu kolidují s vizuálním obsahem, diváci pravděpodobněji zaujmou postoj v souladu s obrazovým materiálem. Tento jev je označován jako efekt nadřazenosti obrazu (Coleman,

2010; Gibson a Zillmann, 2000). Vizualní informace dále zajišťují lepší retenci a zapamatovatelnost obsahu, jsou schopné vyvolávat emoční odezvu a také jsou schopné komunikovat implicitní a symbolické informace, které nelze vyjádřit verbálně.

2.2 Definice vizuálního rámcování

Podobně jako je tomu u obecného konceptu rámcování, také vizuální rámcování trpí podle odborníků teoretickou roztržitostí (Bock, 2020; Fahmy, 2010; Rodriguez a Dimitrova, 2011). Souhrnná studie Brantner et al. (2013) však ukazuje spíše opačné tendence a autorky konstatují, že většina vizuálních výzkumů se v teoretickém konceptu shoduje. Velká část studií podle nich vychází z původních textově orientovaných definic konceptů rámcování, zejména pak z definice Entmana (1993) pro její možnou adaptaci na vizuální výzkum (ibid.). Vizualní rámcování v médiích také znamená vybírat určité aspekty reality a zdůrazňovat je. „Rámcování poté odkazuje na proces selekce určitého pohledu, scény nebo úhlu záběru při pořizování snímku, jeho ořezu, editaci nebo selekci“ (Coleman, 2010: 237).

Jinou frekventovaně užívanou definici poskytuje Schwalbe (2006): „Vizuální rámcování je nepřetržitý proces třídění. Začíná výběrem událostí, následuje selekce, jaké fotografie udělat, jakým způsobem je vyfotografovat (úhel, perspektiva, předpoklady a předsudky, ořez atd.) a které odevzdat“ (str. 269). Autorka dodává, že „tento proces pokračuje v redakci, kde dochází k rozhodnutí, jaké fotografie publikovat, v jaké velikosti a jak je umístit na stránce“ (ibid.). Ačkoliv autorka odkazuje na fotografický materiál, definici lze jednoduše aplikovat i na další vizuální prostředky komunikace (kresby, ilustrace, grafy a jiné).

2.3 Úrovně vizuálního rámcování

Důsledkem značné převahy textového rámcování nad vizuálním je podle mnohých odborníků dodnes nejasný přístup k identifikaci vizuálních rámců a konceptuální a metodologická neukotvenost. Navzdory tomuto tvrzení využívají studie zabývající se vizuálním rámcováním podobné postupy k identifikaci rámců (Trivundža, 2015). Mezi nejčastější prostředky vizuálního rámcování patří: 1. obsah/téma, 2. významnost (velikost a umístění), 3. kompoziční elementy (úhel záběru, rámeček, vzdálenost záběru), 4. chování subjektu (jednání, pozice), 5. vztah k textu, 6. přítomnost symbolů (abstraktních/figurativních) a/nebo vizuální metafory a 7. zdroje fotografií (ibid.: 116).

V návaznosti na problematiku nekonzistence výzkumu navrhly autorky Rodriguez a Dimitrova (2011) čtyřúrovňový systém k identifikaci vizuálních rámců. Tento systém pak může být aplikován jak na mediální rámec, tak na rámec publika.

1: *Vizuály jako denotativní systémy.* Na první úrovni je vizuální materiál popsán denotativně. Ptáme se, kdo nebo co je zobrazeno a jaká je primární podstata zobrazené věci. Dochází k rozpoznávání divákovi známých věcí a jejich organizace do tematických celků. Koncept denotace úzce souvisí s ukazatelností a analogickou vlastností obrazů popsanými Messarisem a Abrahamem (2003). Po rozpoznání individuálních elementů využívá první úroveň analýzy gestalt principy (blížkost, podobnost, uzavření, rovnováha) k popsání koherentnějších vazeb a interpretací obrazu.

2: *Vizuály a obrazové konvence.* Druhá úroveň analýzy bere v potaz stylistické a technologické přístupy k reprezentaci obrazu, které vytvářejí různé sociální významy. Mezi prostředky vizuálního rámcování se nejčastěji řadí sociální distance, vizuální modalita a chování subjektu (Bell, 2001). Sociální distance odkazuje na reprezentaci lidí v obraze podle vzdálenosti záběru a podle toho může mít šest hodnot: intimní, blízce osobní, dalece osobní, blízce sociální, dalece sociální a veřejný. Vizuální modalita popisuje, jakou mírou detailu fotografie disponuje, a podle toho může být nízká, střední a vysoká. Chování subjektu si všímá jednání a pozic lidí zobrazených na fotografiích, což naznačuje a navrhuje, jakým způsobem by měl divák scénu vnímat (Rodriguez a Dimitrova; 2011).

3: *Vizuály jako konotativní systémy.* Zde se analýza dostává k symbolickým významům a konceptům spojeným se zobrazenými subjekty. Symboly jsou schopné komunikovat hlubší sociální významy, a pomáhají tak v obsahu odkrývat více komplexní, často s kulturou spojené významy. Leeuwen (2001) rozlišuje mezi abstraktními symboly, což jsou objekty se symbolickou hodnotou, a figurativními symboly, reprezentovanými konkrétními symbolickými osobami, místy a věcmi.

4: *Vizuály jako reprezentace ideologie.* Finální úroveň analýzy se zabývá odhalením ideologických významů vizuálních obsahů. Sloučením předchozích úrovní analýzy se dostáváme ke komplexnějším významům obrazů, jež nám naznačují, čí zájmy jsou reprezentovány, jaké ideje dominují obsahu nebo kdo dostává v obsahu nejvíce prostoru. Může se jednat o projevy politických, náboženských, ekonomických či státních zájmů a obrazy jsou v této fázi brány jako nástroje moci ovlivňující veřejné mínění. Ukazatelnost a symboličnost vizuálních obsahů je dělá vhodnými nositeli ideologie, jelikož mohou nenápadně nést myšlenky, názory nebo postoje nevhodné pro explicitní sdílení. (Abraham a Messaris, 2003; Rodriguez a Dimitrova, 2011)

Navržený systém zvažuje vizuální obsah v komplexnější rovině. Podobným způsobem pracuje s analýzou vizuálního rámcování Trivundža (2015) a stanovuje pět úrovní založených na specifikacích fotografie jako média a zároveň na kodexech a konvencích fotožurnalismu. Velmi detailně rozvádí jednotlivé prostředky rámcování a indikátorů rámců, které mohou být identifikovány kvalitativní i kvantitativní metodou. Jelikož Rodriguez a Dimitrova (2011) vysvětlují analýzu v širším kontextu, a Trivundža (2015) naopak ve velkém detailu, oba systémy se navzájem doplňují.

Úrovně analýzy vizuálního rámcování podle Trivundži (2015: 117)

Formální kvality obrazu	<ul style="list-style-type: none"> • vertikální úhel • horizontální úhel • velikost rámců • zaostření a hloubka ostrosti • kompozice • barva, tón • osvětlení
Obsah obrazu	<ul style="list-style-type: none"> • témata a motivy (odvozené od teorie) • zobrazené osoby, místa, objekty (včetně jejich počtu) • neverbální komunikace (gesta, držení těla, prostorové chování, osobní kontakt, oblečení a vzhled) • výraz zobrazených osob • mizanscéna (elementy na scéně) • typ zobrazených aktivit • signifikantní inkluze a exkluze
Styl prezentace	<ul style="list-style-type: none"> • žánrově specifické kódy a konvence a signifikantní aberace • vizuální symbolismus (abstraktní objekty se symbolickou hodnotou, figurativně-rozpoznatelní jedinci) • vizuální (tropy), klišé, stereotypy
Vztah k textu	<p>Vztah k popisku, článku a titulku ve smyslu:</p> <ul style="list-style-type: none"> • tématu (související/nesouvisející) • aktuálnosti (současný / z archivu) • použití (vlastní narativ, doplnění nové informace, důkaz/potvrzení k textu, názornost)
Vztah k bezprostřednímu kontextu	<ul style="list-style-type: none"> • velikost fotografie • umístění fotografie v rámci stránky • umístění fotografie v rámci publikace • počet fotografií • vztah mezi dvěma nebo více fotografiemi naznačený layoutem • vztah k ostatním článkům nebo editorialům, inzercím nebo rubrikám na sousedících stránkách • typ zpráv • typ publikace

tabulka převzata z Trivundža (2015)

2.4 Válečné konflikty ve vizuálním výzkumu

Majoritní část výzkumů vizuálního rámcování se zabývá pokrytím katastrof, teroristických útoků, válečných konfliktů a jejich následků (Brantner et al., 2013; Fahmy, 2010, 2014; King a Lester, 2005; Parry, 2010; Schwalbe et al., 2008; Thussu, 2002). Výrazný zájem odborníků o zkoumání (nejen) vizuálního pokrytí konfliktů má mnoho důvodů. Tato skutečnost souvisí s tradičními hodnotami válečné fotografie, která plní roli důkazního materiálu, nese faktické informace a svědectví vzdálené války a zároveň může legitimizovat militantní akce a ovlivňovat percepci válečných konfliktů veřejností (Brantner et al., 2013; Konstantinidou, 2008; Moeller, 1989). Válečnou fotografii lze považovat za první formu moderního fotožurnalisumu a přítomnost konfliktu v obsahu je označována jako nejdůležitější zpravodajská hodnota a zároveň je základním kritériem pro definici zpravodajského obsahu (Fahmy et al., 2014; Griffin, 2010).

Mediální reprezentace války také nevyhnutelně odráží vliv politických, státních a jiných autorit. Podle Griffina (2010) má povaha válečných obrazů silný vliv na veřejné mínění, a proto není žádný válečný obraz publikován náhodně. Zainteresovaní aktéři cíleně kontrolují a manipulují s výběrem materiálu, aby podpořili své zájmy, a u každého obrazu tedy musí být zváženo, v jakém prostředí a za jakých podmínek byl publikován. Tyto projevy nastávají i ve stavu globalizace a faktu, že je v současnosti většina mediálního obsahu přebírána z několika hlavních mediálních agentur (Fahmy, 2005). Lokální média mají tendence obsahy přizpůsobovat svým praktikám, narativním strategiím a dále je rekontextualizovat a domestikovat. Zároveň si lokální média vytvářejí své výklady, které jsou v souladu s politickým a kulturním kontextem s ohledem na medializovaný konflikt (Konstantinidou, 2008).

Další aspekt souvisí s procesem selekce fotografií ke zveřejnění. Kobre (1999) uvádí, že nejdůležitějšími aspekty pro výběr fotografie k publikaci je míra zobrazení emočních a intimních scén lidí. Zejména záběry katastrof, tragedií a utrpení jsou atraktivní pro diváky a přitahují jejich pozornost (in Fahmy et al., 2014). Podle Konstantinidou (2008) pramení fotografická reprezentace utrpení z tržní poptávky po senzačních lidských příbězích, ale „je také založena na evropském ideálu morálního univerzalizmu a legitimizována předpokladem, že fotografický obraz má morální schopnost vzbudit soucit a budovat pouta vzájemné odpovědnosti a solidarity, která sjednocuje všechny lidi bez ohledu na jejich sociální charakteristiky a atributy“ (str. 144).

Přítomnost dostupných digitálních technologií ve fotožurnalisumu a vznik čtyřicetihodinového zpravodajského cyklu chápou Perlmutter a Wagner (2004) jako dobu, kdy začaly být zahraniční události vnímány skrze obrazy více než kdy dříve. Upozorňují však, že divák nevidí, jakým způsobem jsou události kontextualizovány. Zobrazování válečných scén chápe jako odraz povahy moderního zpravodajství. „Toto je univerzální princip zpravodaj-

ství: jeden vybombardovaný hotel má větší fotografickou hodnotu než sto zrekonstruovaných škol“ (str. 111). O této tendenci podobně píše Thussu (2003) v souvislosti s televizním zpravodajstvím. To podle něho vyžaduje silný vizuální účinek a dramatické příběhy, a proto jsou kvůli sledovanosti výhodné obrazy válek a katastrof přitahující pozornost diváků.

Obrazy válečných scén jsou pro mnohé lidi zdrojem fascinace, jelikož nabízejí pohled na události obvykle velmi vzdálené jejich realitě a poskytují jim náhled do života nebezpečných situací (Griffin, 2010; Taylor, 1998). Podle Sontag (2002) jsou válka a fotografie neoddelitelnými entitami. „Společnost vytvářející normativní aspiraci na to, nikdy nezažít nouzi, neúspěch, utrpení, bolest, strach z nemoci, a ve které je smrt považována ne za přirozenou a nevyhnutelnou, ale za krutou a nezaslouženou, vytváří obrovskou zvědavost na takové události – zvědavost, jež je částečně uspokojena skrze fotografování“ (str. 131).

2.5 Nová perspektiva: válečný a mírový rámec

Nový směr ve vizuálním výzkumu válečných konfliktů propagují Fahmy a Neumann (2012), a navazují tak na práci Johana Galtunga (1986), průkopníka moderních mírových studií. Ve své kvantitativní obsahové analýze fotografií konfliktu v Gaze stanovují dva soupeřící rámce. Rámec mírového žurnalismu, jenž by měl podporovat mírové iniciativy a navrhopvat řešení konfliktu, a rámec válečného žurnalismu, který naopak zdůrazňuje rozdíly mezi konfliktními stranami a navrhuje násilí jako řešení sporu. Podle Galtunga (1986) je mírový žurnalismus nadřazený válečnému, jelikož poskytuje proaktivní pokrytí konfliktu a zároveň umožňuje vyvážené zpravodajství o všech zúčastněných stranách (Fahmy, Neumann, 2012).

K detekování, zda vizuální obsah nese rámce mírového, nebo válečného žurnalismu, jsou využívána různá kritéria. V případě válečného žurnalismu mohou být rámce orientovány buď na lidi jako oběti, nebo na elity a zobrazují například oběti, lidské utrpení, zraněné, mrtvé civilisty nebo poničené prostředí v důsledku války. Stejně tak zobrazení politických vůdců či vojáků je považováno za charakteristiku válečného rámce (Fahmy et al., 2014). Fahmy a Neuman (2012) detekují ve svém výzkumu válečné rámce podle tří aspektů: věk zobrazených subjektů (děti a mladiství) a fyzické a emoční utrpení.

Autoři vnímají aplikaci Galtungova konceptu v analýze jako důležitou z důvodu možného vlivu mediálních rámců na utváření názoru veřejnosti na konkrétní konflikty. Tímto přístupem se zároveň snaží nastavit nový směr výzkumu a nabádat jak profesionály z médií, tak výzkumníky k propagaci konceptu mírového žurnalismu (Fahmy a Neumann, 2012; Fahmy et al., 2014). Nad přetrvávající atraktivitou zobrazení proválečných motivů vyjádřila znepokojení Susan Sontag (2011) a poznamenala, že v roce 2003 nebyla schopna najít jedinou fotografii z časopisu či novin, jež by mohla být považována za protiválečnou.

Své úvahy nad mírovou a válečnou fotografií sdílí také Ritchin (2019). Klade si otázku, z jakého důvodu nejsou vytvářeny fotografie, které by sloužily jako prevence před konflikty, spíše než jako neustálé připomínky katastrofických a traumatických událostí, a jak by měla mírová fotografie vypadat. Odpovídá skrze prezentaci mnoha projektů kombinující žurnalistiku, dokument a lidská práva a využívající proaktivní formu fotografie se snahou konflikty řešit nebo jim předcházet. Z oblasti izraelsko-palestinského konfliktu uvádí fotografický projekt vedený izraelskými vojáky. Vojáci vytvořili v rámci organizace *Breaking the Silence* soubor fotografií dokumentující jejich každodenní službu, skrze který vyjadřovali odpor a frustraci z izraelsko-palestinského konfliktu.

Koncept mírového žurnalistiky se však netýká pouze výzkumu vizuálních obsahů, ale také textových. Například autoři Lee a Maslog (2005) zkoumají textový obsah deseti různých deníků z pěti zemí a staví metodologii na Galtungově práci. Právě studie Fahmy a Neumann (2012) a Lee a Maslog (2005) budou základem pro analytickou část této práce.

2.6 Krize fotožurnalistiky

Na počátku devadesátých let, tedy v době, kdy digitální technologie postupně nahradily analogový proces, vyvstaly obavy o hodnotu (nejen) novinářské fotografie jakožto nosiče pravdivosti a důkazu (Lister, 2013). Fred Ritchin (1990) byl mezi prvními kritiky digitální fotografie a přechod k digitalizaci chápal jako příležitost pro snadnou manipulaci s obrazem. Začal zpochybňovat pravdivost a objektivitu fotografického média a hlásal konec fotografie, jak ji známe. Mitchell (1992) situaci označil jako éru postfotografie a předpovídal krizi pro instituce využívající fotografii jako důvěryhodný zdroj informací. Avšak i analogové fotografie podléhaly procesům manipulace a stejně jako analogová, i digitální fotografie je výsledkem určitých rozhodnutí, konvencí a kódů (Lister, 2013). Podle Manoviche (2001) nemá z technického hlediska rozdíl mezi digitální a analogovou fotografií žádný kulturní význam a autor tvrdí, že digitální fotografie neexistuje.

Jak Trivundža (2015) poukazuje, krize fotožurnalistiky nespočívá v kvalitách fotografie, ale pramení z nefunkčního mediálního systému. Jako příklad uvádí pokles mediálních publik, a tedy ziskové marže, komercializaci a konglomeraci mediálních domů, deprofesionalizaci, politickou instrumentalizaci medií, čtyřicetihodinový zpravodajský cyklus, reportování skrze sociální média či občanský žurnalistika (str. 64). Ze strany publika pak krize pramení například z nedůvěry v tradiční instituce, mediální i politické, depolitizace občanů a alternativní formy politické participace obcházející mainstreamová média (ibid.).

Na problematiku nefunkčního mediálního systému navazuje svými úvahami Ritchin (2019) a definuje tři hlavní problémy v profesi fotožurnalistiky: nízké platy, konkurence

od neprofesionálů a ochrana autorských práv (str. 16). Zejména zapojení amatérů do mediálních procesů vzbuzuje obavy u profesionálních fotografů. S příchodem levných a dostupných technologií došlo nevyhnutelně k vzestupu občanského (foto)žurnalismu a téměř každý dnes dokáže zaznamenat obraz a sdílet ho během sekundy v kyberprostoru. V nepřeborném množství obrazových dat je čím dál tím těžší upoutat pozornost společensky významnými fotografiemi, a jak Ritchin tvrdí, pokud nějaká fotografie pozornost upoutá, je velmi pravděpodobné, že bude pořízena amatérem. „Práce těchto neprofesionálů, kteří vytvářejí neumělé, syrové a mnohdy důvěrné obrazy, je alespoň v současnosti považována za autentičtější“ (str. 19). Takový autor totiž zastává svoje názory a postoje a není v jeho zájmu podporovat vydavatele publikace.

Jedním z klíčových rozdílů mezi amatérskou a profesionální fotografií je hledisko etiky. Práce profesionálního fotografa podléhá etickému kodexu, který se s příchodem digitálních médií zradikalizoval v otázkách manipulace a fotografické postprodukce a se kterým přirozeně není většina amatérských fotografů obeznámena. Zde mohou nastávat problémy v misinterpretaci fotografie, špatném kontextu, nebo naopak kontextu chybějícím, a v řadě dalších situací pro profesionály ošetřených v etických kodexech (Grayson, 2015).

V případě válečné fotografie se situace pro profesionály neulehčuje a podle Ritchina (2019) se jejich práce stává povrchnější. Nátlak čtyřiašedesátihodinového zpravodajského cyklu a snaha rychle upoutat pozornost diváků způsobuje vznik předvídatelných a podobných snímků. S rozmanitostí fotografií mizí i specifika konfliktů, pochopení jejich historické podstaty a kontextu a také zájem veřejnosti – toto je označováno jako *únava z války* (war fatigue). Podobný jev popisuje také Moeller (1999), která používá pojem *únava soucitu* (compassion fatigue). Syndrom je podle ní nevyhnutelným následkem současného způsobu pokrytí mezinárodních konfliktů a způsobuje buď absenci témat ve zpravodajství, o které publikum nejeví zájem, či naopak dramtizaci zpráv k přilákání pozornosti. Izraelsko-palestinský konflikt je příkladem atraktivní války, které se v (českých) médiích dostává poměrně velkému prostoru. Naopak některé mnohem krutější konflikty přešla média podle Sontag (2011) relativně bez povšimnutí. Jelikož scény propagující mír jsou považovány za méně fotogenické a atraktivní, většina válečných fotografů stále zastává názor, že explicitní obrazy války jsou bojem proti ní (Ritchin, 2019).

3 Historicko-politický kontext Great March of Return

„Tento konflikt můžeme pochopit jedině tehdy, pokud se vypořádáme s jeho spletitou a bolestivou historií.“ (Šlaim, 2016: 16) Následující kapitoly práce poměrně podrobně pokrývají vývoj izraelsko-palestinského konfliktu, což je vzhledem k jeho komplikovanosti a spletitosti na místě. Přestože izraelsko-palestinský konflikt patří k těm nejmedializovanějším, často je o souvisejících událostech referováno zmatečně a bez kontextu. Takové zpravodajství může vést ke ztrátě zájmu čtenářů, kteří se v dané události nevyznají. Z tohoto důvodu se práce snaží přiblížit počátky a příčiny konfliktu více do hloubky a logicky navázat popisem demonstrací konaných v rámci Great March of Return. Vzhledem k povaze výzkumu je na místě i stručná historie diplomatických vztahů Československa a České republiky k Izraeli a Palestině.

3.1 Počátky izraelsko-palestinského konfliktu

Vznik izraelsko-palestinského konfliktu je často mylně spojován s etnickým a náboženským antagonismem trvajícím stovky let, avšak první kritické konflikty mezi Židy a Araby nejsou datovány dříve než k počátku 20. století. Z historie naopak plyne, že daleko radikálnější postoje měli k Židům evropští křesťané. Právě silné antisemitské projevy v Evropě v druhé polovině 19. století se podílely na vzniku židovského nacionalismu, jenž posléze kolidoval s nacionalismem arabským, a teprve tehdy vytvářel napětí. (Čejka, 2015)

Myšlenky moderního sionismu pramenily z území evropského, nikoliv z arabského, a byly reakcí na evropské projevy antisemitismu. Moderní sionismus usiloval o vybudování židovského státu a za jeho klíčovou postavu je považován Theodor Herzl, kterému se na rozdíl od jeho předchůdců podařilo dostat myšlenky sionismu do povědomí veřejnosti. Na přelomu 19. a 20. století nabýval sionismus na popularitě zejména u diasporních Židů, což způsobilo přistěhovalecké vlny zvané alija do Palestiny, tehdy spravované Osmánskou říší. Větší počet přistěhovalců postupně oslaboval Osmánskou říši a vedl k nárůstu nespokojenosti palestinských Arabů, a tedy i k posílení arabského nacionalismu. Avšak do této doby nebyla situace mezi dvěma stranami kritická. Výskyt dřívějších konfliktů pramenil spíše z obecné nejistoty a drobnější konflikty neměly dlouhodobější následky. Zlom přinesla až první světová válka a tehdejší mocenské vlivy Velké Británie (Čejka 2015, Tessler, 2009).

3.2 První světová válka, Britský mandát Palestina, druhá světová válka

Osmánská říše představovala pro Velkou Británii strategické území a s počátkem první světové války své postavení na Blízkém východě značně upevnila. Během války Velká Británie jednala zejména ve svém zájmu a příliš nehleděla na zájmy a stabilitu místních obyvatel.

V roce 1916 vznikla mezi Velkou Británií a Francií Sykes-Picotova dohoda upravující poválečné rozdělení Osmánské říše. Ta však zcela zjevně porušovala sliby mezi Velkou Británií a Araby, kterým byl přislíben vlastní nezávislý stát jako odměna za pomoc v boji proti tureckým vojskům. Rok nato vznikla Balfourova deklaráce jednající naopak ve prospěch sionistů. Slibovala vybudování „židovské národní domoviny“, jelikož se v té době zdála Velké Británii podpora sionistů výhodnější a řešila by například problém s velkým přílivem židovských imigrantů, pro které by bylo vytvořeno území mimo Británii. V poválečném období tedy místo arabského státu vznikaly na Blízkém východě mandáty Společnosti národů a Palestina byla budována v souladu s Balfourovou deklarácí. Jelikož Velká Británie nedodržela své sliby ohledně arabského státu, poválečná situace vedla k velké vlně nepokojů mezi Araby a vyústila v první závažné arabsko-židovské konflikty (Tessler, 2009).

Od roku 1920 spadala Palestina spolu s Irákem pod Britský mandát. Do Palestiny stále proudili noví židovští imigranti, což u Arabů vyvolávalo strach z jejich demografické převahy. Zároveň jim státní uspořádání přinášelo velice malou politickou autonomii a chápali ho jako evropskou nadvládu. Drobnější nepokoje přerostly v roce 1929 v nepokoje vážné. Katalyzátorem byly spory o Zeď nářků a jiná posvátná místa a roli hrála také frustrace nižších arabských vrstev obyvatel, které nemohly ovlivnit objemné prodeje půdy sionistům (Čejka, 2015). Další velké vlny nepokojů proběhly mezi lety 1936 a 1939 a jsou označovány jako arabská revoluce. Jelikož byla Evropa na sklonku války, bylo v zájmu Británie situaci v Palestině uklidnit a reagovala na nepokoje vydáním Bílé listiny. Ta například navrhovala vytvoření dvojnárodního státu a stanovovala kvóty pro židovské imigranty, avšak nebyla přijata ani arabskou, ani sionistickou stranou (Milton-Edwards, 2009).

Na konci druhé světové války měla Británie potíže s řešením komplikované situace v Palestině a rozhodla se celou záležitost předat Organizaci spojených národů. Ta vytvořila speciální výbor UNSCOP (United Nations Special Committee on Palestine), který zastupovalo jedenáct států včetně Československa a měl rozhodnout o osudu Palestiny. Většina členů se přikláněla k rozdělení území na židovský a arabský stát, přičemž město Jeruzalém mělo zůstat neutrální. Odsouhlasení plánu Organizací spojených národů proběhlo v roce 1947 a 15. května následujícího roku byl oficiálně ukončen Britský mandát a vznikl Stát Izrael (Milton-Edwards, 2009). Ke vzniku arabského státu však nedošlo, jelikož zejména Egypt, Jordánsko, Irák, Sýrie, Libanon a Saudská Arábie nerespektovaly rozhodnutí OSN a útokem na Izrael započaly první izraelsko-arabskou válku (Čejka, 2015).

Již den před vyhlášením židovského státu obsadila vojska sousedních arabských států oblasti, jež jim podle původního plánu OSN měly náležet. Izrael tak čelil jako nový stát velké výzvě. Neexistovala zde izraelská armáda, chybělo válečné vybavení a v čele státu byly nestabilní instituce. Ačkoliv byla arabská vojska početnější, kvůli nízké motivaci, špatnému výcviku a sporům mezi svými oddíly nedokázala prolomit izraelské pozice (Krupp, 2013). Naopak vysoká motivace Izraelců a schopnost lepší koordinace v bojích vedla k převaze iz-

raelské armády a vytlačení arabské strany za hranice bývalého mandátu Palestina. Během příměří zprostředkovaného OSN, které netrvá ani měsíc, přicházejí do Izraele první zbraně z Československa. Československo tak prolamuje embargo OSN na vývoz zbraní a zároveň pomáhá s výcvikem židovských dobrovolníků⁸. Během druhé fáze války vytlačili Izraelci arabskou armádu z území bývalého mandátu Palestiny s výjimkou Západního břehu (okupován Jordánskem) a Pásma Gazy (okupován Egyptem) (Čejka, 2011).

3.3 Situace Palestinců po roce 1947

První izraelsko-palestinská válka, nebo také válka za nezávislost, byla zvratem pro izraelské Židy i palestinské Araby. Období mezi lety 1947 a 1948 je Palestinci označováno jako *Al-Nakba* neboli Katastrofa. Izrael po válce získal kontrolu nad územím Galileje a Negevu, původně vyčleněným OSN pro arabský stát, a Palestinci byli kromě Západního břehu a Pásma Gazy nuceni hledat útočiště v uprchlických táborech v přilehlých arabských státech (Egypt, Jordánsko, Sýrie, Libanon a Irák) (Tessler, 2009). Statistiky uvádějí, že z původního asi milionu arabských obyvatel jich na konci roku 1949 zůstalo na území Izraele pouze mezi 133 000 a 160 000 (Čejka, 2015; Pappé, 2006; Tessler, 2009). Naopak židovská populace přesáhla v důsledku velkých přistěhovaleckých vln jeden milion (Čejka, 2015).

Pro Palestince se tak vidina vlastního státu rozplynula a místo toho se museli potýkat se složitou životní situací v uprchlických táborech, vyhnání z rodné země. Pocit zrady a ne-spravedlnosti zůstal hluboce zakořeněný v kolektivní národní paměti Palestinců a definoval podobu budoucích konfliktů s Izraelci. Ty pramenily po následujících devatenáct let ze dvou problematických otázek, otázky legitimity státu Izrael a osudu palestinských uprchlíků, a staly se následně hlavní agendou mezinárodního mírového jednání. Ačkoliv se po roce 1967 vyvinul konflikt jiným směrem, tyto otázky jsou relevantní dodnes a jsou klíčem k pochopení přetrvávajícího sporu (Tessler, 2009).

3.4 Šestidenní válka, Jom Kippur a Camp David

Postupem času se mezi palestinskými uprchlíky začala formovat politická aktivita s konkrétnějšími cíli, jelikož vzrůstalo přesvědčení, že Palestincům závislost na jiných arabských režimech nepřinese osvobození ani nezávislost. Docházelo ke vzniku organizací politického rázu, z nichž je nejznámější Organizace pro osvobození Palestiny, založená roku 1964. OOP však nepředstavovala pro Izrael do roku 1967 komplikaci, jelikož ten se do té doby potýkal zejména s konflikty s okolními arabskými státy a organizace si držela pasivní profil. Pod

---

8 Jelikož byl v této době veden Izrael levicově, pomoc Československa souvisela s plánem Stalina, který chtěl za jeho pomoci získat Izrael na svou stranu, a narušit tak britské a americké zájmy na Blízkém východě. Na přelomu čtyřicátých a padesátých let však bylo zřejmé, že Izrael se obrací k Západu, a československá podpora tak ihned ustala, a naopak po vzoru Sovětského svazu nabrala silně protizraelský kurs (Čejka, 2015).

OOP později spadala také guerillová organizace Fatah, která se brzy stala její nejvýznamnější součástí (Čejka, 2015; Pappé, 2006).

Eskalující agrese ze strany Sýrie a Egypta vůči Izraeli vyústila v šestidenní válku, ve které se překvapivě na stranu Egypta přidaly také Jordánsko a Irák. Válka začala nečekaným leteckým útokem Izraele, který z konfliktu vyšel vítězně a dobyl celý Západní břeh, Pásmo Gazy, Sinajský poloostrov, Východní Jeruzalém osídlený Araby a další velká arabská města. Ačkoliv Židé považovali vítězství a získaná území za zázrak, následující konflikty s Palestinci byly z velké části důsledkem právě šestidenní války. Boj o okupovaná území se totiž stal stěžejním problémem izraelsko-palestinského konfliktu. Palestinci se po válce nacházeli pod vojenskou správou izraelské armády a její neustálá přítomnost na jejich území dávala průchod radikálnějšími projevy jak palestinské, tak i izraelské společnosti. Po šestidenní válce se navíc začala prosazovat labouristická politika Lévyho Eškola, která umožňovala vznik židovských osad na okupovaných územích (Čejka, 2015).

Organizace pro osvobození Palestiny nabývala po šestidenní válce na síle a postupně se vymanila z nadvlády jiných arabských režimů. Jelikož cítil tehdejší jordánský král Husajn ze strany Palestinců hrozbu, došlo v roce 1970 k sérii násilných střetů mezi Jordánským a Palestinci označovaných jako Černé září. Po těchto událostech se některé složky OOP radikalizovaly a způsobily sérii mezinárodních teroristických útoků, jež zahrnovaly také neslavný útok proti izraelským atletům na olympijských hrách v Mnichově v roce 1972. Konkrétně mnichovský atentát silně posílil obraz Palestinců jako teroristů v povědomí veřejnosti (Čejka, 2015; Milton-Edwards, 2009).

Po relativně stabilním období v oblastech Západního břehu a Pásmu Gazy čelil Izrael nečekanému útoku. Dne 6. října v roce 1973, právě když probíhal Jom Kippur představující nejposvátnější den židovského kalendáře, zahájily Egypt a Sýrie útok na izraelské pozice v Golanských výšinách a na Sinajském poloostrově. Těmito útoky započal konflikt označovaný jako jomkipurská válka, známá také jako říjnová či ramadánová válka. Zaskočený Izrael dokázal útoky odrazit a paradoxně se po válce nacházel v ještě lepší pozici, jelikož se mu podařilo překročit Suezský průplav a také získat zpět své pozice v Golanských výšinách a posunout je hlouběji do Sýrie (Čejka, 2015; Tessler 2009). Výsledek války ovlivnila také role Spojených států, které poskytly Izraeli zásobu vojenského vybavení. Reagovaly tím na urgentní prosby Izraele o podporu a také na fakt, že byla arabská strana zásobovaná Sovětským svazem (Gilbert, 2002; Tessler, 2009).

V roce 1977 uskutečnil egyptský prezident Anwar Sadat do té doby nemyslitelnou návštěvu Jeruzaléma. Ta odstartovala novou éru diplomatických aktivit mezi Egyptem a Izraelem a vyústila v historický mírový summit v Camp Davidu v roce 1978, kde došlo k podepsání Campdavidské dohody. Součástí dohody byl dokument s názvem *A Framework for Peace in the Middle East*, jenž se v jedné části věnoval budoucímu osudu Západního břehu a Pásmu Gazy⁹.

---

9 Na rozdíl od přesné a detailní formulace dohody mezi Egyptem a Izraelem byla formulace palestinského problému v Campdavidské dohodě velmi povrchní, vágní a poskytovala prostor pro různorodou interpretaci. Vůbec například nezmiňovala osud Východního Jeruzaléma ani nezahrnovala podmínku stažení Izraele z okupovaných území. Pro Palestinu tak neměla dohoda velký význam (Tessler, 2009).

O rok později bylo celé jednání završeno podpisem mírové dohody ve Washingtonu mezi Izraelem a Egyptem, jejíž podmínkou bylo mimo jiné také stažení Izraele ze Sinajského poloostrova. Není překvapivé, že podepsání dohody bylo pro ostatní arabské země kontroverzní a negativně ovlivnilo některé diplomatické vztahy Egypta (Čejka, 2015; Tessler, 2009).

3.5 Osmdesátá léta

Organizaci pro osvobození Palestiny se během sedmdesátých let postupně dostávalo mezi-národního uznání. Zlomovým bodem byl pro OOP arabský summit v roce 1974 v Maroku, kde byla organizace poprvé považována za výhradního zástupce palestinského lidu (Gilbert, 2002), a později téhož roku byla legitimizována i na Valné hromadě OSN, kde jí byl přidělen status pozorovatele. Organizace získávala politický vliv nejen na mezinárodní půdě, ale také v okupovaných územích, což posilovalo její obraz jakožto výhradního legitimního zástupce Palestiny. OOP měla v té době základnu na jihu Libanonu, kam se stahovali palestínští uprchlíci a odkud se často konaly raketové útoky na Izrael. V reakci na arabský summit proudil k OOP značný objem finančních darů od jiných arabských států, díky kterým si dokázala vybudovat administrativní infrastrukturu a posilnit vojenské síly (Tessler, 2009).

Izrael však OOP označoval za teroristickou organizaci, vedl proti ní tvrdý propagandistický boj a odmítal ji legitimizovat. Po roce 1981 zintenzivněly útoky mezi OOP a Izraelem, jehož odvetné útoky mířily na uprchlické tábory v Libanonu, kde se nacházely různé palestinské základny. Dne 3. června roku 1982 došlo k atentátu na izraelského velvyslance v Londýně Šlomo Argova. Ačkoliv atentátník nepatřil ke složkám OOP¹⁰, událost se stala záminkou pro vpád izraelských vojsk do Libanonu pod názvem „Mír pro Galileu“ o tři dny později. Izraelská vláda se domnívala, že vytlačení palestinských složek z jihu Libanonu nebude mít dostatečný efekt, a místo toho schválila plán na postup izraelských vojsk až k Bejrútu, kde by mohla být zneškodněna centrála OOP (Gilbert, 2002). Bejrút byl izraelskou armádou odstřelován deset týdnů a většina obětí byli civilisté. Válka byla ukončena v září téhož roku, přesto v Libanonu i nadále docházelo k násilným incidentům a země se nacházela v politickém chaosu (Čejka, 2015). Jedním z dozvuků války bylo vyvraždění palestinských uprchlických táborů Sabra a Šatíla proizraelskými falangistickými¹¹ jednotkami. Útok byl odpovědí na vraždu nově zvoleného prezidenta Libanonu Bašíra Džumajila a při incidentu zemřelo 474 (při pozdějších vyšetřování uváděno až 2300) muslimů (Čejka, 2015; Gilbert, 2002).

Dne 1. září představil tehdejší americký prezident Ronald Reagan mírový plán pro Blízký východ. Reagan se přikláněl na stranu Izraele a falangistů, kteří v Organizaci pro osvobození Palestiny viděli příčinu konfliktů v Libanonu. Ukončení války chápal Reagan jako příležitost pro novou mírovou dohodu. Hlavními body plánu bylo vyjádření americké podpory

---

10 Atentátník ve skutečnosti patřil k malému palestinskému nacionalistickému hnutí v čele s Abú Nidalem, což byl protivník vůdce OOP Jásira Arafata. Tuto skutečnost tehdejší izraelský ministerský předseda Menachem Begin svému kabinetu zatajil (Gilbert, 2002).

11 Falangistická strana je křesťansko-maronitská strana, která usilovala o zachování křesťanského Libanonu a podporovala zneškodnění OOP (Čejka, 2015).

Izraeli a návrh na zastavení vzniku židovských osad na území Pásma Gazy a Západního břehu. Reaganův plán obsahoval konkrétní doporučení k řešení izraelsko-palestinského konfliktu a navrhoval pětiletý přechodový program, jenž by vyústil v autonomii Palestinců na okupovaných územích. Neznamenal to však vznik nezávislého státu Palestina, jak Reagan ve své řeči pronesl: „... míru nelze dosáhnout vytvořením nezávislého palestinského státu na těchto (okupovaných) územích. Nelze ho také dosáhnout na základě izraelské suverenity nebo permanentní kontrolou nad Západním břehem a Pásmem Gazy.“ (Jewish Virtual Library, 2020) Na výjimečném zasedání odmítla izraelská vláda plán ve všech bodech a chápala ho jako hrubé porušení Campdavidské dohody (Tessler, 2009).

Po návrhu Reaganova plánu z roku 1982 nedošlo v mírových jednáních na Blízkém východě během následujících čtyř let k téměř žádnému pokroku. Uplynulé čtyři roky také nezlepšily situaci na území Západního břehu a Pásma Gazy a konflikty mezi Palestinci a Izraelci se postupně stávaly běžnou záležitostí. Vzdávající neklid mezi Palestinci byl způsoben frustrací z neúspěšných jednání s Izraelem a neustálá přítomnost Izraelců na okupovaných územích, kde se sice růst židovských osad zpomalil, přesto zde ale počet osadníků dosáhl v roce 1986 asi 64 tisíc. Příliv osadníků byl motivován jak osobními pohnutkami Izraelců, tak podpůrnými kroky izraelské vlády v čele s premiérem Šamirem, velkým zastáncem výstavby nových osad. Další izraelské aktivity proti Palestincům zahrnovaly deportace, zavírání škol, cenzuru palestinského tisku či kolektivní tresty. Aktivity byly souhrnně označovány jako politika „železné pěsti“. Někteří Palestinci se přidávali k militantním islamistickým skupinám v naději, že vzestup islámského hnutí zpomalí další růst židovských osad. Napětí vyústilo v roce 1987 v palestinské demonstrace označované jako *intifáda* (Čejka, 2015; Tessler, 2009).

3.6 Od první intifády k Oslu

Palestinské demonstrace odstartovala 9. prosince silniční nehoda. Na checkpointu Pásma Gazy narazil izraelský tank do dodávky s palestinskými Araby vracejícími se z práce, z nichž byli čtyři zabiti a sedm vážně zraněno. Palestinci věřili, že byla nehoda úmyslná, a pohřeb pozůstalých se rychle vyvinul v masivní protesty. Demonstrace postupně přešly v organizované povstání, jehož míra předčila všechny protesty, které se doposud na okupovaných územích odehrály. Palestinci v boji proti izraelské armádě používali zejména kameny, Molotovovy koktejly a později i lehké zbraně. Nenásilnou formou protestu pak odmítali izraelské zboží a placení daní, což vedlo k ještě horší ekonomické situaci na okupovaných územích. Během intifády sehrály velkou roli různé islamistické organizace, které zaznamenaly v osmdesátých letech nárůst vlivu a mobilizovaly síly především v Pásmu

Gazy. Jedním z výrazných činitelů intifády byl Palestinský islámský džihád (dále jako PID) složený z islámských aktivistů usilujících o liberalizaci celého území bývalého Mandátu Palestina. Za nepřítele považoval jak stát Izrael, tak všechny Židy, a zasloužil se o mobilizaci demonstrantů z řad mladší generace Palestinců. Nejdůležitější islamistickou organizací v intifádě byla však skupina Hamás založená v roce 1988. Hamás si držel vliv v Pásmu Gazy i na Západním břehu a jeho aktivity finančně podporovaly některé bohaté arabské státy. Ačkoliv měl Hamás společné cíle jako PID, profiloval se dvěma velmi odlišnými složkami. Jednou byla složka civilní, usilující o zlepšení situace chudého palestinského obyvatelstva, a druhou složka militantní, jejíž činy a ideologie dostaly skupinu na několik seznamů teroristických organizací (Čejka, 2015; Tessler, 2009).

První intifáda přispěla k opětovnému zviditelnění izraelsko-palestinského konfliktu na mezinárodní scéně. Palestinci byli díky mediálnímu obrazu světem možná poprvé vnímáni spíše jako oběti než teroristé a vzbuzovali ve světě sympatie, zejména kvůli vysoké četnosti dětských a mladistvých obětí. Kromě dětí nově v palestinském povstání figurovaly ženy, o čemž svědčí i skutečnost, že tvořily celou třetinu obětí intifády. Organizovaně se podílely na demonstracích, participovaly v boji a dokázaly si obhájit politické a sociální reformy, které jim přinesly větší práva a sociální mobilitu. Intifáda také podpořila změny v politické palestinské sféře, dala příležitost novým politikům a posílila vizi palestinské národní identity. Kombinace výše uvedených faktorů postupně budovala půdu pro budoucí mírová jednání (Čejka, 2015; Martin, 2011; Pappé, 2006).

K prvnímu náznaku mírových jednání došlo v roce 1991 na Madridské konferenci pod patronací Spojených států a Sovětského svazu. Po irácké invazi do Kuvajtu se stala mírová jednání na Blízkém východě pro tehdejšího amerického prezidenta George Bushe primární záležitostí zahraniční politiky. Na konferenci se sešli ministři zahraničí a hlavní představitelé států Blízkého východu, a jelikož Izrael odmítal přímo jednat s OOP, místo Jásira Arafata se za Palestince zúčastnil setkání lékař z Gazy. Ačkoliv konference nevedla k žádným dohodám, fakt, že spolu tváří v tvář komunikovali Izraelci a Arabové, byl velkým úspěchem a naposledy se tak stalo před čtyřiceti třemi lety během války za nezávislost. Konference navíc odstartovala sérii dalších bilaterálních jednáních ve Washingtonu a multilaterálních jednáních v různých světových městech, jejichž hlavními tématy byly vodní zdroje, regionální a ekonomický rozvoj, bezpečnost a kontrola zbrojení, uprchlíci a životní prostředí (Martin, 2011; Tessler 2009).

Ke konci roku 1992 byla mírová jednání přerušena z důvodu nové vlny násilí, na kterou ministerský předseda Izraele Jicchak Rabin reagoval vyhoštěním 415 aktivistů Hamásu a Islámských džihádistů do Libanonu. Kontroverzní akce zvedla vlnu kritiky a po velkém mezinárodním nátlaku byl aktivistům povolen návrat do Izraele. Až začátkem následujícího roku byla jednání mezi zástupci Izraele a OOP obnovena a tajně probíhala několik měsíců

v Norsku. Hlavní představitelé stran, Rabin a Arafat, se ale úvodních jednání neúčastnili a setkali se až při oficiálním podepisování *Deklarace principů přechodné samosprávy* (přezdívaná jako dohoda z Osla a označovaná taky jen jako Deklarace principů) 13. září před Bílým domem ve Washingtonu. Setkání Rabina a Arafata symbolizovala revoluci a novou realitu, ve které nakonec Izrael uznal OOP a OOP uznala Izrael. Rabinovi bylo v tomto momentě jasné, že OOP je poslední palestinskou nacionalistickou organizací, se kterou mohou vyjednávat, jelikož Hamás i Islámští džihádisté se uchylovali k mnohem radikálnějšímu a násilnějšímu řešení konfliktu. Podpis dohody z Osla je v zásadě považován za konec první intifády (Martin, 2011; Tessler, 2009).

Podpis *Deklarace principů* započal sérii vyjednávání mezi stranami označovaných jako mírový proces. Podle daného harmonogramu se měly finalizovat různé fáze dohody a zároveň dohoda obsahovala okamžitá opatření na přechodnou dobu. Jedním z návrhů bylo svěření části Pásmu Gazy a oblasti města Jericho do administrativní kontroly Palestinců, odkud by se následně stáhly veškeré jednotky izraelské armády. Palestinci měli zvolit Palestinskou národní samosprávu, jež by během maximálně pěti přechodných let spravovala dané oblasti. Finální podoba jednotlivých částí dohody pak měla být uzavřena na základě rezolucí Rady bezpečnosti OSN č. 242 a 338. Smlouva o postoupení administrativní kontroly OOP byla podepsána 4. května 1994 a do dvou týdnů se uskutečnilo stažení izraelských jednotek z oblasti Jericha a Gazy. (Martin, 2011; Pappé, 2006; Tessler, 2009)

Za nedlouho po podpisu *Deklarace principů* bylo však zřejmé, že se mírový proces komplikuje hned v několika bodech dohody. Jedním z hlavních problémů byla otázka židovských osad nacházejících se na palestinských územích. Nad těmi si chtěl Izrael udržet kontrolu a navrhoval jejich anexi. Neméně komplikované bylo rozdělení Jeruzaléma, jelikož Palestinci předpokládali, že se Východní Jeruzalém stane budoucím hlavním městem palestinského státu, což Izrael odmítal a považoval Jeruzalém za nedělitelný. Postupně se strany během vyjednávání začaly obviňovat za neplnění dohody, a hrozbu navíc představovaly palestinské opozice vystupující proti smlouvě jako Hamás a Islamističtí džihádisté, které v reakci na politickou situaci stupňovaly teroristické akce na Izrael. Vývoj ale komplikovali také izraelští osadníci bojkotující například palestinské pendlery. Mírový proces načas přerušil v únoru 1994 incident, při němž radikální izraelský osadník postřílel v hebronské mešitě dvacet devět muslimů ve snaze vyjednávání zastavit. Incident nepřekvapivě využili palestínští radikálové, zejména Hamás, který po událostech v Hebronu přišel nově s taktikou sebevražedných atentátů. Přes komplikace byla v květnu, jak už bylo zmíněno výše, podepsána *Smlouva o odchodu izraelských jednotek z Gazy a Jericha* a v říjnu téhož roku se podařilo podepsat také izraelsko-jordánskou mírovou smlouvu (Čejka, 2015; Krupp, 1999; Tessler, 2009).

Dalším úspěchem v mírovém procesu bylo podepsání *Přechodné dohody*, přezdívané Oslo II, dne 28. září 1995 ve Washingtonu. Podle této dohody se měla izraelská vojska stáhnout

z palestinských měst Západního břehu kromě města Hebron, v jehož středu se vyskytovaly židovské osady. Dohoda dělila Západní břeh na tři zóny: zónu A, kde by měli Palestinci nad městy plnou kontrolu, zónu B, v níž by měli Palestinci kontrolu v civilních záležitostech a Izrael v záležitostech bezpečnostních, a zónu C, kam spadaly ostatní oblasti pod plnou správou Izraele. Dohoda Oslo II však nebyla přijata tak kladně jako Oslo I a izraelským parlamentem byla odsouhlasena velmi těsně s 61 hlasy, při čemž 59 hlasů ji odmítlo. Na podporu mírového procesu se dne 4. listopadu 1995 konala v Tel Avivu bouřlivá demonstrace. Vystupoval zde jako řečník také Jicchak Rabin, na nějž byl při sestupu z pódia spáchán atentát – byl třikrát střelen mladým židovským atentátníkem Jigaleem Amirem. Smrt Rabina představovala zlomový bod v mírovém procesu, a ačkoliv jednání pokračovala, už nikdy nenabyla podobného rozsahu jako doposud a nakonec po roce 2000 zcela ustala (Čejka, 2015; Krupp, 1999).

Na místo Rabina nastoupil tehdejší ministr zahraničí Šimon Peres a vyhlásil nové volby. V těch zvítězil v roce 1996 jeho oponent Benjamin Netanjahu známý kritikou dohod z Osla a nekompromisním přístupem k řešení palestinských konfliktů. Mezi některé jeho kontroverzní kroky patřilo například obnovení výstavby židovských osad a státní podpora ultraortodoxních Židů, což posléze vyvolávalo napětí mezi sekulárními a religiózními Izraelci. Přesto byly během jeho vlády podepsány dvě důležité dohody navazující na Oslo. Jednou byl *Hebronský protokol* zajišťující stažení izraelské armády z Hebronu, a *Memorandum od Wye River*, na jehož základě se například izraelská vojska stáhla z dalších částí okupovaných území. Také Palestinci pořádali vůbec první volby do palestinského parlamentu, jež byly vítězné pro Jásira Arafata a Fatah. Mezi Palestinci a Izraelem se na konci 90. let opět stupňovalo napětí, což bylo způsobeno nejen kontroverzní vládou Netanjahua, ale i kvůli vnitropalestinským neshodám vyvolaným vládou Arafata a narušováním demokratických procesů radikálními islamisty. Nový ministerský předseda Izraele, Ehud Barak, byl zvolen v roce 1999 a jeho primární snahou byla finalizace dohod z Osla. V červenci 2000 se za pomoci amerického prezidenta Billa Clintona setkal s Arafatem v Camp Davidu, avšak jednání ztroskotala na kritických bodech v otázkách Východního Jeruzaléma, velikosti palestinského území a osudu uprchlíků a jistě přispěla k blížící se druhé intifádě (Čejka, 2015; Pappé, 2006; Tessler, 2009).

3.7 Druhá intifáda

Stejně jako intifáda první, i druhá byla vyústěním dlouhodobých sporů a napětí mezi palestinskou a izraelskou stranou a nebyla důsledkem jedné konkrétní události. Během doby od dohody z Osla a druhé intifády zemřelo v izraelsko-palestinském konfliktu celkem 405 Palestinců a 256 Izraelců, populace židovských osad se téměř zdvojnásobila a problém předsta-

vovala i špatná ekonomická situace v Palestině. Organizace spojených národů odhadovala v dubnu roku 2002 nezaměstnanost na palestinských územích ve výši 50 % a upozorňovala na humanitární krizi způsobenou nedostatkem vody, jídla a elektřiny. Za spouštěč druhé intifády, označované Al-Aksá, je ale zpravidla označována událost z 28. září roku 2000, kdy izraelský opoziční politik Ariel Šaron navštívil Chrámovou horu v Jeruzalémě za doprovodu několika stovek izraelských policistů. Chrámová hora představuje posvátné místo jak pro Židy, tak muslimy a spravuje ho muslimská nadace *Waqf*. Kvůli extrémní posvátnosti většína rabínů zakazuje Židům na Chrámovou horu vstup a mezi muslimy je hora považována za třetí nejposvátnější místo islámu. Návštěva Šarona tedy byla zcela jednoznačnou politickou provokací, kdy chtěl zdůraznit nárok Izraele na svrchovanost tohoto místa, vyprovokovat Palestince a získat náklonnost Izraelců před blížícími se volbami. Místo ministerského předsedy se mu skutečně v roce 2001 podařilo v předčasných volbách po rezignaci Baraka získat. Protesty během Šaronovy návštěvy přešly v Jeruzalémě v plné povstání a posléze se rozšířily na další palestinská a izraelská území (Čejka, 2015).

Po zvolení Šarona se izraelské násilí vůči Palestincům značně zvýšilo. Vojenské operace byly zaměřené na ničení palestinské infrastruktury a zemědělských ploch, bourání budov, napadání bezpečnostních složek a pravidelných organizovaných útoků na klíčové bojovníky Hamásu a palestinských islámských džihádistů. Tyto útoky byly prováděny odstřelováním z bojových vrtulníků a mnohdy nálety odnesli palestinští civilisté. Palestinci v bojích nově používali rakety Kasán, miny a nálože ovládané na dálku a nechvalně známé byly sebevražedné útoky za pomoci výbušných opasků, které si ve většině případů připisoval Hamás a džihádisté a nejčastěji probíhaly na veřejných místech mezi izraelskými civilisty. Nově se v druhé intifádě mezi sebevražednými atentáčníky vyskytovaly také ženy a děti. Většina palestinských bezpečnostních složek se v intifádě posunula na militantní stranu politického spektra a situace podpořila vznik dalších radikálních palestinských skupin. Izrael v reakci na teroristické útoky vyhlásil v roce 2002 výstavbu tzv. bezpečnostní bariéry mezi Západním břehem a Izraelem. Ačkoliv mohla bariéra teoreticky vymezit hranice budoucího palestinského státu, zkomplikovala život mnoha Palestincům, jelikož například některé vesnice oddělila od vodních zdrojů a infrastruktury či zapříčinila ztrátu pozemků. (Beinin a Stein, 2006; Čejka, 2015)

Během roku 2004 přišel Ariel Šaron s nečekaným plánem na úplné stažení izraelské armády z Pásmu Gazy a evakuaci židovských osad z palestinských území. Stažení ale nemělo znamenat liberalizaci pro Palestince, jak Šaron napsal v dopise americkému prezidentovi G. W. Bushovi, „... stažení nám umožní efektivněji nasazovat naše vojenské síly, dokud podmínky v Palestinské samosprávě neumožní obnovení plánu Roadmap¹².“ Šaron sice dostal podporu Spojených států, v Izraeli mu ale návrh přinesl kritiku z řad vlastní koalice. Jelikož ale dokázal argumentovat finanční nákladností a složitostí ochrany osad v Gaze,

---

12 Plán *The Roadmap for Peace* byl navržen v roce 2002 Spojenými státy, Evropskou unií, Ruskem a OSN. Navrhoval třífázový harmonogram, který by postupně řešil hlavní spory mezi Izraelem a Palestinskou autoritou. Avšak Spojené státy návrh kvůli invazi do Iráku odložily a plán se nikdy neimplementoval (Tessler, 2009).

vláda ještě téhož roku plán o stažení schválila a o rok později zrealizovala. I po stažení však Izrael udržoval kontrolu vzdušného prostoru Pásmu Gazy, jeho pobřeží a většiny přístupových cest z Izraele, a nic tedy nenaznačovalo tomu, že by oblast Pásmu Gazy směřovala k samostatnosti (Tessler, 2009).

Zlomovou událostí druhé intifády bylo ukončení šestatřicetileté nadvlády Jásira Arafata, jehož smrt v říjnu v roce 2004 také často značí ukončení nejkrvavějších konfliktů intifády. Izraelci vnímali Arafata jako hlavní překážku v mírových jednáních a po jeho smrti zde byla naděje na jejich možné obnovení. Problémem však byly následující palestinské komunální volby v roce 2006, po kterých značně posílil radikální Hamás, a zkomplikoval tak budoucí vyjednávání s Izraelem (Čejka, 2015; Tessler, 2009).

3.8 Vývoj izraelsko-palestinského konfliktu po roce 2010

Po smrti Jásira Arafata a palestinských komunálních volbách narůstalo napětí mezi Fatahem a Hamásem. Napětí vyústilo v roce 2007 v občanskou válku mezi stranami a po vítězství převzal kontrolu nad územím Pásmu Gazy Hamás. Od té doby považoval Izrael území za nepřátelskou entitu a uvalil na Gazu v roce 2007 spolu s Egyptem blokádu. Izrael sice nebyl na území Gazy militantně přítomen, ale od té doby udržuje kontrolu nad všemi hraničními přechody kromě přechodu Rafah, jenž spadá pod správu Egypta. Blokáda znamenala kolaps pro ekonomiku v Gaze a přibližně 74 % populace zde momentálně žije z humanitární pomoci. Od stažení provedl Izrael v Gaze tři vojenské operace: operaci Lité olovo (2009), jejímž cílem bylo zneškodnění složek Hamásu, operaci Pilíř obrany (2012), jež měla zastavit raketové útoky palestinských militantních organizací, a operaci Ochranné ostří (2014), která byla taktéž mířená proti organizaci Hamás. Stejně jako v Pásmu Gazy, i hraniční přechody Západního břehu jsou pod kontrolou Izraele. Za posledních pět let zde vzrostl počet židovských osadníků o 19 % a k počátku roku 2020 jejich počet dosáhl 463 353 (vyjma Východního Jeruzaléma). Na Západním břehu tvoří asi 61 % území zóna C, spadající pod plnou kontrolu Izraele, což znemožňuje vzrůstající populaci Palestinců stavět nová obydlí a rozšiřovat zemědělské plochy (Čejka, 2015).

3.9 Great March of Return

Dne 30. března 2018, v den, kdy Palestinci výročně oslavují Land Day¹³, započaly v Pásmu Gazy protesty podél hranice s Izraelem pod heslem Great March of Return. Demonstrace měly trvat šest týdnů a volaly po zrušení jedenáct let trvající blokády a po uznání práva na

---

13 V březnu v roce 1976 protestovali Palestinci proti konfiskaci půdy, kdy Izrael zabral pět tisíc akrů palestinské půdy a agresivně reagoval proti demonstrantům. Od té doby si Palestinci každoročně 30. března připomínají Land Day. Dostupné z: www.jewishvirtuallibrary.org/land-day

návrat palestinských uprchlíků. Demonstranti se scházeli každý pátek na pěti různých lokacích podél blokády a protesty nakonec trvaly až do prosince roku 2019. Většina účastníků protestovala nenásilnou formou, avšak někteří Palestinci se uchýlili k ničení plotu blokády, pálení pneumatik, házení kamenů a Molotovových koktejlů na izraelské ozbrojené síly a vypouštění balonů s výbušninami nad izraelská území. Izraelské síly v protiútoky využívaly slzný plyn, gumové náboje a také živou municí. Ve výsledku bylo v období od 30. března 2018 do 27. prosince 2019 v konfliktu zabito 214 Palestinců, z čehož bylo 46 dětí, a přes 36 tisíc lidí bylo zraněno. V tom samém období zemřel jeden izraelský voják a sedm bylo zraněno (B'Tselem, 2017; OCHA, 2020a, 2020 b; UNRWA, 2019).

Demonstrace konané v roce 2018 následovalo vyšetřování kvůli obavám z použití nadměrného násilí ze strany Izraele. Podle mezinárodního práva mají Palestinci právo na svobodné vyjádření a pokojné shromažďování, a izraelské bezpečnostní složky se tak mohou uchýlit k použití smrtící síly pouze v bezprostředním ohrožení života. Několik vyšetřování prokázalo zabití nebo vážné zranění palestinských demonstrantů, ačkoliv k výše uvedeným podmínkám nedošlo. Nezávislá komise Rady pro lidská práva spadající pod OSN vyšetřovala 189 úmrtí a přes 300 zranění spojených s demonstracemi a kromě dvou shledala použití živé munice ve všech ostatních případech jako protiprávní. Ačkoliv ne všichni účastníci zachovali pokojný průběh demonstrací, izraelské bezpečnostní složky porušily práva těch, kteří tak učinili. Mezi oběťmi byly také ženy, děti, lidé s postižením a také medicí a žurnalisté, přestože měli řádné označení. Rada pro lidská práva uložila Izraeli povinnost vyšetřit porušení mezinárodních lidských práv, a přestože Izrael označil závěry komise za neobjektivní a odvolával se na nebezpečí ze strany Hamásu, vyšetřil všechny případy týkající se úmrtí palestinských demonstrantů. V říjnu roku 2019 pak odsoudil izraelský vojenský soud jednoho izraelského vojáka za zastřelení čtrnáctiletého Palestince k měsíci vězení. Rada pro lidská práva vyšetřování Izraele označila jako nedostatečné a vyzvala obě strany k transparentnímu a nestrannému vyšetřování údajného porušení a zneužití lidských práv (OSN, 2019, 2020).

Střety při demonstracích Great March of Return mezi Izraelem a Palestinou byly nejnásilnějším konfliktem od operace Ochranné ostří v roce 2014. Alarmující jsou jak čísla obětí, tak zraněných, často poznamenaných trvalými následky. Palestinci chtěli protesty obnovit také v roce 2020, ale situaci zkomplikovala pandemie covid-19, a demonstrace tak byly odloženy na neurčito (OCHA, 2020).

3.10 Česká republika a vztahy k Izraeli a Palestině

Podle Čejky (2015) podporovalo Československo po druhé světové válce vznik Státu Izrael a pouze pět dnů po jeho vzniku jej uznala i československá vláda. Jak již bylo zmíněno

výše, Československo se významně podílelo na poskytování zbraní během první arabsko-izraelské války, což bylo provedeno se souhlasem Sovětského svazu, který se chtěl původně postavit k protizápadním arabským zemím. Poté, co se Izrael vyprofiloval jako prozápadní stát, byla však politika zcela otočena a diplomatické vztahy s Izraelem byly až do roku 1967 přerušeny. V době normalizace vedla ČSSR k Izraeli nepřátelskou politiku, a naopak podporovala palestinské OOP. V roce 1988 pak dokonce uznala vyhlášený Palestinský stát. Zlom přinesl až listopad 1989 a o rok později byly diplomatické vztahy s Izraelem opět navázány.

V současné době jsou vztahy České republiky a Izraele velice dobré a podle izraelského velvyslanectví patří Česko k nejsilnějším spojencům z EU. Za vlády premiéra Nečase hlasovala Česká republika proti přijetí Palestiny do OSN, za což premiérovi přijel osobně poděkovat izraelský premiér Benjamin Netanjahu. Diplomatické styky s Palestinci byly původně zprostředkovány skrze zastupitelství v Tunisku, po roce 1993 vztahy zajišťovala ambasáda v Egyptě a teprve o tři roky později agendu přebrala česká ambasáda v Tel Avivu. S touto organizací však nebyla spokojena izraelská ani palestinská strana, a na Západním břehu v Ramalláhu tak vznikl styčný úřad České republiky zastupující palestinskou stranu (Čejka, 2015).

Nejnovější kauzou v otázce česko-izraelských vztahů je dopis tří českých ministrů s názvem *Co bude s Palestinci a izraelskou demokracií?*, který otiskl deník Právo. Ministr zahraničí Tomáš Petříček (ČSSD) spolu s bývalými šéfy české diplomacie Lubomírem Zaorálkem (ČSSD) a Karlem Schwarzenbergem (TOP 09) vyjádřili v dopise obavy nad praktikami amerického prezidenta Donalda Trumpa a izraelského premiéra Benjamin Netanjahua vzhledem k Palestincům. Dopis byl silně zkritizován prezidentem Milošem Zemanem a následně také premiérem Andrejem Babišem. Podle mluvčího prezidenta Jiřího Ovčáčka prohlášení popírá dosavadní zahraniční politiku vůči Izraeli. Prezident Miloš Zeman je silným podporovatelem Státu Izrael a vyjádřil také snahy o přesun českého velvyslanectví v Izraeli do města Jeruzalém. (iRozhlas, 2020; Novinky.cz, 2020)

4 Rámcování události Great March of Return v českých online médiích

4.1 Charakteristika výzkumu

Cílem výzkumu je zjistit, jaký obraz vytvářela česká online média o palestinských protestech v rámci demonstrací Great March of Return. Zkoumáno je celkem sedm zpravodajských serverů: Aktuálně.cz, Echo24, iDNES, iRozhlas, Lidovky, Novinky.cz a Haló noviny. Širší vzorek zpravodajských serverů byl vybrán se záměrem zmapování co nejrozmanitějších mediálních zdrojů, získání ucelenějšího obrazu v rámci české zpravodajské krajiny a také z důvodu sběru dostatečného množství dat pro výzkum.

Demonstrace pod hlavičkou Great March of Return nabízejí možnost mapovat izraelsko-palestinský konflikt skrze aktuální a ucelenější událost a umožňují lepší uchopení výzkumu konfliktu. Dá se předpokládat, že demonstrace přitáhly větší pozornost médií, a k dispozici tak bude dostatečné množství mediálních výstupů. Výzkum je založen na odborné literatuře a čerpá také z dřívějších výzkumů mapujících blízkovýchodní konflikty. Obrazová složka je ve výzkumu zvažována rovnocenně ke složce textové a tyto dvě složky budou v některých částech zkoumány samostatně či porovnávány mezi sebou z různých konceptuálních perspektiv.

4.2 Výzkumný vzorek a metodologie

Analýza rámcování vychází z obsahu sedmi českých zpravodajských serverů, viz výše. Vybrány byly všechny články výhradně se zabývající demonstracemi Great March of Return a související problematikou (ne u všech textů byly primárním předmětem demonstrace, podobně ne všechny fotografie pocházely z území Pásmo Gazy a Izraele). Obsahy serverů byly mapovány od 30. března 2018 (ode dne zahájení demonstrací) do 30. května, tedy asi dva týdny poté, co se očekávaly nejintenzivnější protesty spojené s výročí 70 let státu Izrael. Celkový počet relevantních článků za toto období je 113 a součástí článků je celkem 301 fotografií.

Výzkum bude rozdělen na kvantitativní a kvalitativní část. První část kvantitativního výzkumu bude vycházet z konceptu mírového žurnalismu definovaného Galtungem (1986) a bude se inspirovat zejména u studií Fahmy a Neumanna (2012) a Lee a Masloga (2005) vycházejících taktéž z Galtungovy práce. Jak Lee a Maslog (2005) poukazují, přestože koncept mírového žurnalismu existuje několik dekad, nepřitáhl značnější pozornost novinářů ani výzkumníků, a přináší tak možnost pro novou perspektivu výzkumů. Galtungova (1986) původní klasifikace mírového a válečného žurnalismu obsahuje čtyři protilehlé praktiky

žurnalistů: orientace na mír a konflikt, pravdu, lidi a řešení, naproti tomu stojí: orientace na válku a násilí, propagandu, elity a vítězství. Tento systém později rozšířili McGoldrick a Lynch (2000) na sedmáct vhodných postupů pro mírové žurnalisty, ten zmiňoval například interpretační přístup k reportování o válce, zaměření se na prezentaci řešení a objektivní a precizní referování. Druhá část výzkumu se bude zabývat přítomností dvou soupeřících rámců, proizraelského a propalestinského, a bude vycházet z přizpůsobené matice znaků rámců podle Deprez & Raeymaeckers (2010).

Jak bylo zmíněno výše, vzhledem k povaze této části výzkumu bude v práci využita kvantitativní obsahová analýza. Přestože v tezi byla stanovena pouze analýza kvalitativní, bude z hlediska porovnávání soupeřících rámců mírového a válečného žurnalismu a proizraelského a propalestinského rámce vhodnější následovat podobně koncipované výzkumy a využít metodu kvantitativní. K zodpovězení výzkumných otázek budou sledovány následující proměnné:

1. datace publikace článku
2. typ média
3. počet fotografií
4. zobrazený subjekt na fotografiích
5. frekvence indikátorů mírového a válečného žurnalismu (viz kapitola 4.2.1)
6. přítomnost soupeřících rámců mírového a válečného žurnalismu
7. přítomnost soupeřících rámců izraelského práva na obranu a palestinského práva na návrat

Kvalitativní část výzkumu podrobněji zanalyzuje mediální obsahy a induktivním způsobem definuje rámce, které využívají česká online média při referování o demonstracích Great March of Return. Analýza bude prováděna pomocí otevřeného, axiálního a selektivního kódování, jak jej definovali Strauss a Corbin (in Hendl, 2005), a výsledkem budou induktivně určené rámce.

4.2.1 Systém indikátorů podle Lee a Maslog

Autoři Lee a Maslog (2005) ve své studii zkoumali soupeřící rámce mírového a válečného žurnalismu na základě třinácti indikátorů založených na původní klasifikaci Galtunga (1986). Třináct indikátorů pro mírový a třináct pro válečný rámec dále rozdělili na kategorie přístup (approach) a jazyk (language). Jednotlivé ukazatele poté fungovaly jako indexy, na jejichž základě bylo po kódování rozhodnuto, zda je článek rámcován skrze mírový žurnalismus, válečný žurnalismus, nebo neutrálně. Autoři posléze zkoumali frekvenci jednotlivých indikátorů a zkoumali, jaké se vyskytují nejčastěji.

System třinácti ukazatelů bude využit i pro tuto práci, ale vzhledem k tomu, že původně funguje pouze pro textový obsah, bude obohacen o třetí, vizuální kategorii a další čtyři indikátory. Ty jsou založené na studii Fahmy a Neumanna (2012), jež se naopak výhradně soustředí na složku vizuální. Sloučením indikátorů tak bude možné zkoumat obě složky zároveň, což je pro tuto práci žádoucí.

4.2.2 Matice rámců podle Deprez & Raeymaeckers

Autorky Deprez & Raeymaeckers (2010) následovaly práci Wolfsfelda (1997) a určily dva základní soupeřící rámce ve výzkumu první a druhé intifády, rámec *práva a pořádku*, využívaný v prezentaci izraelské strany, a rámec *nespravedlnosti a obrany*, využívaný v případě palestinské perspektivy. Dále autorky přizpůsobily matici znaků pro soupeřící rámce a určily celkem pět rámcovacích prostředků (označení jednotlivců, vůdců a skupin, označení činů, personalizace obětí, zdroje, obsah vizuálů) a tři argumentační (příčiny a odpovědnost za činy v době intifády, důsledky těchto činů, řešení problémů mezi Izraelci a Palestinci). Podobně jako postupovaly Deprez & Raeymaeckers (2010) a Kateřina Lusková (2013) ve své diplomové práci, bude matice přizpůsobena podle toho, jaké prostředky rámcování jsou explicitně pozorovány ve zkoumaném mediálním obsahu, a bude vycházet ze zmíněných prací.

Nástroje rámcování	Právo na obranu	Právo na návrat
Označení stran konfliktu	Izraelci jsou ochránci práva a bezpečnosti. Mají právo bránit svůj stát a hranice. Za demonstracemi stojí teroristická organizace Hamás a využívá je jako záminku pro napadení Izraele.	Izraelci jsou okupanti, hledají záminky pro napadení Palestinců. Za demonstracemi stojí nezávislé palestinské organizace ve snaze získat zpět svá území a zlepšit podmínky pro Palestince.
Příčiny konfliktu	Demonstrace nejsou poklidné, proto je Izrael nucen zasáhnout. Hamás využívá situace k útokům na Izrael, ten se musí bránit.	Palestinci bojují za právo na návrat na svá historicky daná území. Palestinci vyžadují právo na Východní Jeruzalém.
Personalizace obětí	Zdůrazňování detailů o cílech a obětech útoků (smrt izraelského vojáka, útok na školku).	Zdůrazňování sociálního statusu obětí (smrt farmáře, osmiměsíční dívky, vozičkáře).

Odpovědnost za činy v konfliktu	Vina je na straně organizace Hamás, a tedy Palestiny. Se stranou není možné se dohodnout. Nelze tolerovat pokusy o teroristické atentáty. Izraelská vojenská síla je přiměřená a není nutné vyšetřování ze strany OSN.	Vina je na straně Izraele. Ten hledá záminky k útokům a využívá zbytečně nadměrnou vojenskou sílu. Je nutné, aby izraelskou nadměrnou agresi vyšetřovala Bezpečnostní rada OSN.
Vizuály	Palestinci házející kameny, zápalné láhve. Palestinci pálící pneumatiky. Následky raketových útoků Hamásu. Pálení izraelské vlajky.	Zranění demonstranti. Vojenský útok izraelské armády. Střelba na palestinská území.

tabulka převzata z Deprez & Raeymaeckers (2010) a Lusková (2013)

4.3 Výzkumné otázky

Jak bylo zmíněno výše, první část výzkumu bude vycházet z konceptu mírového žurnalismu a bude zkoumat postoj k tomuto konceptu v rámci českých médií. V rámci konceptu mírového žurnalismu byly stanoveny tři výzkumné otázky:

VO1: Jaké indikátory se v rámci mírového a válečného rámce objevují nejčastěji?

První výzkumná otázka bude založena na zmíněných indikátorech Lee a Masloga (2005), k čemuž budou dále přidány indikátory pro vizuální obsah založené na studii Fahmy a Neumannova (2012). V případě první výzkumné otázky budou zvažovány pouze titulní fotografie článků zabírající největší prostor, a tedy reprezentující dominantní rámec. Velikost fotografie je často zvažována jako významný prostředek rámcování a vizuální dominance může indikovat ústřední téma zprávy (Brantner et al., 2013).

Systém indikátorů Lee a Masloga (2005) obsahuje celkem deset položek v kategorii přístupu a tři v kategorii jazyka:

Rámec válečného žurnalismu	Rámec mírového žurnalismu
Přístup válečného žurnalismu	Přístup mírového žurnalismu
Reaktivní	Proaktivní
Zřejmé efekty války	Skryté efekty války
Orientace na elity	Orientace na lidi
Orientace na rozdíly	Orientace na dohodu
Koncentrace na tady a teď	Příčiny a důsledky války

Dichotomizace dobrého a zlého	Vyhýbání se označování dobrého a zlého
Orientace na dvě strany (vítěz a poražený)	Orientace na více stran
Předpojatost	Nestrannost
Orientace na jeden cíl: vítězství	Orientace na mnoho cílů a řešení
Ukončení zpravodajství po válce	Pokračování zpravodajství i po válce
Jazyk válečného žurnalistiky	Jazyk mírového žurnalistiky
Využití viktimizačního jazyka	Vyhýbání se viktimizačnímu jazyku
Využití demonizujícího jazyka	Vyhýbání se demonizujícímu jazyku
Využití emotivního jazyka	Vyhýbání se emotivnímu jazyku

tabulka převzata z Lee a Masloga (2005)

Na základě Fahmy a Neumanna (2012) byly přidány další čtyři indikátory a byly zredukovány a přizpůsobeny tak, aby vytvářely dichotomické kódovací kategorie:

Vizuály válečného žurnalistiky	Vizuály mírového žurnalistiky
Zobrazení oběti	Zobrazení vyjednavče
Zobrazení válečníka/demonstranta (agresivního)	Zobrazení civilisty/demonstranta (mírového)
Zobrazení negativních emocí	Zobrazení pozitivních emocí
Přítomnost fyzické/materiální újmy	Nepřítomnost fyzické/materiální újmy

V kategorii fyzické újmy rozlišují autoři v původním výzkumu tři stupně: žádná fyzická újma, lehká fyzická újma (zranění), vážná fyzická újma (smrt). Kategorie tedy byla zredukována jednoduše na přítomnost nebo nepřítomnost zobrazení fyzické újmy a rozšířena také na materiální újmu (následky raketových útoků). Do materiální újmy je řazené i často zobrazované pálení pneumatik Palestinci nesoucí v tomto kontextu válečnou symboliku. V ostatních případech pracují autoři s kategoriemi dichotomicky.

VO2: Převažuje ve zkoumaném obsahu rámec mírové, nebo válečné žurnalistiky?

Pro druhou výzkumnou otázku budou indikátory fungovat jako hodnoty pro rámec mírového a válečného žurnalistiky. Dle výsledných hodnot bude posouzeno, zda zkoumaný článek spadá do rámce mírového žurnalistiky, válečného žurnalistiky, nebo je neutrální, kdy index rámců může nabývat hodnot 0–17. Pro tuto část výzkumu budou opět zvažovány pouze titulní fotografie článků.

VO3: Jaký rámec (mírový nebo válečný) převažuje výhradně ve vizuálním obsahu?

V návaznosti na předchozí otázku bude v této části analyzován z hlediska soupeřících rámců pouze vizuální obsah a analyzovány budou všechny uveřejněné fotografie v rámci jednotlivých článků. Fotografie budou kódovány podle kategorie vizuálů a čtyř indikátorů. Častým jevem u analyzovaných článků zpravodajského serveru iDNES bylo použití obrazových galerií přiřazených ke dvěma různým článkům, čímž vznikala duplicita fotografií. V analýze bude taková duplicita redukována, jelikož by docházelo k výraznému zkreslení výsledků. Výsledky z vizuálního obsahu budou nakonec porovnány s výsledky předchozí části analýzy.¹⁴

VO4: Referují česká média o konfliktu skrze proizraelský, nebo propalestinský rámec?

VO5: Jaký rámec (proizraelský/propalestinský) převažuje výhradně ve vizuálním obsahu?

Čtvrtá a pátá výzkumná otázka se bude vztahovat k prezentaci proizraelských a propalestinských rámců, a to v rámci textového a vizuálního obsahu, jež bude vzájemně porovnány. Kódování bude vycházet z přizpůsobené matice znaků rámců podle Deprez & Raeymaeckers (2010).

Kvalitativní část se bude zabývat hlubší analýzou zkoumaného obsahu. Vzhledem k poměrně nízkému počtu zkoumaných článků bude možné provést podrobnější analýzu obsahu a induktivně určit nejvýrazněji se vyskytující rámce využívané českými online médii v kontextu demonstrací Great March of Return. Ve zkoumaném obsahu budou vynechány rozhovory (celkem 2) a komentáře (2), jelikož se jako jediné články svou formou vymykají ostatnímu zkoumanému obsahu.

4.4 Zjištění a interpretace výsledků analýzy

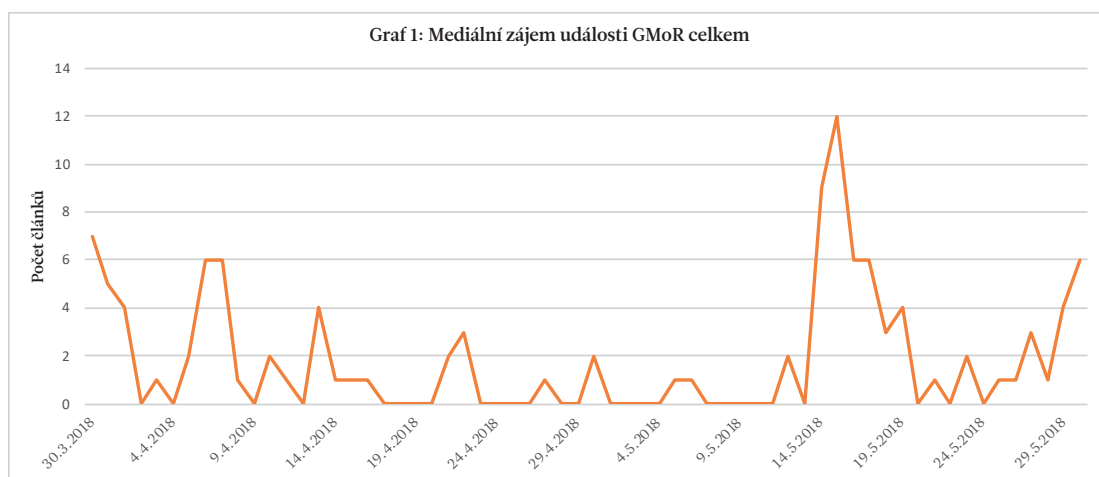
4.4.1 Kvantitativní obsahová analýza: obecná zjištění

Mediální zájem

Ve zkoumaném období (30. března – 31. května 2018) se demonstracemi Great March of Return zabývalo ve vybraných online denících (Aktuálně.cz, Echo24, iDNES, iRozhlas, Lidovky, Novinky.cz a Haló noviny) celkem 113 článků. V rámci článků bylo poté zveřejněno dohromady 301 fotografií. Nejvíce se tématu věnoval server Aktuálně.cz (20 článků), v těsném závěsu jsou poté Haló noviny (19 článků) a iRozhlas (18 článků). Z hlediska vizuálního obsahu publikoval zdaleka nejvíce fotografií server iDNES (100), což bylo značně ovlivňováno zveřejňováním rozsáhlých fotogalerií, a dále server Lidovky (65) a Aktuálně.cz (43).

---

¹⁴ V analýze vizuálního obsahu u výzkumných otázek č. 3 a 4 budou zvažovány také popisky fotografií, jelikož bez nich by bylo v některých případech komplikované nebo nemožné obsah kódovat. Například pokud bude fotografie zachycovat město po raketovém útoku, bez zvážení popisku by bylo téměř nemožné identifikovat, jaká strana konfliktu je obětí a jaká útočníkem.

Podle grafu celkového mediálního zájmu je zřejmé, že mediální zájem dosahuje maxima v počátcích zkoumaného období, tedy při propuknutí demonstrací, a poté mediální zájem rychle klesá. Maxima zájem dosahuje v období od 14. do 19. května, v době, kdy výrazně stoupl násilí a počet obětí v Pásmu Gazy. Datum 14. května označili Palestinci za *Den hněvu* a pouze za tento den uvádějí některé zdroje až 60 palestinských obětí. Intenzifikace protestů souvisela jak s výročím 70 let státu Izrael, tak s přesunem americké ambasády z Tel Avivu do Jeruzaléma a většina článků se pojila především s tímto tématem. Na zvýšené násilí ve zmíněném období reagovalo také OSN a vyžádalo zahájení vyšetřování násilných činů proti palestinským demonstrantům ze strany Izraele.

Tendence mediálního zájmu zřetelně vypovídají o praktikách válečného žurnalistu. Nejvíce je o konfliktu referováno v době propuknutí a v době intenzifikace, mimo tyto události zájem klesá, a zpravodajství je tedy podáváno reaktivně. Tento znak považují Fahmy a Neumann (2012) za projevy rámce válečného žurnalistu.

Celkově lze konstatovat, že mediální zájem o demonstrace nebyl příliš vysoký. Za 61 dní bylo k tematice vydáno pouze 113 článků, což je v průměru 1,8 článku na den, ale v rámci sedmi různých zpravodajských serverů, tj 0,26 na médium za den. V případě fotografií průměrně připadá 2,6 zveřejněné fotografie na jeden článek.

Zobrazené subjekty

V rámci obecných zjištění proběhla analýza sedmi nejčastěji zobrazovaných subjektů na všech zveřejněných fotografiích (301) k demonstracím Great March of Return, přičemž ke každé fotografii bylo možné přiřadit vícero subjektů.

Zobrazené subjekty	Počet fotografií	Procentuální poměr
Palestinský demonstrant/civilista	200	66,5
Izraelský voják	35	11,6
Raketové útoky/následky	19	6,3
Sociální pracovníci	12	4
Obrněný izraelský vůz	11	3,7
Izraelská vlajka	10	3,3
Turecký prezident Recep Erdogan	5	1,6

Výsledná zjištění korespondovala s předešlými výzkumy (Parry, 2010), podle kterých na fotografiích nejčastěji figurovali palestínští demonstranti a civilisté. Překvapivý však může být vysoký procentuální poměr dosahující 66,5 % (celkem 200 fotografií). Palestinci byli na fotografiích zobrazeni buď jako agresori a útočníci (házení kamenů, zápalných láhví), nebo jako oběti izraelského útoku (nošení zraněných, zobrazení mrtvých těl). Vůbec nejčastějším motivem byli palestínští demonstranti s černým kouřem z pálení pneumatik v pozadí. Zobrazení izraelských vojáků zaujímá druhé místo (11,6 %) a třetím nejfrekventovanějším motivem jsou záběry raketových útoků, buď při odpálení, či po dopadu. Na sedmém místě se nachází turecký prezident Recep Erdogan. Ten se na fotografiích vyskytoval v souvislosti s článkem vyjadřujícím jeho postoj k izraelsko-palestinskému konfliktu a stal se s pěti fotografiemi nejčastěji zobrazovaným politickým státním subjektem. Jeho výroky o konfliktu byly mezi nejcitovanějšími, kromě výroků politických představitelů zúčastněných stran v konfliktu.

4.4.1.1 Analýza rámce mírového a válečného žurnalistu (VO1, VO2, VO3)

První tři výzkumné otázky se zabývaly analýzou mírového a válečného rámce. Pro první výzkumnou otázku byly sledovány indikátory těchto soupeřících rámců a dle jejich četnosti byly zodpovězeny navazující otázky. Výsledný seznam byl redukován o indikátor *ukončení zpravodajství po válce / pokračování zpravodajství i po válce*, jenž se ve zkoumaném obsahu neobjevoval, což bylo dané povahou zkoumaného období. To nezkoumalo pokrytí konfliktu po jeho ukončení a bylo zaměřeno pouze na nejintenzivnější fázi konfliktu. Četnost indikátorů byla zanesena do následující tabulky.

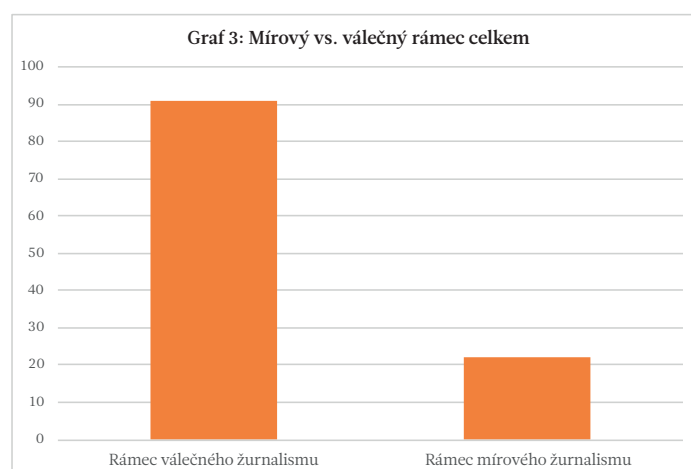
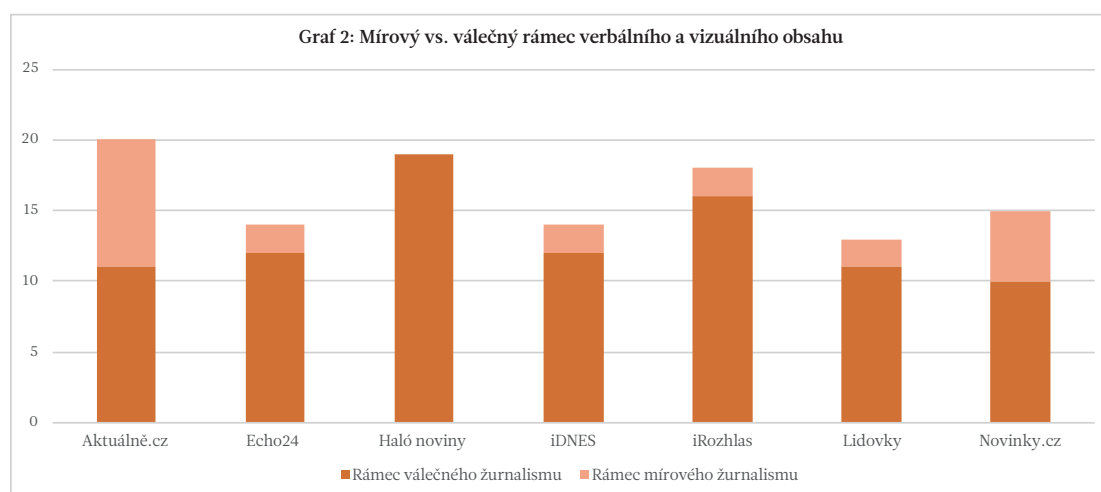
Indikátory válečného rámce	Počet	Indikátory mírového rámce	Počet
Přístup válečného žurnalistu		Přístup mírového žurnalistu	
Reaktivní	103	Proaktivní	5
Zřejmé efekty války	103	Skryté efekty války	9
Orientace na elity	25	Orientace na lidi	16
Orientace na rozdíly	42	Orientace na dohodu	18
Koncentrace na tady a teď	13	Příčiny a důsledky války	59
Dichotomizace dobrého a zlého	15	Vyhýbání se označování dobrého a zlého	26
Orientace na dvě strany (vítěz a poražený)	31	Orientace na více stran	24
Předpojatost	21	Nestrannost	44
Orientace na jeden cíl: vítězství	1	Orientace na mnoho cílů a řešení	4
Jazyk válečného žurnalistu		Jazyk mírového žurnalistu	
Využití viktimizačního jazyka	104	Vyhýbání se viktimizačnímu jazyku	9
Využití demonizujícího jazyka	53	Vyhýbání se demonizujícímu jazyku	44
Využití emotivního jazyka	58	Vyhýbání se emotivnímu jazyku	48
Vizuály válečného žurnalistu		Vizuály mírového žurnalistu	
Zobrazení obětí	17	Zobrazení vyjednavče	2
Zobrazení válečníka/demonstranta (neg.)	35	Zobrazení civilisty/demonstranta (poz.)	12
Zobrazení negativních emocí	8	Zobrazení pozitivních emocí	1
Přítomnost fyzické/materiální újmy	42	Nepřítomnost fyzické/materiální újmy	43
Celkem	671	Celkem	364

Nejfrekventovanějšími indikátory válečného žurnalistu bylo *reaktivní zpravodajství*, *upozorňování na zřejmé efekty války* a *využívání viktimizačního jazyka*. Reaktivní přístup zpravodajství naznačuje tendenci reagovat pouze na aktuální události probíhající v rámci konfliktu. Takové zpravodajství se nezabývá širším kontextem, souvisejícími událostmi a referuje pouze o nejaktuálnějším dění. Ve zkoumaném obsahu se tato skutečnost projevovala nejvíce skrze referování o počtu zraněných, počtu obětí a o materiálních újmách způsobených konfliktem. Jediné články postrádající indikátor reaktivního zpravodajství byly komentáře či rozhovory pokrývající širší kontext konfliktu a okolní události. S reaktivním zpravodajstvím souvisí stejně frekventovaný indikátor zřejmých efektů války i využívání viktimizačního jazyka, jenž byl používán zejména při referování o způsobených újmách. Využívání demonizujícího a emotivního jazyka bylo rovněž častým prostředkem válečného rámce, avšak podobné skóre získal indikátor i z mírového hlediska, tedy vyhýbání se takovému jazyku. Ve vizuálním obsahu získal největší skóre indikátor přítomnosti fyzické či materiální újmy a zobrazení válečníka (izraelského vojáka) nebo demonstranta projevujícího různou míru agrese.

Z hlediska mírového rámcování získalo překvapivě vysoké skóre referování o *příčinách a důsledcích válečného konfliktu*. Ačkoliv články podrobně historicko-politický kontext událostí nerozebíraly, přesto se ve zprávách často vyskytoval aspoň jeden odstavec zmiňující příčiny demonstrací. Podrobněji problematiku řešily pouze výše zmíněné komentáře a rozhovory (celkem pouze 4 články). Pozitivním indikátorem analyzovaných článků byla poměrně velká *nezaujatost a nestrannost*. Přestože zprávy inklinovaly k jedné nebo druhé straně konfliktu, téměř vždy dostaly v menší nebo větší míře prostor strany obě.

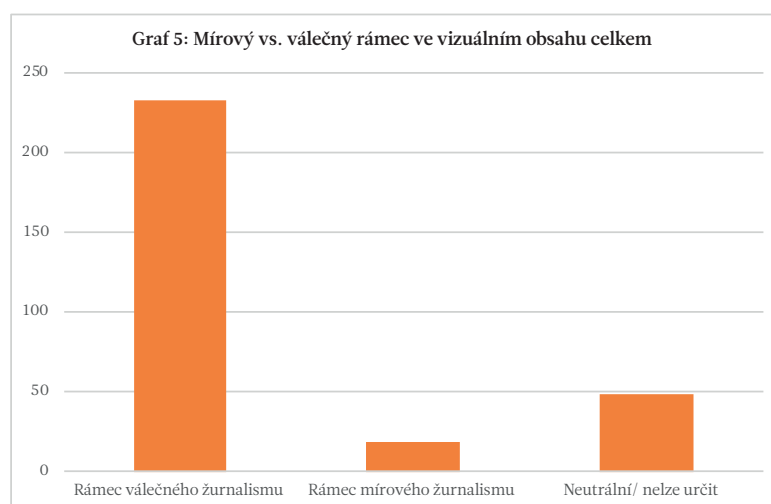
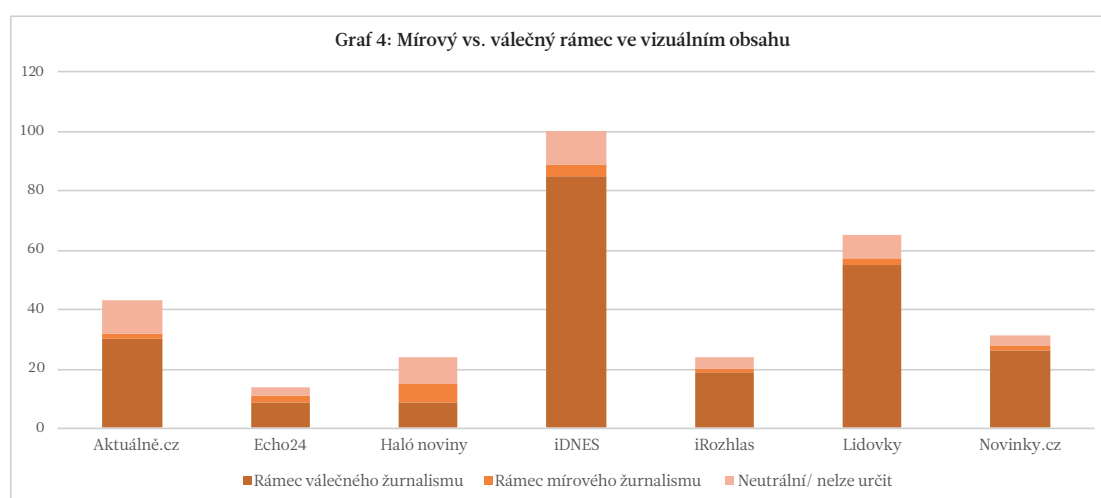
V minimální míře se v rámci válečného a mírového žurnalistu vyskytoval indikátor *orientace na jeden/mnoho cílů*. Skutečnost je dána povahou konfliktu, jelikož se v současné situaci žádné z médií (kromě Haló novin) neodvážilo zaujmout postoj nebo navrhovat jakákoliv řešení. Ve zkoumaném obsahu se střídaly pouze citace se stanovisky od různých politických subjektů, avšak autorský postoj se zde v zásadě nevyskytoval.

Z výše uvedené tabulky byl sestavován celkový přehled válečného a mírového rámce napříč všemi online médii. Podle četnosti indikátorů je zřejmé, že média inklinovala k referování o konfliktu skrze rámec válečného žurnalistu.

Největší tendence k referování o demonstracích skrze mírový rámec projevoval zpravodajský server Aktuálně.cz (45 %) a server Novinky.cz (33,3 %). Poté se poměry napříč médii pohybovaly na podobné rovině mezi 85 a 90 %. Jediný extrém vykazoval server Haló noviny, ten o konfliktu referoval výhradně skrze rámec válečného žurnalismu. K tomu přispěla jeho silná zaujatost proti izraelské straně a značné využívání jazyka typického pro válečný rámec. Celkový poměr napříč všemi zkoumanými online médii je 91 článků pro válečný rámec (80,5 %) a 22 článků pro mírový rámec (19,5 %).

V případě analýzy čistě vizuálního obsahu jsou tendence velice podobné a korespondují s předchozími zjištěními. Do analýzy vizuálního obsahu byla navíc přidána kategorie *neutrální / nelze určit*.

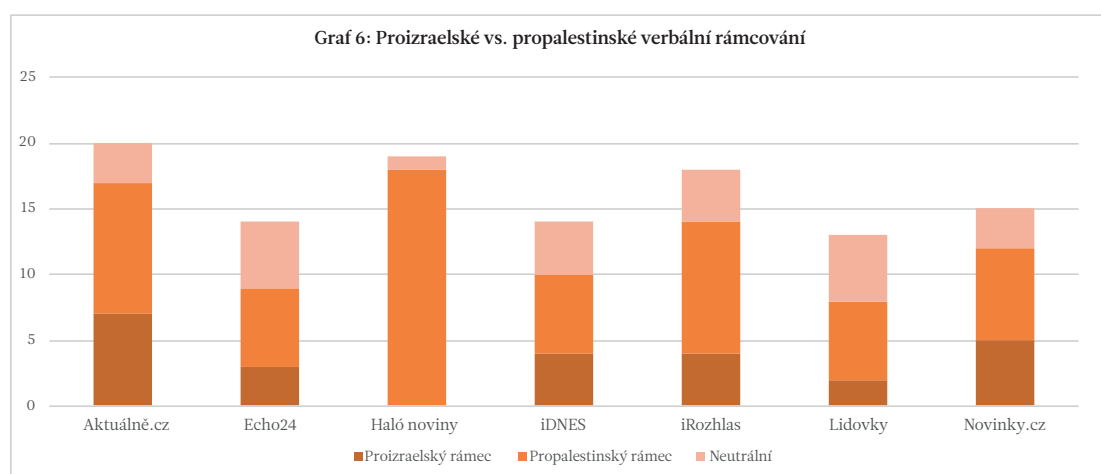
U všech zkoumaných médií výrazně převažuje prezentace konfliktu skrze vizuály ne-soucí znaky rámce válečného žurnalismu. Jak bylo zmíněno v rámci obecných zjištění

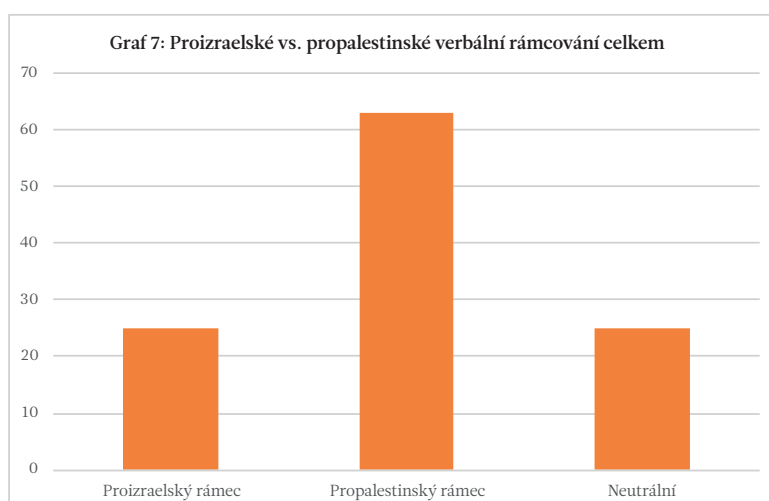
kvantitativní analýzy, nejtypičtějším motivem pro fotografie bylo zobrazení palestinského demonstranta v pozici agresora (házení kamenů, pálení pneumatik) nebo zraněné oběti v důsledku izraelského útoku. Z tohoto důvodu se výsledek logicky váže ke zvýšeným indikátorům válečného rámce, jenž výrazně převažuje.

Nejvíce se skrze válečný rámec projevoval server iDNES (85 %), Lidovky (84,6 %) a Novinky.cz (83,9 %). O něco menší poměr měly servery iRozhlas (79 %), Aktuálně.cz (69,8 %) a Echo24 (64,2 %). Nejmenším poměrem válečného rámce disponoval server Haló noviny (37,5 %, ale také 37,5 % v kategorii nelze určit), což bylo do značné míry ovlivněno publikováním početné galerie z mírové demonstrace při nízkém počtu celkově publikovaných fotografií (24). Souhrnná statistika ukazuje, že z 301 publikovaných fotografií napříč zkoumanými médii vykazovalo 233 snímků rámec válečného žurnalistu (77,4 %), pouze 19 snímků vykazovalo rámec mírového žurnalistu (6,3 %) a k 49 snímkům (16,3 %) nebylo možné přiřadit ani jeden ze soupeřících rámců.

4.4.1.2 Analýza proizraelského a propalestinského rámce (VO4, VO5)

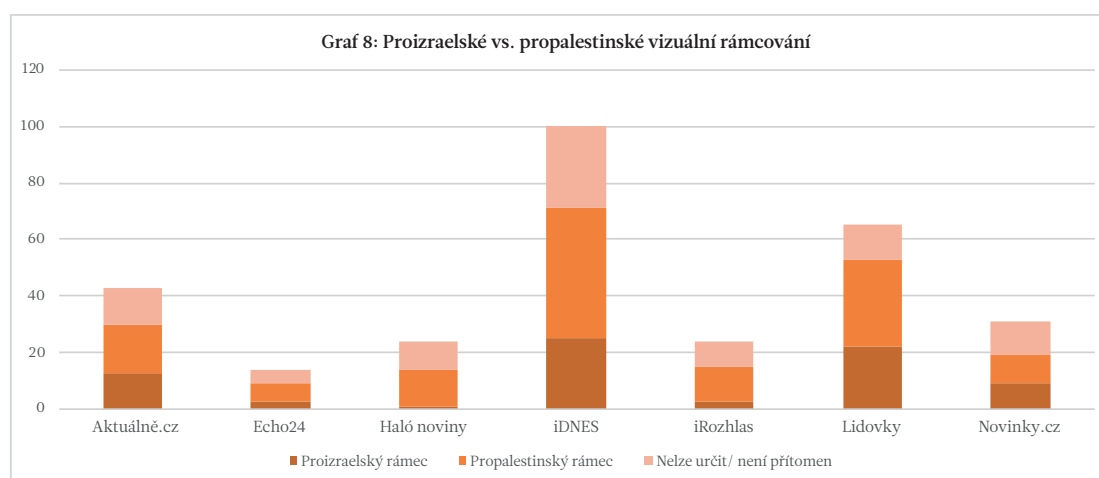
Druhá část kvantitativní analýzy se zabývala vyhraněním médií vůči izraelské a palestinské straně. Obsah byl porovnáván z pohledu soupeřících rámců: izraelského práva na obranu a palestinského práva na návrat. K identifikaci rámců sloužila tabulka převzatá od Deprez & Raeymaeckers (2010) a Luskové (2013), přizpůsobená tomuto výzkumu. Jednotlivé kategorie byly testovány na jejich přítomnost a míru v obsahu, z čehož byla posléze vyhodnocena převaha jednoho či druhého rámce. Analýza byla provedena zvlášť pro verbální a vizuální obsah a kromě dvou soupeřících rámců obsahovala také třetí, neutrální kategorii.

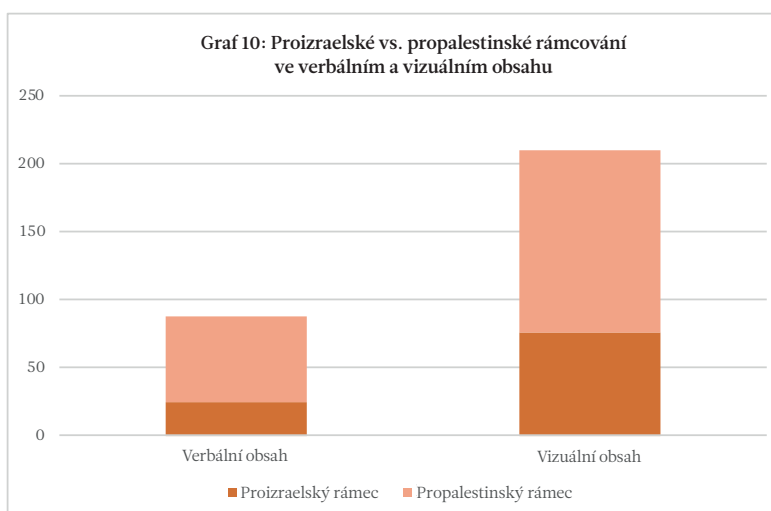
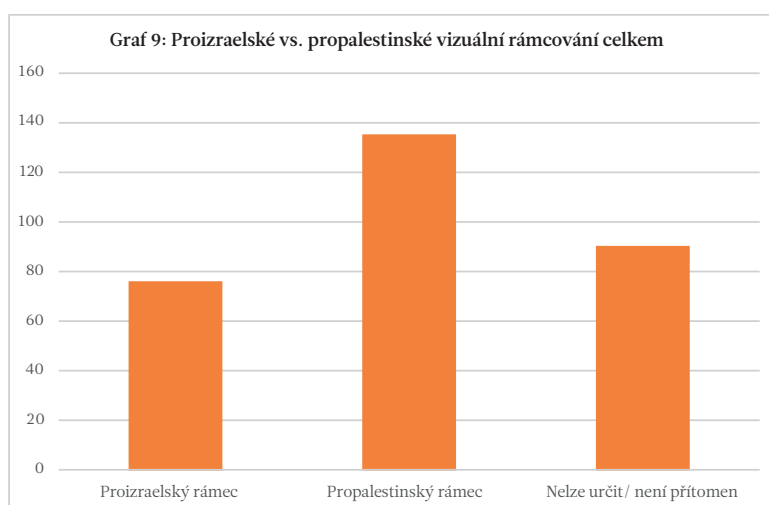

Z uvedených grafů vyplývá, že měl ve zkoumaném obsahu převahu palestinský rámeč práva na návrat, přestože u většiny médií není rozdíl signifikantní, procentuální převaha rámeče osciluje kolem 50 % a poměrně vysoké procento mají i stranově neutrální články. Jedinou jednoznačnou převahu prokázaly Haló noviny, které o konfliktu psaly výhradně skrze propalestinský rámeč. Dále vykazoval největší převahu iRozhlas s 55,6 % (10 článků propalestinský rámeč, 4 proizraelský, 4 neutrální), Aktuálně.cz s 50 % (10, 7, 3) a Novinky.cz s 46,7 % (7, 3, 5). Napříč všemi médii inklinuje k propalestinskému rámci celkem 63 článků (55,8 %), 25 k izraelskému a 25 je neutrálních.

Převaha palestinského rámeče může být dána skutečností, že palestinská strana nese více různých problematik, skrze které může být o konfliktu referováno. Velkým tématem byl přesun americké ambasády, a tedy právo Palestinců na Východní Jeruzalém. Dále bylo zdůrazňováno, za co Palestinci bojují, kolik je nových palestinských obětí a v neposlední řadě zda je nutné, aby OSN vyšetřovala nadměrné násilí ze strany Izraele. V zásadě korespondují zjištěné skutečnosti i s předchozí částí kvantitativní analýzy zkoumající četnost válečných a mírových indikátorů.

Podobně jako verbální rámcování, také vizuální koresponduje s první částí kvantitativního výzkumu a ještě výrazněji zde převažuje palestinský rámec. Výsledek je dán zejména velkou frekvencí zobrazování palestinských subjektů jako obětí. Největší poměr propalestinského vizuálního rámce vykazovaly opět Haló noviny (54,2%), dále iRozhlas (50%) a Lidovky (47,7%). Zbývající zpravodajské servery Echo24, iDNES a Novinky.cz taktéž oscillovaly mezi 40 a 46%. V souhrnném grafu lze vidět konečné poměry soupeřících rámců ve verbálním a vizuálním rámcování. U verbálního obsahu je poměr proizraelského a propalestinského rámce poměr 25:63 článků, u vizuálního obsahu je poměr 76:135 fotografií.

Cílem kvantitativní analytické části bylo zmapování dvou dvojic soupeřících rámců v textovém i vizuálním obsahu: rámce mírového a válečného žurnalismu (na základě určených indikátorů) a rámce izraelského práva na obranu a palestinského práva na návrat. V prvním případě bylo zjištěno, že rámec válečného obsahu silně převažuje jak ve verbálním, tak vizuálním obsahu. Výsledným zjištěním druhé části je tendence českých médií referovat o konfliktu skrze palestinský rámec práva na návrat, a to ve verbálním i vizuálním obsahu.

4.4.2 Kvalitativní analýza

Kvalitativní analýza si klade za cíl induktivně sestavit sadu rámců, které jsou typické pro pokrytí demonstrací Great March of Return v českých online médiích. Přestože je induktivní sestavování rámců často kritizované pro nemožnost replikace a zobecnění, v takto úzce zaměřeném zkoumaném vzorku mohou některé rámce vykazovat vysokou specifickou, ale také umožní detailnější vhled do problematiky. Celkem bylo v analýze určeno pět nejdominantnějších rámců: rámec diplomacie, rámec nadměrného izraelského násilí, rámec práva na obranu, rámec válečné oběti a rámec práva na návrat.

4.4.2.1 Rámec diplomacie

Rámec diplomacie je jedním z nejčastěji se vyskytujících typů rámců a vyjadřuje postavení a názory různých zemí k izraelsko-palestinskému konfliktu. Rámec řeší v tomto konkrétním případě dvě hlavní otázky, otázku přiměřenosti izraelského násilí a otázku přesunu americké ambasády z Tel Avivu do města Jeruzalém. V případě přiměřenosti izraelského násilí se rámec vyskytuje téměř po celou dobu konfliktu a může reprezentovat obě strany konfliktu. Oběma perspektivám se dostává poměrově stejnému prostoru, což může být projevem snahy o nestranné zpravodajství. Rámec zabývající se otázkou přesunu americké ambasády se vyskytoval logicky nejvíce kolem data jejího oficiálního otevření.

V otázce přiměřenosti násilí v Pásmu Gazy se do situace zapojuje i OSN a další státy zastupující buď izraelskou, nebo palestinskou perspektivu. Generální tajemník OSN António Guterres i šéfka unijní diplomacie Federica Mogheriniová nabádají k nezávislému vyšetřování střetů, to je ale odmítnuto izraelským ministrem obrany Avigdorem Liebermanem a odsouzeno také Spojenými státy americkými. Vysoký komisař OSN pro lidská práva Zajd Raad Husajn označuje události v Pásmu Gazy za „šokující násilí“ a odpovědné osoby musejí být podle něj „hnány před spravedlnost“ (iDNES, 2018a). Na stranu OSN se přidávají i zástupci Francie, Velké Británie a Německa a vyzývají Izrael ke zdrženlivosti a k užívání ostrých nábojů pouze v krajním případě. Podobně činy odsuzují Turecko („zločin“, „barbarství“), Egypt a Kuvajt. Spojené státy se staví na stranu Izraele a smrt palestinských demonstrantů připisují Hamásu: „Neexistuje žádné ospravedlnění pro bezohlednost a cynismus, který Hamás ukázal tím, že naléhá na lidi, aby se zapojili do násilností, a vystavuje je tak hroznému riziku.“ (Echo24, 2018a)

V případě přesunu americké ambasády do Jeruzaléma se referovalo zejména o přípravě izraelské armády na zintenzivnění protestů v Pásmu Gazy, zda je tento krok ze strany USA legitimní a jaká strana konfliktu má na město nárok. Opět se tedy dá konstatovat, že rámec reprezentuje obě perspektivy konfliktu. Z izraelského úhlu pohledu bylo nutné po-

sílit obranu, jelikož byl očekáván doposud největší nátlak od palestinských demonstrantů. Izrael ocenil, že USA uznaly město Jeruzalém jako hlavní město Izraele a podpořily přesun americké ambasády, jelikož Jeruzalém považuje za nedělitelný a za hlavní město židovského státu. Palestinská perspektiva reprezentovala frustraci z přesunu amerického zastoupení, jelikož Palestinci si kladou nárok na východní část Jeruzaléma, která má být hlavním městem jejich budoucího státu. Palestinci den přesunu ambasády označují jako Den hněvu.

4.4.2.2 Rámec nadměrného izraelského násilí

Rámec nadměrného izraelského násilí vyjadřuje palestinskou perspektivu a řeší nepřiměřené využití vojenské síly Izraelem. Tento rámec je v různých formách velice typický pro pokrytí arabsko-izraelských konfliktů a je vždy jedním z ústředních témat. V pokrytí demonstrací Great March of Return byla tato problematika zintenzivněna vyšetřováním ze strany Rady bezpečnosti OSN, k čemuž se vyjadřovaly mnohé státy. Identifikovaný rámec se ve zkoumaném obsahu vyskytoval po celou dobu konfliktu a nejintenzivnější byl v době přesunu americké ambasády, kdy docházelo k neostřejším konfliktům v Pásmu Gazy.

Z palestinské perspektivy se nadměrná brutalita projevuje neoprávněnými zásahy proti poklidným demonstrantům, dochází k agresivním útokům na nevinné civilisty a porušování lidských práv. Izrael vyhrožuje zabitím každého, kdo se přiblíží k plotu hranice Pásmu Gazy, a nasazuje proti demonstrantům odstřelovače a těžkou techniku, demonstranty rozhání slzným plynem a místo gumových projektilů používá ostré náboje. Někteří činy Izraele označují jako „příšerný masakr“, „genocidu“ a „krveprolití“. Palestinci jsou obviňováni z toho, že za demonstracemi stojí hnutí Hamás, ale přitom je z naprosté většiny iniciováno nezávislými organizacemi usilujícími o lepší podmínky pro život v Pásmu Gazy. Za Palestinu se staví islámské země a vyzývají k „mezinárodní ochraně palestinského lidu, včetně vyslání mezinárodních sil“ (Aktuálně.cz, 2018a). Činy Izraele označují jako „kriminální“. Vyžadují také zavedení ekonomických sankcí pro ty země, které přestěhují svou ambasádu do Jeruzaléma po vzoru Spojených států amerických.

4.4.2.3 Rámec práva na obranu

Podobně jako u předchozích identifikovaných rámců, také rámec legitimizující činy izraelské obranné složky se často vyskytuje ve výzkumech s podobnou tematikou a v obsahu se průběžně vyskytuje v celém zkoumaném časovém úseku.

Podle izraelské strany nejsou demonstrace poklidné, a proto je nutné, aby zasáhly vojenské síly. Palestinci se chovají agresivně, házejí kameny a zápalné láhve, posílají hořící draky, pálí pneumatiky a nastražují k plotu hranic výbušniny. Za demonstracemi stojí radikální

islamistické hnutí Hamás, které se snaží proniknout na území Izraele a demonstrace využívá jako zástěrku. Podle jeho zástupců „bude plot hranic odstraněn, Palestina osvobozena a Izrael zničen“. Navíc hnutí využívá ve svých bojích děti a mladistvé, aby znesnadnil situaci izraelským vojákům. Podle Izraele má „každá země povinnost a právo bránit své hranice“ (Lidovky.cz, 2018a) a „musí být chráněna před teroristy z hnutí Hamás“ (Aktuálně.cz, 2018b). Hamás na Izrael koná raketové útoky, a izraelští občané se tak musejí schovávat do protiraketových úkrytů. Údajný palestinský zastřelený farmář se „snažil na hranicích nastražit výbušninu“ a postřelený palestinský novinář „byl členem hnutí Hamás“.

4.4.2.4 Rámec válečné oběti

Výraznou tendencí ve zkoumaném obsahu je rámec válečné oběti reprezentující palestinskou perspektivu. Jedná se o odkaz na referování o konfliktu skrze počet obětí konfliktu. Rámec se vyskytuje nejen v obsahu zpráv a fotografií, ale je velice dominantní také v titulcích článků, což může být využíváno k poutání pozornosti čtenářů. Rámec válečné oběti se intenzivně vyskytuje napříč celým zkoumaným obdobím a využívá viktimizační jazyk.

Na rámci lze pozorovat dvě tendence, personalizaci a depersonalizaci obětí. V případě depersonalizace se palestínští demonstranti stávají pouze statistikami. Články zcela stroze referují o nových počtech zraněných nebo mrtvých: „Po dalších protestech v Pásmu Gazy zůstal jeden mrtvý a nejméně 500 zraněných“ (Aktuálně.cz, 2018b), „desítky mrtvých Palestinců zastřelených v pondělí při demonstracích“ (iDNES, 2018b), „při střetech s Izraelci zemřelo 60 Palestinců“ (iDNES, 2018c), „Izrael střelbou zasáhl proti protestujícím Palestincům, 55 mrtvých a 2700 zraněných“ (Novinky.cz, 2018a).

V druhém případě naopak dochází k personalizaci obětí, což může být snahou o vyvolání soucitu a znakem bulvarizace či senzacechtivosti: „mezi mrtvými je šest osob mladších 18 let, z toho jedna dívka“ (Lidovky.cz, 2018a), „při protestech v Pásmu Gazy zastřelili vojáci mladého Palestince“ (iRozhlas, 2018a), „palestinský novinář zemřel po zásahu izraelskou střelou“ (iRozhlas, 2018b), „Izraelci při protestech Palestinců zastřelili i vozíčkáře“ (Haló noviny, 2018a), „Izraelská tanková střela zabila farmáře v Pásmu Gazy“ (Echo24, 2018b), „mezi oběťmi je i osmiměsíční holčička, která se nadýchala slzného plynu“ (Lidovky.cz, 2018b).

4.4.2.5 Rámec práva na návrat

Posledním identifikovaným rámcem je rámec palestinského práva na návrat, který prezentuje historický kontext a motivace demonstrací. Referuje se o palestinském „právu na návrat“, „pochodu za návrat a o boji za „historicky daná území“. Prezentuje stanoviska Palestinců, kteří „odešli a teď se rozhodli vrátit do jejich země“ (iDNES, 2018d), a objasňují jejich

postoj k izraelské okupaci: „Někteří lidé si myslí, že jsme idioti, pokud věříme, že nás Izraelci pustí přes hranici, třeba nepustí, ale budeme se vždy snažit o návrat.“ (Novinky.cz, 2018b) Palestiňští demonstranti mluví o návratu „na území, která byla dříve domovem předků, ale teď se nachází v Izraeli“ (Aktuálně.cz, 2018c).

4.5 Shrnutí analytické části a diskuze

Ve vztahu k teoretické části vycházel provedený výzkum ze sociologické tradice, jelikož se soustředil na rámce v komunikaci a procesy utvářející jeho finální podobu (Borah, 2011). Sociologická tradice využívá v rámcování zdůrazňování aspektů, proto je jedná o tzv. emphasis framing (de Vreese, 2010). Z uvedených důvodů výzkum nejvíce odkazuje na tradiční a často citovanou definici Entmana (1993). Z hlediska procesu rámcování se výzkum soustředí na fázi stavby rámců (frame building) odrážející interní i externí faktory, a jelikož předpokládá, že jsou rámce výsledkem žurnalistické praxe ovlivněné také nátlakem organizací a elit, chápe rámce jako závislou proměnnou (de Vreese, 2005).

Jako prostředky k identifikaci rámců byly nejvíce zkoumány prostředky rámcování (framing devices) podle Van Gorpa (2010), tedy nástroje ovlivňující zejména narativní a rétorickou strukturu textu, např. seznam Gamsona a Modiglianiho (1989) nebo Tankardův seznam (2003), a okrajově také formátovací prostředky (formatting devices). V případě typologie se kvantitativní analýza zabývala předem určenými rámci na metaúrovni a kvalitativní na mikroúrovni, kdy sestavila sadu rámců pro specifickou událost (Trivundža, 2015). Vizuální rámcování se podle systému Rodriguez a Dimitrovy (2011) nacházelo na konotativní úrovni, úrovni obrazových konvencí a denotativní úrovni. Podle systému Trivundži (2015) analýza zkoumala obsah obrazu (témata, motivy, zobrazení osob, výraz osob, ...), styl prezentace (žánrově specifické kódy, vizuální symbolismus), vztah k textu (vztah k popisku, souvislost tématu s článkem) a vztah k bezprostřednímu kontextu (velikost a umístění fotografie, počet fotografií). Konečně, výzkum se pohyboval na rozhraní konstruktivistického a kritického paradigmatu, jelikož věří, že rámce jsou produktem žurnalistické praxe a nátlaku organizací, podléhají cílené selekci, ale zároveň poskytují více různých perspektiv (D'Angelo, 2002).

Cílem analýzy bylo dostat co nejkomplexnější pohled na způsob referování o protestech Great March of Return českými médii. Z toho důvodu byla využita jak kvantitativní, tak kvalitativní metoda rámcování a zkoumán byl textový i vizuální obsah. Kvalitativní analýza určila pět rámců typických pro pokrytí konfliktu českými zpravodajskými servery: rámeček diplomacie, rámeček nadměrného izraelského násilí, rámeček práva na obranu, rámeček válečné oběti a rámeček práva na návrat. Identifikované rámce do určité míry vykazují znaky generických rámců definované Semetko a Valkenburg (2000), například rámeček konfliktu či rámeček

lidského dopadu, avšak pro tento výzkum takové rámce prokazovaly příliš široké zaměření a nízkou úroveň specifičnosti (na problematiku konceptualizace a interpretace rámce konfliktu upozorňují například Bartholomé, Lecheler a de Vreese, 2018). Jediným rámcem vykazujícím generickou povahu je rámec diplomacie.

Kvantitativní metoda zkoumala výskyt předem stanovených soupeřících rámců a sledovala, v jakém poměru se ve zpravodajství vyskytují. Jednou ze zkoumaných dvojic rámců byla izraelská a palestinská perspektiva. V dosavadních výzkumech arabsko-izraelských konfliktů měl ve vizuálním obsahu tendenci převažovat arabský/palestinský rámec a ve verbálním izraelský (Philo a Berry, 2004), avšak provedená analýza se v této tendenci shodovala pouze v prvním bodě. Většina zpravodajských serverů prokazovala propalestinské tendence o něco výrazněji i v textovém obsahu, což může být nečekané vzhledem k proizraelskému nastavení České republiky. Jak již ale bylo zmíněno, skutečnost mohla být dána faktem, že palestinská strana konfliktu nabízela více tematik, o kterých mohlo být referováno. Největší vliv zde měl faktor vyšetřování násilí způsobeného v rámci demonstrací Izraelem ze strany Bezpečnostní rady OSN, k čemuž se vyjadřovali také zástupci jiných zemí, z nichž naprostá většina zastávala stranu Palestiny. To výrazně přidávalo palestinské perspektivě prostor. Je však nutné zmínit, že výsledky nedosahovaly velkých extrémů a deníky poskytovaly oběma stranám podobné množství prostoru, o čemž svědčí i vyšší počet neutrálně kódovaných článků. Výjimkou byly levicově zaměřené Haló noviny, které prezentovaly čistě palestinskou perspektivu, v ostatních případech je situace vyrovnanější. Převaha propalestinského rámce ve vizuálním rámcování bude prodiskutována v návaznosti na mírový a válečný rámec, jelikož s touto problematikou úzce souvisí.

Výsledkem první části výzkumu bylo zjištění, že naprostou převahu má ve zkoumaném obsahu rámec válečného žurnalistu. Tento rámec převažoval ve verbálním obsahu a ještě o něco dominantněji v obsahu vizuálním. Mezi nejsilnější indikátory válečného rámce verbálního obsahu patřilo reaktivní zpravodajství, což znamenalo, že se články zabývaly pouze bezprostředně odehranými událostmi a neřešily širší kontext či související problematiku. Stejně tak referování o zřejmých efektech války a související využívání viktimizačního jazyka byly obdobně silným indikátorem, jelikož zdůrazňování obětí konfliktu bylo jednou z výrazných tendencí zpravodajství. Ve vizuálním obsahu se poté nejčastěji objevoval identifikátor zobrazení válečníka nebo demonstranta v negativním významu a zobrazení fyzické a materiální újmy.

Nelze však tvrdit, že jsou takové závěry nečekané, zejména u vizuálního pokrytí, kdy bývá válečný rámec naprosto dominantní a souvisí se silnou historickou tradicí válečného fotožurnalistu. Tato část výzkumu se však pokoušela skrze zkoumání frekvence definovaných indikátorů odhalit, nejen v jakém poměru rámec převažuje, ale také jak konkrétně se problematika válečného žurnalistu v českém prostředí projevuje, a zároveň vznést podnět

pro zamyšlení se nad tím, jak by se praxe mohla více přibližovat mírovému (foto)žurnalis-
mu nebo například obecnějšímu přístupu solution žurnalismu.

Vzhledem k teoretické rešerši a výzkumu frekvence indikátorů se ve verbálním pokrytí demonstrací Great March of Return jeví jako nejproblematictější dekontextualizace infor-
mací, sklony k aktivistickému žurnalismu a bulvarizaci a zdůrazňování rozdílů mezi stra-
nami konfliktu. Uvedené problémy jsou spolu provázané a projevují se ve specifické formě
zpravodajství, které v tomto případě bere útržky informací a citací od obou stran konfliktu
ve snaze o objektivní žurnalismus a skládá je do celku, tedy článku. Jelikož jsou citované
zdroje konfliktních stran zaujaté proti sobě, vzniká tak sice nestranný žurnalismus posky-
tující prostor oběma stranám, ale s aktivistickými projevy (Izraelci zavraždili palestinské-
ho novináře vs. palestinský novinář byl členem teroristického hnutí Hamás), zdůrazňující
a prohlubující rozdíly mezi konfliktními stranami. Článcům jsou poté dodávány bulvární
titulky nebo perexy k upoutání pozornosti typu „Násilí v Gaze má 58 obětí, jsou mezi nimi
i nezletilí“. Problematická je poté nedostatečná kontextualizace událostí, což zmiňuje na-
příklad výzkum Philla a Berryho (2004) jako klíčový faktor. Autoři se věnovali výzkumu pu-
bliku a jeho vnímání izraelsko-palestinského konfliktu a jako jedno z hlavních zjištění uved-
li, že znalost kulturně-historického kontextu přímo vedla k míře zájmu o problematiku.
Nejen že zkoumané publikum po seznámení se s příčinami a historií konfliktu projevovalo
větší zájem o téma, ale také docházelo k výrazné změně jejich postoje a názoru na konflikt.

Uvedené tendence sice nelze generalizovat, přesto je ale prokazovala většina zkouma-
ného obsahu, a mohou být tedy chápány jako projevy současného stavu žurnalistické praxe
v otázce pokrytí konfliktů. Zde je možné diskutovat o tom, jaké faktory ovlivňující podobu
zpravodajství jsou klíčové. Roli jistě hraje čtyřiaadvacetihodinový novinářský cyklus, nátlak
na rychlé zpravodajství, snaha o upoutání pozornosti, nedostatečné zdroje, nepřítomnost
zahraničních reportérů či přebírání materiálu od tiskových agentur. V roce 2011 provedlo
Centrum pro výzkum veřejného mínění šetření zájmu o dění mezi Izraelem a Palestinou,
kdy 79 % respondentů odpovědělo, že je konflikt spíše nebo vůbec nezajímá. Co je ale ze
zkoumaného obsahu zřetelné, konflikt v první řadě nezajímá ani samotné novináře a média,
která o něm referují. Množství článků je přebíráno z ČTK a napříč zpravodajskými servery
se tak duplikují, stejně tak je tomu u fotografií přebíraných zejména z agentur Reuters a AP.

V případě vizuálního pokrytí je otázka válečného, resp. mírového rámce ještě o něco
komplikovanější. Válečná fotografie je nejtradičnější formou fotožurnalismu, kdy sloužila
jako svědectví a důkazní materiál o vzdálených válkách, pro běžné občany neviditelných.
Pokud by fotografové odehrávající se utrpení nezaznamenali, okolní svět by se o nich ne-
dozvěděl. V tomto smyslu představovala válečná fotografie významný žánr a bylo důležité,
aby nastolovala problematická témata spojená s konflikty. Nabízí se však otázka, co v sou-
časné době, kdy už „každý viděl všechno“, reprezentuje tolik kritizovaná válečná fotografie.

Zde bych odkázala na terminologii Trivundži (2015), který rozlišuje mezi fotožurnalismem, dokumentární a novinářskou fotografií (photojournalism, documentary photography, press photography). Podle autora se fotožurnalismus a dokumentární fotografie mohou věnovat stejným tématům, avšak zpracovávají je podle jiných kódů a konvencí. Dokumentární fotografie se zpravidla věnuje dlouhodobějším projektům, fotožurnalismus má aktuálnější povahu a poskytuje omezenější vizuální narace. Oba žánry jsou však založené na principu indexikality, a tedy usilují o faktické a objektivní reportování. Poté je tu kategorie novinářské fotografie, jejíž součástí je i fotožurnalismus, ale zahrnuje také editoriaální ilustrace a fotografie z fotobank, dnes tak často využívané médii. V tomto smyslu pak slouží fotografie spíše jako symbolické nástroje s menší mírou reprezentace konkrétních událostí a podle Trivundži (2015) soupeří fotografové i mediální obsahy skrze takové snímky v upoutávání pozornosti, sdělování informací a estetičnosti.

Uvedená skutečnost může představovat ústřední problém zkoumaného vizuálního obsahu u pokrytí izraelsko-palestinského konfliktu. Nejednou nenesou válečné fotografie důkazy a svědectví, ale stávají se závodem v upoutávání pozornosti a předmětem estetiky. Zobrazují tedy atraktivní scény plné černého kouře, rozhněvaných Palestinců házejících kameny nebo demonstranty nařikající nad ztrátou svých blízkých. Výpovědní hodnota fotografií se oslabuje na cestě mezi fotografem, agenturou a médiem, které fotografii přebírá, a nakonec ani není obeznámeno s jejím kontextem. Fotografie pak žádným způsobem nepodporuje či nedoplňuje narativ článku a je z ní pouhý symbol, prázdný rámec či ilustrační galerie pro palestinskou zoufalou situaci. A jelikož jsou čtenáři vlivem vystavování se obrovskému množství snímků imunní, fotografované scény se stávají drastičtějšími, extrémnějšími a násilnějšími. Také podle Ritchina (2019) nemají v současnosti váleční fotografové dostatek prostředků na dlouhodobé projekty, čelí tlaku od editorů vyžadujících atraktivní snímky, a vznikají tak velice monotonní obrazy konfliktů postrádající hlubší význam.

Problematika válečného vizuálního rámcování tak může mít dvě perspektivy. Jednou je výše zmíněné odchylení se válečné fotografie od tendencí dokumentárního žánru a větší přiblížení se ilustračnímu obrazu postrádajícímu výpovědní a informační hodnotu. Taková forma fotografie se pak stává terčem kritiky, jelikož opravdu nemusí zobrazovat nic jiného než násilí. Druhou perspektivou je pak otázka „tradiční“ válečné fotografie. Domnívám se totiž, že ta ve své pravé podstatě nastoluje důležitá sociální témata, zobrazuje často skryté efekty války a neuchyluje se k zobrazování drastických scén, pokud to nechápe jako nevyhnutelné či esenciální, a naopak usiluje o to, aby byly snímky stravitelné a divákovi doručily komunikované sdělení. V tomto směru představovala výjimku například vietnamská válka, která kvůli enormnímu mediálnímu pokrytí a téměř chybějící formální cenzuře zaplavovala denně Ameriku brutálními obrazy z války, což se brzy projevilo jako neefektivní a pro diváky nestravitelné (Brothers, 2011). Pokud se podíváme na fotografie slavných válečných

fotografů, jako jsou Tim Hetherington, Robert Capa, James Nachtwey, João Silva nebo Margaret Bourke-White, příliš snímků plných explicitního násilí u nich nenajdeme, aspoň ne v jeho čisté formě. Pro tak vysokou formu fotožurnalistiky se poté stává dichotomické rozdělení válečný rámec – mírový rámec nebo přítomnost násilí – nepřítomnost násilí příliš banálním a povrchním, jelikož fotografie naznačují něco mnohem hlubšího.

Problémem u vizuálně silných fotografií (nejen válečných, ale obecněji kontroverznějších) může být způsob, jakým s nimi média dále manipulují a nakládají. Zde se opět vracíme k problematice dekontextualizace informací, kontext může být totiž pro takové fotografie stěžejní. Způsob, jakým je fotografie prezentována vzhledem k titulku, popisku, textu a okolnímu obsahu, může být naprosto klíčová v jejím chápání. Neznamená to však, že by bez kontextu neměla žádný dopad, naopak. Konstantní reprodukce silných obrazů médií bez kontextu či vysvětlení nemusí mít na tuto skutečnost vliv, v čemž spočívá ono nebezpečí. Fotografie sama o sobě může fungovat jako efektivní poutač pozornosti k důležitým tématům, ale stejně jednoduše může být chybně vyhodnocena. V teoretické části bylo zmíněno, že obrazy mají schopnost lepší retence než textový obsah. Pokud je tedy text nesrozumitelný, jsou to obrazy, které si čtenář bude pamatovat, a vzniká zde prostor pro dezinterpretaci jejich významu. Jak Susie Linfield (2010) tvrdí, fotografie nedokážou interpretovat složité komplexní příběhy, ale fungují jako mocné náhledy či nápovědy, a teprve zasazení do kontextu jim dodává ucelený význam. Upozorňuje však, že práce leží také na divákovi, který se musí účastnit debaty a klást otázky.

Právě tolik zmiňovaná kontextualizace napříč diskuzí se jeví ve zkoumaném obsahu pokrývajícím demonstrace Great March of Return jako ústřední problém. Ať už je to nedostatečná kontextualizace historie konfliktu, příčin konfliktu, souvisejících událostí, či chybějící kontextualizace vizuálního obsahu. Válečná fotografie sama o sobě bude vždy válečná, ale způsob prezentace a kontextualizace jí můžou dodávat zcela jiný rozměr a informační hodnotu pro diváka.

Závěr

Skrze koncept rámcování bylo možné sledovat, jak se česká online média dokázala vypořádat s tak komplikovanou tematikou, jakou představuje izraelsko-palestinský konflikt. Demonstrace Great March of Return nabídly příležitost pro nový výzkum a umožnily aktuální pohled na způsob pokrývání konfliktů českými médii, a to z textového i vizuálního hlediska.

Pomocí kvalitativní analýzy bylo stanoveno pět specifických rámců typicky využívaných českými médii v pokrytí demonstrací: rámeček diplomacie, rámeček nadměrného izraelského násilí, rámeček práva na obranu, rámeček válečné oběti a rámeček práva na návrat. Definované rámce do jisté míry vykazovaly znaky generických rámců a částečně korespondovaly s předchozími výzkumy arabsko-izraelských konfliktů.

První část kvantitativní analýzy testovala skrze předem definované indikátory přítomnost rámeček válečného a mírového žurnalistiky. Druhá část poté sledovala výskyt propalestinského a proizraelského rámeček v mediálním obsahu. Výsledky analýzy přinesly zjištění, že tendence mezi verbálním a vizuálním obsahem korespondovaly a u obou složek převažoval rámeček válečného žurnalistiky a propalestinské perspektivy. Ač je zobrazení palestinských subjektů ve vizuálním obsahu očekávané, v obsahu verbálním by byly vzhledem k politickému nastavení České republiky a minulým výzkumům předpokládány spíše tendence opačné. Tato skutečnost je však připisována většímu množství témat, která palestinská strana nabízela, a získávala tak značnou část mediálního prostoru. Nicméně uvedené tendence se neprojevovaly příliš výrazně, o čemž svědčí i přítomnost neutrálně kódovaných článků.

Analýza také ukázala, že sledování indikátorů válečného a mírového žurnalistiky poskytovalo efektivní nástroj k odhalení problematických jevů v referování o konfliktu. Ve verbální složce se jeví jako kritické sklony k aktivismu, bulvarizaci a nedostatečná kontextualizace informací. To bylo způsobeno častým výskytem citací soupeřících stran, využíváním bulvárních titulků a perexů a absencí podrobnějšího kontextu událostí. V rámci vizuálního výzkumu byla diskutována problematika válečné fotografie, představující tradiční a dominantní prostředek pro vizuální reprezentaci konfliktů. Zde se projevovalo jako nejproblematictější využívání dramatických snímků přebíraných z mediálních agentur, které články narativně nedoplňovaly, ale jejich hlavní úlohou bylo textový obsah atraktivně ilustrovat a přitahovat pozornost. Bez řádné kontextualizace postrádají takové snímky výpovědní hodnotu a lehce se setkávají s kritikou či nepochopením.

Kombinace uvedených výzkumných metod přinesla ucelený pohled na referování o demonstracích Great March of Return v českých médiích. Závěrečná zjištění však nejsou příliš pozitivní. Tematika se setkává se zřejmým nezájmem ze strany médií i novinářů a výsledkem je povrchní a nekomplexní referování o konfliktu, které se jistě netěší velkému zájmu ani u samotných čtenářů. Dílčí poznatky tedy mohou sloužit jako nápovědy a podněty pro možná zlepšení v pokrytí konfliktů tak, aby se jeho forma více přibližovala mírovému žurnalistice a stala se komplexnější, informativnější a také zajímavější pro čtenáře.

Summary

Through the concept of framing, we were able to get a comprehensive view of the variety in coverage of the Great March of Return in selected Czech online media. Using a qualitative analysis, five specific frames used by the Czech media to cover demonstrations were established: frame of diplomacy, frame of excessive Israeli violence, frame of the right to defense, frame of casualty and frame of the right of return.

The quantitative analysis first focused on a general overview and then followed the presence of predefined competing frames. The overview showed that there was not too much media interest in the conflict in general. The Aktuálně.cz server dealt most with the conflict with twenty published articles during the studied period, and as for visual content, the IDNES server took first place with one hundred published images. The overall increase in interest was highest at the time of relocation of the US Embassy in Israel to the city of Jerusalem.

One of the predefined competing frames examined the Palestinian and Israel perspectives. In case of visual framing, the analysis wasn't very surprising in results, as the Palestinian frame dominated in every medium examined. However, those tendencies were also reflected in the textual content, which may be unexpected considering past research and diplomatic relations of Israel and Czech Republic. The outcome of the findings is mainly caused by the wide range of Palestinian topics. In particular, the relocation of the US embassy and the UN's investigations have given the Palestinian side much media space. However, despite these tendencies, the media content was relatively balanced, as evidenced by the large number of neutrally coded articles.

Another part of the analysis focused on the frequency of peace and war journalism frames, where as a result both types of content showed a large predominance of the war frame. The main problem for both verbal and visual components appeared to be the missing context, known for being one of the indicators for war frame. As for visual content, the issue of much criticized war photography was discussed. In that regard, the use of stock photography with dramatic motives and scenes was seen as most problematic, since it did not narratively complete the analyzed articles, but rather illustrated the textual content and called for attention. Publishing such photographs without proper contextualization can simply result in their misunderstanding followed by criticism, or loss of interest in the topic by readers.

Examining the presence of war and peace frame, but especially tracking the frequency of their indicators, has proven to be a very effective tool for uncovering the most significant problems in reporting on the Great March of Return demonstrations in the Czech online media. The final findings can thus serve as cues and suggestions for possible improvements in conflict coverage, moving it closer to peace journalism and thus becoming not only more complex and informative, but also more interesting for readers.

Použitá literatura

BARTHOLOMÉ, Guus, Sophie LECHELER a Claes DE VREESE. Towards A Typology of Conflict Frames. *Journalism Studies* [online]. 2017, 19(12), 1689–1711 [cit. 2020–07–26]. DOI: 10.1080/1461670X.2017.1299033. ISSN 1461–670X. Dostupné z: <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/1461670X.2017.1299033>

BEININ, Joel a Rebecca L. STEIN, ed. *The Struggle for Sovereignty: Palestine and Israel, 1993–2005*. Stanford: Stanford University Press, 2006. ISBN 0804753652.

BELL, Philip. Content analysis of visual images. LEEUWEN, Theo van a Carey JEWITT, ed. *The Handbook of Visual Analysis*. London: SAGE Publications, 2001, s. 10–34. ISBN 9780761964766.

BOCK, Mary Angela. Who's Minding the Gate? *The International Journal of Press/Politics* [online]. 2009, 14(2), 257–278 [cit. 2020–07–27]. DOI: 10.1177/1940161208326487. ISSN 1940–1612. Dostupné z: <http://journals.sagepub.com/doi/10.1177/1940161208326487>

BOCK, Mary Angela. Theorising visual framing: Contingency, materiality and ideology. *Visual Studies* [online]. 2020, 35(1), 1–12 [cit. 2020–07–07]. DOI: 10.1080/1472586X.2020.1715244. ISSN 1472–586X. Dostupné z: www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/1472586X.2020.1715244

BORAH, Porismita. Conceptual Issues in Framing Theory: A Systematic Examination of a Decade's Literature. *Journal of Communication* [online]. 2011, 61(2), 246–263 [cit. 2020–07–03]. DOI: 10.1111/j.1460–2466.2011.01539.x. ISSN 00219916. Dostupné z: <https://academic.oup.com/joc/article/61/2/246–263/4098438>

BRANTNER, C., S. GEISE a K. LOBINGER. *Fractured paradigm? Theories, concepts and methodology of visual framing research: A systematic review*. Paper presented at the annual conference of the International Communication Association. London, UK, 2013.

B'TSELEM. The Occupation in Its 51st Year. In: *B'Tselem* [online]. 2017 [cit. 2020–04–10]. Dostupné z: https://www.btselem.org/sites/default/files/publications/51st_year_of_occupation_eng.pdf

CACCIATORE, Michael A., Dietram A. SCHEUFELE a Shanto IYENGAR. The End of Framing as we Know it ... and the Future of Media Effects. *Mass Communication and Society* [online]. 2015, 19(1), 7–23 [cit. 2020–07–07]. DOI: 10.1080/15205436.2015.1068811. ISSN 1520–5436. Dostupné z: www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/15205436.2015.1068811

CAPPELLA, Joseph N. a Kathleen H. JAMIESON. News Frames, Political Cynicism, and Media Cynicism. *The ANNALS of the American Academy of Political and Social Science* [online]. 1996, 546(1), 71–84 [cit. 2020–07–07]. DOI: 10.1177/0002716296546001007. ISSN 0002–7162. Dostupné z: <http://journals.sagepub.com/doi/10.1177/0002716296546001007>

COLEMAN, Renita. Framing the Pictures in Our Heads: Exploring the Framing and Agenda – Setting Effects of Visual Images. D'ANGELO, Paul a Jim A. KUYPERS, ed. *Doing news framing analysis: Empirical and theoretical perspectives*. New York: Routledge, Taylor & Francis Group, 2010, s. 233–262. ISBN 978–0–415–99236–7.

ČEJKA, Marek. *Dějiny moderního Izraele*. Praha: Grada, 2011. D (Grada). ISBN 978-802-4729-107.

ČEJKA, Marek. *Izrael a Palestina: minulost, současnost a směřování blízkovýchodního konfliktu*. 4. aktualizované vydání. Brno, 2015. ISBN 978-80-87474-90-7.

ČERVENKA, Jan. *Palestina a Izrael očima českého veřejného mínění – říjen 2011*. Praha: Centrum pro výzkum veřejného mínění Sociologický ústav AV ČR, 2011. Dostupné také z: https://cvvm.soc.cas.cz/media/com_form2content/documents/c2/a1638/f9/pm111107.pdf

D'ANGELO, Paul. News Framing as a Multiparadigmatic Research Program: A Response to Entman. *Journal of Communication* [online]. 2002, 52(4), 870-888 [cit. 2020-06-29]. DOI: 10.1111/j.1460-2466.2002.tb02578.x. ISSN 0021-9916. Dostupné z: <https://academic.oup.com/joc/article/52/4/870-888/4110180>

D'ANGELO, Paul a Jim A. KUYPERS, ed. *Doing News Framing Analysis: Empirical and Theoretical Perspectives*. New York: Routledge, Taylor & Francis Group, 2010. Communication series. ISBN 978-0-415-99236-7.

DEPREZ, Annelore a Karin, RAEYMAECKERS. Framing the First and Second Intifada: A Longitudinal Quantitative Research Design Applied to the Flemish Press. *European Journal of Communication* [online]. 2010, 25(1), 3-23 [cit. 2020-07-07]. DOI: 10.1177/0267323109354225. ISSN 0267-3231. Dostupné z: <http://journals.sagepub.com/doi/10.1177/0267323109354225>

DE VREESE, Claes. News framing: Theory and typology. *Information Design Journal* [online]. 2005, 13(1), 51-62 [cit. 2020-06-29]. DOI: 10.1075/idjdd.13.1.06vre. ISSN 0142-5471. Dostupné z: <http://www.jbe-platform.com/content/journals/10.1075/idjdd.13.1.06vre>

DE VREESE, Claes H. Framing the Economy: Effects of Journalistic News Frames. D'ANGELO, Paul a Jim A. KUYPERS. *Doing news framing analysis: Empirical and theoretical perspectives*. New York: Routledge, Taylor & Francis Group, 2010, s. 187-214. ISBN 978-0-415-99236-7.

DIMITROVA, Daniela V. a Jesper STRÖMBÄCK. Mission Accomplished? Framing of the Iraq War in the Elite Newspapers in Sweden and the United States. *Gazette (Leiden, Netherlands)* [online]. 2005, 67(5), 399-417 [cit. 2020-07-07]. DOI: 10.1177/0016549205056050. ISSN 0016-5492. Dostupné z: <http://journals.sagepub.com/doi/10.1177/0016549205056050>

ENTMAN, Robert M. Framing U.S. Coverage of International News: Contrasts in Narratives of the KAL and Iran Air Incidents. *Journal of Communication* [online]. 1991, 41(4), 6-27 [cit. 2020-07-07]. DOI: 10.1111/j.1460-2466.1991.tb02328.x. ISSN 0021-9916. Dostupné z: <https://academic.oup.com/joc/article/41/4/6-27/4210052>

ENTMAN, Robert M. Framing: Toward Clarification of a Fractured Paradigm. *Journal of Communication* [online]. 1993, 43(4), 51-58 [cit. 2020-06-29]. DOI: 10.1111/j.1460-2466.1993.tb01304.x. ISSN 0021-9916. Dostupné z: <https://academic.oup.com/joc/article/43/4/51-58/4160153>

ENTMAN, Robert M. *Projections of Power: Framing News, Public Opinion, and U.S. Foreign Policy*. Chicago: University of Chicago Press, 2004. Studies in communication, media, and public opinion. ISBN 978-0-226-21072-8.

- EVANS, Matt. *Framing international conflicts: Media coverage of fighting in the Middle East*. *International Journal of Media and Cultural Politics* [online]. 2010, 6(2), 209–233 [cit. 2020–06–29]. DOI: 10.1386/mcp.6.2.209_1. ISSN 17408296.
- FAHMY, Shahira. Picturing Afghan Women: A Content Analysis of AP Wire Photographs During the Taliban Regime and After the Fall of the Taliban Regime. *Gazette (Leiden, Netherlands)* [online]. 2004, 66(2), 91–112 [cit. 2020–07–07]. DOI: 10.1177/0016549204041472. ISSN 0016–5492. Dostupné z: <http://journals.sagepub.com/doi/10.1177/0016549204041472>
- FAHMY, Shahira. Photojournalists' and Photo Editors' Attitudes and Perceptions: The Visual Coverage of 9/11 and the Afghan War. *Visual Communication Quarterly* [online]. 2005, 12(3–4), 146–163 [cit. 2020–07–07]. DOI: 10.1080/15551393.2005.9687454. ISSN 1555–1393. Dostupné z: <http://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/15551393.2005.9687454>
- FAHMY, Shahira. Contrasting visual frames of our times: A framing analysis of English- and Arabic-language press coverage of war and terrorism. *International Communication Gazette* [online]. 2010, 72(8), 695–717 [cit. 2020–07–03]. DOI: 10.1177/1748048510380801. ISSN 1748–0485. Dostupné z: <http://journals.sagepub.com/doi/10.1177/1748048510380801>
- FAHMY, Shahira, Mary Angela BOCK a Wayne WANTA. *Visual communication theory and research: a mass communication perspective*. New York: Palgrave Macmillan, 2014. ISBN 978–1–137–36214–8.
- FAHMY, Shahira a Rico NEUMANN. Shooting War Or Peace Photographs? An Examination of Newswires' Coverage of the Conflict in Gaza (2008–2009). *American Behavioral Scientist* [online]. 2012, 56(2), NP1–NP26 [cit. 2020–07–07]. DOI: 10.1177/0002764211419355. ISSN 0002–7642. Dostupné z: <http://journals.sagepub.com/doi/10.1177/0002764211419355>
- GALTUNG, Johan. On the role of the media in worldwide security and peace. VARIS, Tapio, ed. *Peace and communication*. San Jose, Costa Rica: Universidad para La Paz, 1986, s. 249–266.
- GAMSON, William A. *Talking politics*. Cambridge: Cambridge University Press, 1992. ISBN 0–521–43062–3.
- GAMSON, William A. a Andre MODIGLIANI. Media Discourse and Public Opinion on Nuclear Power: A Constructionist Approach. *American Journal of Sociology* [online]. 1989, 95(1), 1–37 [cit. 2020–06–29]. DOI: 10.1086/229213. ISSN 0002–9602. Dostupné z: <https://www.journals.uchicago.edu/doi/10.1086/229213>
- GAMSON, William a Kathryn E. LASCH. The Political Culture of Social Welfare Policy. SPIRO, Shimon E. *Evaluating the Welfare State: Social and Political*. New York: Academic Press, 1983, s. 397–415. ISBN 978–1483246796.
- GEISE, Stephanie a Christian BADEN. Putting the Image Back Into the Frame: Modeling the Linkage Between Visual Communication and Frame–Processing Theory. *Communication Theory* [online]. 2015, 25(1), 46–69 [cit. 2020–07–24]. DOI: 10.1111/comt.12048. ISSN 10503293. Dostupné z: <https://academic.oup.com/ct/article/25/1/46-69/4061186>
- GIBSON, Rhonda a Dolf ZILLMANN. *Reading between the Photographs: The Influence of Incidental Pictorial Information on Issue Perception* [online]. 2000, 77(2), 355–366 [cit. 2020–07–13].

DOI: 10.1177/107769900007700209. ISSN 1077-6990. Dostupné z: <http://journals.sagepub.com/doi/10.1177/107769900007700209>

GILBERT, Martin. *Izrael: dějiny*. Praha: BB art, 2002. ISBN 80-725-7740-9.

GODEFROIDT, Amélie, Anna BERBERS a Leen D'HAENENS. What's in a frame? A comparative content analysis of American, British, French, and Russian news articles. *International Communication Gazette* [online]. 2016, 78(8), 777-801 [cit. 2020-07-13]. DOI: 10.1177/1748048516640482. ISSN 1748-0485. Dostupné z: <http://journals.sagepub.com/doi/10.1177/1748048516640482>

GOFFMAN, E. *Frame analysis: An essay on the organization of experience*. Harvard University Press, 1974.

GRABER, Doris A. Say it with Pictures. *The ANNALS of the American Academy of Political and Social Science* [online]. 1996, 546(1), 85-96 [cit. 2020-06-29]. DOI: 10.1177/0002716296546001008. ISSN 0002-7162. Dostupné z: <http://journals.sagepub.com/doi/10.1177/0002716296546001008>

GRAYSON, Louise. Citizen Photojournalism. *Journalism Practice* [online]. 2015, 9(4), 568-579 [cit. 2020-07-12]. DOI: 10.1080/17512786.2015.1030142. ISSN 1751-2786. Dostupné z: www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/17512786.2015.1030142

GRIFFIN, Michael. *Media images of war* [online]. 2010, 3(1), 7-41 [cit. 2020-07-12]. DOI: 10.1177/1750635210356813. ISSN 1750-6352. Dostupné z: <http://journals.sagepub.com/doi/10.1177/1750635210356813>

GRIFFIN, Michael a Jongsoo LEE. Picturing the Gulf War. *Journalism and Mass Communication Quarterly* [online]. 1995, 72(4), 813-825 [cit. 2020-07-13]. DOI: 10.1177/107769909507200405. ISSN 1077-6990. Dostupné z: <http://journals.sagepub.com/doi/10.1177/107769909507200405>

HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace*. Čtvrté, přepracované a rozšířené vydání. Praha: Portál, 2016. ISBN 978-80-262-0982-9.

HUMAN RIGHTS COUNCIL. Report of the independent international commission of inquiry on the protests in the Occupied Palestinian Territory. In: *United Nations Human Rights Council* [online]. c2020, 25.2.2019 [cit. 2020-04-13]. Dostupné z: https://www.ohchr.org/Documents/HRBodies/HRCouncil/CoIOPT/A_HRC_40_74.pdf

HUMAN RIGHTS COUNCIL. Ensuring accountability and justice for all violations of international law in the Occupied Palestinian Territory, including East Jerusalem. In: *United Nations Human Rights Council* [online]. 15.1.2020 [cit. 2020-04-13]. Dostupné z: <https://undocs.org/en/A/HRC/43/21>

IROZHLAS. Zemanovi vadí článek ministrů zahraničí. „Narušuje naše vztahy s Izraelem,“ myslí si prezident. In: *iRozhlas* [online]. Praha, 2020, 23.5.2020 [cit. 2020-07-23]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/milos-zeman-clanek-izrael-palestina-vztahy-s-cr-ministr-zahranici-tomas-petricek_2005231936_mim

IYENGAR, Shanto. *Is Anyone Responsible?: How Television Frames Political Issues*. Chicago: The University of Chicago Press, 1991. American politics and political economy series. ISBN 0-226-38855-7.

- KAHNEMAN, Daniel. A perspective on Judgment and Choice: Mapping bounded rationality. *American Psychologist* [online]. 2003, 58(9), 697–720 [cit. 2020–07–03]. DOI: 10.1037/0003-066X.58.9.697. ISSN 1935–990X. Dostupné z: <http://doi.apa.org/getdoi.cfm?doi=10.1037/0003-066X.58.9.697>
- KAHNEMAN, Daniel a Amos TVERSKY. Prospect Theory: An Analysis of Decision under Risk. *Econometrica* [online]. 1979, 47(2) [cit. 2020–07–07]. DOI: 10.2307/1914185. ISSN 00129682. Dostupné z: <https://www.jstor.org/stable/1914185?origin=crossref>
- KINDER, Donald R. a Lynn M. SANDERS. Mimicking Political Debate with Survey Questions: The Case of White Opinion on Affirmative Action for Blacks. *Social Cognition* [online]. 1990, 8(1), 73–103 [cit. 2020–07–24]. DOI: 10.1521/soco.1990.8.1.73. ISSN 0278–016X. Dostupné z: <http://guilfordjournals.com/doi/10.1521/soco.1990.8.1.73>
- KING, Cynthia a Paul Martin LESTER. *Photographic Coverage During the Persian Gulf and Iraqi Wars in Three U.S. Newspapers* [online]. 2005, 82(3), 623–637 [cit. 2020–07–12]. DOI: 10.1177/107769900508200309. ISSN 1077–6990. Dostupné z: <http://journals.sagepub.com/doi/10.1177/107769900508200309>
- KONSTANTINIDOU, Christina. The spectacle of suffering and death: The photographic representation of war in Greek newspapers. *Visual Communication* [online]. 2008, 7(2), 143–169 [cit. 2020–07–07]. DOI: 10.1177/1470357208088756. ISSN 1470–3572. Dostupné z: <http://journals.sagepub.com/doi/10.1177/1470357208088756>
- KRUPP, Michael. *Sionismus a Stát Izrael: historický nástin*. 2. vydání. Praha: Vyšehrad, 1999. Moderní dějiny (Vyšehrad). ISBN 80–702–1265–9.
- KRUPP, Michael. *Dějiny státu Izrael: Od založení do dneška (1948–2013)*. Praha: Vyšehrad, 2013. Moderní dějiny (Vyšehrad). ISBN 978–807–4292–958.
- KUYPERS, Jim A. Framing Analysis from a Rhetorical Perspective. D'ANGELO, Paul a Jim A. KUYPERS, ed. *Doing news framing analysis: Empirical and theoretical perspectives*. New York: Routledge, Taylor & Francis Group, 2010, s. 286–311. ISBN 978–0–415–99236–7.
- LÁBOVÁ, Alena a Filip LÁB. *Soumrak fotožurnalistiky?: Manipulace fotografií v digitální éře*. Praha: Karolinum, 2009. ISBN 978–80–246–1647–6. LEE, Seow Ting a Crispin C. MASLOG. War or Peace Journalism? Asian Newspaper Coverage of Conflicts. *Journal of Communication* [online]. 2005, 55(2), 311–329 [cit. 2020–07–21]. DOI: 10.1111/j.1460–2466.2005.tb02674.x. ISSN 00219916. Dostupné z: <https://doi-org.ezproxy.is.cuni.cz/10.1111/j.1460-2466.2005.tb02674.x>
- LINFIELD, Susie. Interviewed by Ian Crouch. The Exchange: Susie Linfield on Photography and Violence. In: *The New Yorker* [online]. 2010 [cit. 2020–07–27]. Dostupné z: <https://www.newyorker.com/books/page-turner/th-exchange-susie-linfield-on-photography-and-violence>
- LISTER, Martin, ed. *The photographic image in digital culture*. New York: Routledge, 2013. Second Ed. ISBN 978–0–415–53527–4.
- LUSKOVÁ, Kristína. *Rámcování konfliktu na Blízkém východě českými deníky*. Praha, 2013. 102 s. Diplomová práce (Mgr.) Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut komunikačních studií a žurnalistiky. Katedra mediálních studií. Vedoucí diplomové práce Mgr. Vlastimil Nečas.

MAHER, T. Michael. Framing: An Emerging Paradigm or a Phase of Agenda Setting? REESE, Stephen D., Oscar H. GANDY a August E. GRANT, ed. *Framing Public Life: Perspectives on Media and Our Understanding of the Social World*. Mahwah: Lawrence Erlbaum Associates Publishers, 2003, s. 83–94. ISBN 0–8058–3653–5.

MANOR, Ilan a Rhys CRILLEY. *Visually framing the Gaza War of 2014: The Israel Ministry of Foreign Affairs on Twitter* [online]. 2018, 11(4), 369–391 [cit. 2020–07–07]. DOI: 10.1177/1750635218780564. ISSN 1750–6352. Dostupné z: <http://journals.sagepub.com/doi/10.1177/1750635218780564>

MANOVICH, Lev. *The language of new media*. London: MIT Press, 2001. ISBN 9780262133746.

MARTIN, Justin D. *Palestinian women, the western press and the first intifada*. *Journal of Arab & Muslim Media Research* [online]. 2011, 4(1), 95–107 [cit. 2020–03–15]. DOI: 10.1386/jammr.4.1.95_1. ISSN 17519411. Dostupné z: https://doi.org/10.1386/jammr.4.1.95_1

MATTHES, Jörg. What's in a Frame? A Content Analysis of Media Framing Studies in the World's Leading Communication Journals, 1990–2005. *Journalism & Mass Communication Quarterly* [online]. 2009, 86(2), 349–367 [cit. 2020–06–29]. DOI: 10.1177/107769900908600206. ISSN 1077–6990. Dostupné z: <http://journals.sagepub.com/doi/10.1177/107769900908600206>

MCCOMBS, Maxwell E., Donald L. SHAW a David H. WEAVER, ed. *Communication and democracy: exploring the intellectual frontiers in agenda-setting theory*. Mahwah: Lawrence Erlbaum Associates, 1997. Lea's communication series. ISBN 0–8058–2555–X.

MCGOLDRICK, Annabel a Jake LYNCH. *Peace journalism: How to do it* [online]. 2000, 1–50 [cit. 2020–07–21]. Dostupné z: https://www.transcend.org/tri/downloads/McGoldrick_Lynch_Peace-Journalism.pdf

MESSARIS, Paul a Linus ABRAHAM. The Role of Images in Framing News Stories. REESE, Stephen D., Oscar H. GANDY a August E. GRANT, ed. *Framing Public Life: Perspectives on Media and Our Understanding of the Social World*. Mahwah: Lawrence Erlbaum Associates Publishers, 2003, s. 215–226. ISBN 0–8058–3653–5.

MILLER, M. Mark a Bonnie Parnell RIECHERT. The Spiral of Opportunity and Frame Resonance: Mapping the Issue Cycle in News and Public Discourse. REESE, Stephen D., Oscar H. GANDY a August E. GRANT, ed. *Framing Public Life: Perspectives on Media and Our Understanding of the Social World*. Mahwah: Lawrence Erlbaum Associates Publishers, 2003, s. 107–122. ISBN 0–8058–3653–5.

MILTON-EDWARDS, Beverley. *The Israeli–Palestinian Conflict: A People's War* [online]. New York: Routledge, 2009 [cit. 2020–01–15]. ISBN 978–041–5410–441.

MITCHELL, William J. *The Reconfigured Eye: Visual Truth in Post-photographic Era*. Cambridge, MA: MIT Press, 1992. ISBN 0–262–13286–9.

MOELLER, Susan D. *Shooting War: Photography and the American Experience of Combat*. New York: Basic Books, 1989.

MOELLER, Susan D. *Compassion Fatigue: How the Media Sell Disease, Famine, War and Death*. Routledge: New York, 1999. ISBN 9780415920988.

- MÜLLER, Marion G. What is Visual Communication? Past and Future of an Emerging Field of Communication Research. *Studies in Communication Sciences : Journal of the Swiss Association of Communication and Media Research* [online]. 2007, 7(2), 7–34 [cit. 2020-07-13]. DOI: 10.5169/seals-791077. Dostupné z: <http://doi.org/10.5169/seals-791077>
- NEUMAN, W. Russell, M. R. JUST a A. N. CRIGLER. *Common knowledge: News and the construction of political meaning*. Chicago, IL: University of Chicago Press, 1992. ISBN 0-226-57439-3.
- NOVINKY.CZ. Co bude s Palestinci a izraelskou demokracií? In: *Novinky.cz* [online]. 2020, 23. 5. 2020 [cit. 2020-07-23]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/domaci/clanek/co-bude-s-palestinci-a-izraelskou-demokracii-40325164>
- LEE, Seow Ting a Crispin C. MASLOG. War or Peace Journalism? Asian Newspaper Coverage of Conflicts. *Journal of Communication* [online]. 2005, 55(2), 311–329 [cit. 2020-07-21]. DOI: 10.1111/j.1460-2466.2005.tb02674.x. ISSN 00219916. Dostupné z: <https://doi-org.ezproxy.is.cuni.cz/10.1111/j.1460-2466.2005.tb02674.x>
- LEEUWEN, Theo van. Semiotics and iconography. LEEUWEN, Theo van a Carey JEWITT. *The Handbook of Visual Analysis*. London: SAGE Publications, 2001, s. 92–118. ISBN 9780761964766.
- OCHA. Humanitarian Needs Overview. In: *OCHA Occupied Palestinian Territory* [online]. 2020 [cit. 2020-04-13]. Dostupné z: https://www.ochaopt.org/sites/default/files/hno_2020-final.pdf
- OCHA. Two years on: people injured and traumatized during the „Great March of Return“ are still struggling. In: *OCHA Occupied Palestinian Territory* [online]. 6.4.2020 [cit. 2020-04-13]. Dostupné z: <https://www.ochaopt.org/content/two-years-people-injured-and-traumatized-during-great-march-return-are-still-struggling>
- PAN, Zhongdang a Gerald M. KOSICKI. Framing as a Strategic Action in Public Deliberation. REESE, Stephen D., Oscar H. GANDY a August E. GRANT. *Framing Public Life: Perspectives on Media and Our Understanding of the Social World*. Mahwah: Lawrence Erlbaum Associates Publishers, 2003, s. 35–66. ISBN 0-8058-4926-2.
- PAPPÉ, Ilan. *A History of Modern Palestine: One Land, Two Peoples*. 2nd ed. New York: Cambridge University Press, 2006. ISBN 05-216-8315-7.
- PARRY, Katy. *A visual framing analysis of British press photography during the 2006 Israel- Lebanon conflict* [online]. 2010, 3(1), 67–85 [cit. 2020-06-29]. DOI: 10.1177/1750635210353679. ISSN 1750-6352. Dostupné z: <http://journals.sagepub.com/doi/10.1177/1750635210353679>
- PARRY, Katy. Images of liberation? Visual framing, humanitarianism and British press photography during the 2003 Iraq invasion. *Media Culture & Society* [online]. 2011, 33(8), 1185–1201 [cit. 2020-07-13]. DOI: 10.1177/0163443711418274. ISSN 0163-4437. Dostupné z: <http://journals.sagepub.com/doi/10.1177/0163443711418274>
- PEIRCE, Charles S. On a New List of Categories. *Proceedings of the American Academy of Arts and Sciences* 7 [online]. 1868, 287–298 [cit. 2020-07-13]. Dostupné z: <http://www.bocc.ubi.pt/pag/peirce--charles-list-categories.pdf>

PERLMUTTER, David. *Photojournalism and foreign policy: Framing icons of outrage in international crisis*. Westport, CT: Greenwood, 1998. ISBN 978-0275963620.

PERLMUTTER, David D. a Gretchen L. WAGNER. The anatomy of a photojournalistic icon: marginalization of dissent in the selection and framing of 'a death in Genoa'. *Visual Communication* [online]. 2004, 3(1), 91-108 [cit. 2020-06-29]. DOI: 10.1177/1470357204039600. ISSN 1470-3572. Dostupné z: <http://journals.sagepub.com/doi/10.1177/1470357204039600>

PHILO, Greg a Mike BERRY. *Bad news from Israel*. London: Pluto Press, 2004. ISBN 0-7453-2061-9. ŠLAIM, Avi. *Izrael a Palestina: Přehodnocení, revidování, vyvracení*. Praha: Academia, 2016. ISBN 978-80-200-2544-9.

REESE, Stephen D., Oscar H. GANDY a August E. GRANT, ed. *Framing Public Life: Perspectives on Media and Our Understanding of the Social World*. Mahwah: Lawrence Erlbaum Associates Publishers, 2003. ISBN 0-8058-3653-5.

REESE, Stephen D. The Framing Project: A Bridging Model for Media Research Revisited. *Journal of Communication* [online]. 2007, 57(1), 148-154 [cit. 2020-07-03]. DOI: 10.1111/j.1460-2466.2006.00334.x. ISSN 00219916. Dostupné z: <https://academic.oup.com/joc/article/57/1/148-154/4102653>

RITCHIN, Fred. Photojournalism in the age of computers. SQUIERS, Carol, ed. *The Critical Image: Essays on Contemporary Photography*. Seattle: Bay Press, 1990, s. 28-37. ISBN 9780941920148.

RITCHIN, Fred. *Snímání rámu: Fotožurnalismus, občan, dokument*. Praha: Karolinum, 2019. ISBN 978-80-246-3989-5.

RODRIGUEZ, Lulu a Daniela V. DIMITROVA. The levels of visual framing. *Journal of Visual Literacy* [online]. 2011, 30(1), 48-65 [cit. 2020-07-03]. DOI: 10.1080/23796529.2011.11674684. ISSN 1051-144X. Dostupné z: <http://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/23796529.2011.11674684>

ROSS, Susan Dente. Framing of the Palestinian-Israeli conflict in thirteen months of New York Times editorials surrounding the attack of September 11, 2001. *Conflict & communication online* [online]. 2003, 2(2), 1-11 [cit. 2020-07-05]. ISSN 1618-0747. Dostupné z: <http://www.cco.regener-online.de>

ROY, Sara. *Failing Peace: Gaza and the Palestinian-Israeli Conflict*. London: Pluto Press, 2007. ISBN 9780745322353.

SEMETKO, Holli A. a Patti M. VALKENBURG. Framing European politics: A Content Analysis of Press and Television News. *Journal of Communication* [online]. 2000, 50(2), 93-109 [cit. 2020-07-03]. DOI: 10.1111/j.1460-2466.2000.tb02843.x. ISSN 0021-9916. Dostupné z: <https://academic.oup.com/joc/article/50/2/93-109/4110003>

SCHEUFELE, Bertram. Framing-effects approach: A theoretical and methodological critique. *Communications* [online]. 2004, 29(4), 401-428 [cit. 2020-06-29]. DOI: 10.1515/comm.2004.29.4.401. ISSN 0341-2059. Dostupné z: <https://www.degruyter.com/view/j/comm.2004.29.issue-4/comm.2004.29.4.401/comm.2004.29.4.401.xml>

SCHEUFELE, Bertram T. a Dietram A. SCHEUFELE. Of Spreading Activation, Applicability, and Schemas: Conceptual Distinctions and Their Operational Implications for Measuring Framing and Framing Effects. D'ANGELO, Paul a Jim A. KUYPERS. *Doing news framing analysis: Empirical and theoretical perspectives*. New York: Routledge, Taylor & Francis Group, 2010, s. 110-134. ISBN 978-0-415-99236-7.

- SCHEUFELE, Dietram A. Framing as a Theory of Media Effects. *Journal of Communication* [online]. 1999, 49(1), 103–122 [cit. 2020-06-29]. DOI: 10.1111/j.1460-2466.1999.tb02784.x. ISSN 0021-9916. Dostupné z: <https://academic.oup.com/joc/article/49/1/103-122/4110088>
- SCHEUFELE, Dietram A. a Shanto IYENGAR. The state of framing research: A call for new directions. *The Oxford Handbook of Political Communication* [online]. Oxford University Press, 2014, , 1-18 [cit. 2020-07-07]. DOI: 10.1093/oxfordhb/9780199793471.013.47. Dostupné z: <https://www.researchgate.net/publication/224818492>
- SCHWALBE, Carol B. Remembering Our Shared Past: Visually Framing the Iraq War on U.S. News Websites. *Journal of Computer-Mediated Communication* [online]. 2006, 12(1), 264–289 [cit. 2020-07-13]. DOI: 10.1111/j.1083-6101.2006.00325.x. ISSN 1083-6101. Dostupné z: <https://academic.oup.com/jcmc/article/12/1/264-289/4583046>
- SCHWALBE, Carol B., B. William SILCOCK a Susan KEITH. *Visual Framing of the Early Weeks of the U.S. -Led Invasion of Iraq: Applying the Master War Narrative to Electronic and Print Images* [online]. 2008, 52(3), 448–465 [cit. 2020-07-12]. DOI: 10.1080/08838150802205702. ISSN 0883-8151. Dostupné z: <http://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/08838150802205702>
- SONTAG, Susan. On photography. Repr. London: Penguin Books, 2002. ISBN 0-14-118716-6.
- SONTAG, Susan. *S bolestí druhých před očima*. Praha: Paseka, 2011. ISBN 978-80-7432-092-7.
- TANKARD, James W., Jr. The Empirical Approach to the Study of Media Framing. REESE, Stephen D., Oscar H. GANDY a August E. GRANT, ed. *Framing Public Life: Perspectives on Media and Our Understanding of the Social World*. Mahwah: Lawrence Erlbaum Associates Publishers, 2003, s. 95–106. ISBN 0-8058-3653-5.
- TAYLOR, John. *Body Horror: Photojournalism, Catastrophe and War*. Manchester: Manchester University Press, 1998. ISBN 978-0814782392.
- TESSLER, Mark A. *A history of the Israeli-Palestinian conflict*. 2nd ed. Bloomington: Indiana University Press, 2009. ISBN 978-0-253-22070-7.
- THUSSU, Daya Kishan. Managing the Media in an Era of Round-the-Clock News: Notes from India's first tele-war. *Journalism Studies* [online]. 2002, 3(2), 203 – 212 [cit. 2020-07-12]. DOI: 10.1080/14616700220129973. ISSN 14699699. Dostupné z: <https://doi.org/10.1080/14616700220129973>
- THUSSU, Daya Kishan a Des FREEDMAN. *War and the Media: Reporting Conflict 24/7* [online]. London: SAGE Publications, 2003 [cit. 2020-07-21]. ISBN 9780761943129.
- TRIVUNDŽA, Ilija Tomanić. *Press Photography and Visual Framing of News*. Ljubljana: Faculty of Social Sciences, Založba FDV, 2015. ISBN 978-961-235-772-6.
- TVERSKY, Amos a Daniel KAHNEMAN. *Rational Choice and the Framing of Decisions*. *The Journal of Business* [online]. 1986, 59(4), 251–278 [cit. 2020-07-07]. Dostupné z: www.jstor.org/stable/2352759
- UNRWA. Gaza's „Great March of Return“: One Year On. In: UNRWA [online]. 2019 [cit. 2020-04-13]. Dostupné z: https://www.unrwa.org/sites/default/files/content/resources/gaza_gmr_one_year_on_report_eng_final.pdf

VALKENBURG, Patti M., Holli A. SEMETKO a Claes H. DE VREESE. The Effects of News Frames on Readers' Thoughts and Recall. *Communication Research* [online]. 1999, 26(5), 550–569 [cit. 2020–07–03]. DOI: 10.1177/009365099026005002. ISSN 0093–6502. Dostupné z: <http://journals.sagepub.com/doi/10.1177/009365099026005002>

VAN GORP, Baldwin. Strategies to Take Subjectivity Out of Framing Analysis. D'ANGELO, Paul a Jim A. KUYPERS. *Doing news framing analysis: Empirical and theoretical perspectives*. New York: Routledge, Taylor & Francis Group, 2010, s. 84–109. ISBN 978–0–415–99236–7.

WEAVER, David H. Thoughts on Agenda Setting, Framing, and Priming. *Journal of Communication* [online]. 2007, 57(1), 142–147 [cit. 2020–07–07]. DOI: 10.1111/j.1460–2466.2006.00333.x. ISSN 00219916. Dostupné z: <https://academic.oup.com/joc/article/57/1/142–147/4102651>

WOLFSFELD, Gadi. *Media and Political Conflict: News from the Middle East*. Cambridge: Cambridge University Press, 1997.

WOLFSFELD, Gadi. *Making Sense of Media and Politics: Five Principles in Political Communication*. New York: Routledge, 2011. ISBN 978–0–415–88523–2.

Seznam citovaných článků

AKTUÁLNĚ.CZ, 2018a. Islámské země chtějí vyslat mezinárodní síly na palestinská území. In: *Aktuálně.cz* [online]. 18.5.2018 [cit. 2020-07-27]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/zahranici/islamske-zeme-chte-i-vyslat-mezinarodni-sily-na-palestinska/r-5c47c23a5ae311e8a44c0cc47ab5f122/>

AKTUÁLNĚ.CZ, 2018b. Po dalších protestech v pásnu Gazy zůstal jeden mrtvý a nejméně 500 zraněných. In: *Aktuálně.cz* [online]. 13.4.2018 [cit. 2020-07-27]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/zahranici/pri-dalsi-protestu-u-pasma-gazy-bylo-postreleno-asi-30-lidi/r-89ba63303f2711e8ac3d0cc47ab5f122/>

AKTUÁLNĚ.CZ, 2018c. Léky od vrahů nechceme, vzkázali organizátoři protestů v Gaze. Odmítli náklad z Izraele. In: *Aktuálně.cz* [online]. 16.5.2018c [cit. 2020-07-27]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/zahranici/organizatori-protestu-v-g-ze-odmitli-naklad-leku-z-izraele/r-f6b9e46a591711e885e30cc47ab5f122/>

ECHO24, 2018a. OSN, Egypt či Turecko odsoudily Izrael za smrt desítek Palestinců. Bílý dům viní Hamás. In: *ECHO24* [online]. 14.5.2018 [cit. 2020-07-27]. Dostupné z: <https://echo24.cz/a/SPVe7/osn-egypt--i-turecko-odsoudily-izrael-za-smrt-desitek-palestincu-bily-dum-vini-hamas>

ECHO24, 2018b. Izraelská tanková střela zabila farmáře v Pásmu Gazy. In: *ECHO24* [online]. 30.3.2018 [cit. 2020-07-27]. Dostupné z: <https://www.echo24.cz/a/SRy3U/izraelska-tankova-strela-zabila-farm-re-v-pasmu-gazy>

HALÓ NOVINY, 2018. Izraelský masakr u »železné opony«. In: *Haló noviny* [online]. 15.5.2018 [cit. 2020-07-27]. Dostupné z: <http://www.halonoviny.cz/articles/view/47625664>

IDNES, 2018a. USA otevřely ambasádu v Jeruzalémě, při střelbě v Gaze umírali Palestinci. In: *IDNES* [online]. 14.5.2018 [cit. 2020-07-27]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/zpravy/zahranicni/izrael-us--palestina-jeruzalem-ambasada.A180514_111603_zahranicni_aha

IDNES, 2018b. VODIČKA, Milan. ANALÝZA: Mrtví a izolovaní. Osud Palestinců už svět ani Arabové nezajímá. In: *IDNES* [online]. 15.5.2018 [cit. 2020-07-27]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/zpravy/zahranicni/palestina-izrael-gaza-velvyslanectvi-usa-nepokoje-analyza-milan-vodicka.A180515_125359_zahranicni_aha

IDNES, 2018c. V Gaze pohřbívali první mrtvé, při střetech s Izraelci zemřelo 60 Palestinců. In: *IDNES* [online]. 15.5.2018 [cit. 2020-07-27]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/zpravy/zahranicni/pasmo-gaza-izrael-1-protesty-palestina.A180515_205506_zahranicni_linv

IDNES, 2018d. Na hranicích Gazy protestují Palestinci, nejméně patnáct lidí zemřelo. In: *IDNES* [online]. 30.3.2018 [cit. 2020-07-27]. Dostupné z: https://zpravy.idnes.cz/gaza-palestinci-protest-izrael-d3f-/zahranicni.aspx?c=A180330_131026_zahranicni_kha

IROZHLAS, 2018a. Při protestech v Pásmu Gazy zastřelili vojáci mladého Palestince, přes 500 dalších bylo zraněno. In: *IROZHlas* [online]. 13.4.2018 [cit. 2020-07-27]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-svet/izrael-protesty-gaza-palestinci_1804131845_pj

IROZHLAS, 2018b. Palestinský novinář zemřel po zásahu izraelskou střelou. Zraněno je dalších šest reportérů. In: *IROZHlas* [online]. 7.4.2018 [cit. 2020-07-27]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-svet/palestina-izrael-gaza-novinar_1804070847_mos

LIDOVKY.CZ, 2018a. V Pásmu Gazy zemřelo při střetech s Izraelci 55 Palestinců. Jde o nejkrvavější den od války v roce 2014. In: *Lidovky.cz* [online]. 14.5.2018 [cit. 2020-07-27]. Dostupné z: https://www.lidovky.cz/svet/v-gaze-propukly-strety-izraelsti-vojaci-zast-elili-sedm-palestincu.A180514_122444_ln_zahranici_ele

LIDOVKY.CZ, 2018b. Násilí v Gaze má 58 obětí, jsou mezi nimi i nezletilí. In: *Lidovky.cz* [online]. 15.5.2018 [cit. 2020-07-27]. Dostupné z: https://www.lidovky.cz/svet/nasili-v-gaze-ma-58-obeti-na-hranicich-se-oozeznelo-varovani-pred-raketami.A180515_093417_ln_zahranici_lar

NOVINKY.CZ, 2018a. Izrael střelbou zasáhl proti protestujícím Palestincům, 55 mrtvých a 2700 zraněných. In: *Novinky.cz* [online]. 14.5.2018 [cit. 2020-07-27]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/zahranicni/blizky--stredni-vychod/clanek/izrael-strelbou-zasahl-proti-protestujicim-palestincum-55-mrt-ych-a-2700-zranenych-40265074>

NOVINKY.CZ, 2018b. Izrael střelbou zasáhl proti protestujícím Palestincům, 55 mrtvých a 2700 zraněných. In: *Novinky.cz* [online]. 14.5.2018 [cit. 2020-07-27]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/zahranicni/blizky--stredni-vychod/clanek/izrael-strelbou-zasahl-proti-protestujicim-palestincum-55-mrt-ych-a-2700-zranenych-40265074>

SCHVÁLENO

Institut komunikačních studií a žurnalistiky FSV UK
Teze MAGISTERSKÉ diplomové práce

TUTO ČÁST VYPLŇUJE STUDENT/KA:

Příjmení a jméno diplomantky/diplomanta:

Krčková Anna

Imatrikulační ročník diplomantky/diplomanta:
2017

E-mail diplomantky/diplomanta:

krckova.anna@gmail.com

Studijní obor/forma studia:

Mediální studia/prezenční

Razítko podatelny:

Univerzita Karlova		
Fakulta sociálních věd		
Došlo dne:	21-05-2018	-1-
Čj:	1574	Příloh:
Přiděleno:		

Předpokládaný název práce v češtině:

Rámcování události Great March of Return v českých online médiích

Předpokládaný název práce v angličtině:

Framing the Great March of Return in Czech online media

Předpokládaný termín dokončení (semestr, akademický rok – vzor: ZS 2012/2013)

(diplomovou práci je možné odevzdat nejdříve po dvou semestrech od schválení tezí)

LS 2018/2019

Charakteristika tématu a jeho dosavadní zpracování (max. 1800 znaků):

Dne 30.března započala nová série protestů v Pásmu Gazy, kterou palestínští organizátoři označují jako Great March of Return. Protesty jsou soustředěny zejména kolem hranic Pásmu Gazy s Izraelem a kladou si za cíl vybojovat právo k návratu na území Izraele a odstranění blokády kolem Pásmu Gazy. Iniciace protestů se připisuje zejména teroristickému hnutí Hamas, která tuto oblast od roku 2007 ovládá. Ačkoliv byly protesty zpočátku prezentované jako nenásilné, podle Úřadu pro koordinaci humanitárních záležitostí OCHA bylo během protestů do poloviny května zabito celkem 104 Palestinců, a to zejména v důsledku střetů u hraničních plotů s izraelskými ozbrojenými silami. Akce vy eskalovala 14. května v souvislosti s přesunem Americké ambasády do Jeruzaléma a předpokládá se, že místo plánovaného 15.května budou protesty pokračovat až do počátku června.

Nedílnou součástí strategie palestinských protestů je obsáhlá medializace konfliktu, čímž se zvyšuje povědomí ve světě nejen o tomto konkrétním konfliktu, ale zejména vrací pozornost k celé problematice okupace Pásmu Gazy. Medializace protestů pomáhá získávat četnou mezinárodní podporu Palestinců a naopak vyvolává mnoho kritiky v otázce Izraele. Je tedy zajímavé sledovat, jak se s touto problematikou různá mezinárodní média vyrovnávají, a jaký vůdčí celému konfliktu skrze mediální obsah zaujmají postoj.

Izraelsko-palestinský konflikt jako takový trvá již několik desetiletí a věnuje se mu tedy nespočet knih, výzkumů a prací. Konkrétně konfliktem Great March of Return se však díky jeho aktuálnosti doposud nikdo ve své práci nezabýval.

Předpokládaný cíl práce, případně formulace problému, výzkumné otázky nebo hypotézy (max. 1800 znaků):

Diplomová práce si klade za cíl analyzovat reprezentaci události Great March of Return ve vybraných českých online médiích. Práce se bude zabývat analýzou rámců, které se při reprezentaci tohoto konfliktu projevují, a které mohou ovlivňovat vnímání celé problematiky. Analýza bude zaměřena jak na textovou, tak vizuální složku obsahu.

Výzkumné otázky:

1. Jakým způsobem média referují o daném konfliktu a jak informují o jeho příčině?
2. Jakým způsobem česká média vykreslují jednotlivé strany konfliktu?

3. Jsou zprávy vyvážené, komplexní a dostává se stranám konfliktu stejného prostoru?

Předpokládaná struktura práce (rozdělení do jednotlivých kapitol a podkapitol se stručnou charakteristikou jejich obsahu):

Úvod

Teoretická část

1. Teorie rámcování

(původ a vymezení konceptu, definice, proces rámcování, typologie, vizuální rámcování)

2. Role médií ve válečných konfliktech a válečná fotografie

3. Historicko-politický kontext události Great March of Return

Výzkumná část

1. Charakteristika výzkumu

2. Použitá metodologie

3. Zkoumaný vzorek a sběr dat

4. Analýza dat

5. Interpretace výsledků

Závěr

Vymezení podkladového materiálu (např. titul periodika a analyzované období):

Veškeré textové a doprovodné vizuální obsahy zabývající se protesty v Pásmu Gazy z internetových deníků: Aktuálně.cz, Echo24, IDNES.cz, iROZHLAS, Lidovky.cz, Novinky.cz a Haló noviny.

Analyzované období: od 30.3.2018 - do 30.5.2018

Metody (techniky) zpracování materiálu:

Kvalitativní rámcová analýza mediálních obsahů, která se bude koncentrovat na odhalování mediálních rámců pomocí analýzy jazyka v daných obsazích a jejich souvstažnost s doprovodným obrazovým materiálem.

Základní literatura (nejméně 5 nejdůležitějších titulů k tématu a metodě jeho zpracování; u všech titulů je nutné uvést stručnou anotaci na 2-5 řádků):

D'ANGELO, Paul a Jim A. KUYPERS. Doing news framing analysis: empirical and theoretical perspectives. New York: Routledge, Taylor & Francis Group, 2010. Communication series. ISBN 978-0-415-99236-7.

Kniha nabízí komplexního průvodce ke zpracování rámcování zpravodajství, který je založen jak na teoretické části vysvětlující koncept rámcování, tak na konkrétních případech a postupech rámcování.

EVANS, Matt. Framing international conflicts: media coverage of fighting in the Middle East. International Journal of Media & Cultural Politics. 2010, 6 (2), pp. 209-233.

Výzkum se zabývá rámcovou analýzou zpravodajství New York Times. Zkoumá hloubku referování a jazyk použitý k zobrazení kontextu vybraných konfliktů na Blízkém východě a je postaven na obsáhlé literatuře o mediálním rámcování.

FAHMY, Shahira, Mary Angela BOCK a Wayne WANTA. Visual communication theory and research: a mass communication perspective. New York: Palgrave Macmillan, 2014. ISBN 978-1-137-36214-8.

V aktuálním multimediálním prostředí mají vizuální obsahy zásadní pozici v rámci zpravodajství. Autoři shrnují aktuální metody analýzy vizuální komunikace a diskutují o trendech ve výzkumu obrazů vtištěných, audiovizuálních a on-line médiích.

CHOMSKY, Noam; PAPPÉ, Ilan. Gaza in crisis : reflections on Israel's war against the Palestinians. London : Penguin, 2010.

Kniha nabízí analýzu operace Lité olovo v kontextu dlouhodobé "války proti Palestincům". Je kompilací esejí a rozhovorů s historikem Ilanem Pappé a lingvistou a známým sociálním kritikem Noamem Chomskym.

LANGTON, Loup. Photojournalism and today's news: creating visual reality. Chichester: Wiley-Blackwell, 2009. ISBN 978-1-4051-7897-6.

Autor vysvětluje, jak kultura newsroomu ovlivňuje požadavky na fotografa, produkci a dodatečné úpravy fotografie. Zkoumá vztahy mezi fotožurnalistou a lidmi, které fotografuje a zaměřuje se také na etické aspekty novinářské fotografie.

PHILO, Greg a Mike BERRY. Bad news from Israel. London: Pluto Press, 2004. ISBN 0-7453-2061-9.

Rozsáhlá studie televizního zpravodajství, která se věnuje Izraelsko-palestinskému konfliktu. Zabývá se zejména tím, jak se toto zpravodajství vztahuje k postojům a názorům publika. Výsledky naznačují, že zpravodajství publikum mate a ve významné míře obsahuje stanoviska izraelské vlády.

ROSE, Gillian. Visual methodologies: an introduction to researching with visual materials. 3rd ed. Los Angeles: Sage, 2012. ISBN 978-0-85702-888-4.

Úvod do studia a analýzy vizuálních materiálů nabízí komplexní přehled vnímání obrazu ve společnosti. Reflektuje, jak společnost vnímá a vytváří a interpretuje vizuální obsahy.

TRIVUNDŽA, Ilija Tomanić. Press photography and Visual Framing of News. Ljubljana: Založba FDV, 2015. ISBN: 978-961-235-772-6.

Publikace navrhuje vlastní typologii vizuálního rámcování a popisuje obecný trend vizuálního rámcování ve zpravodajství směřující k symbolické reprezentaci. Zvyšuje se tak význam vizuálních obsahů ve zpravodajství, které události prezentují jako obecně sdílené kulturní symboly.

Diplomové a disertační práce k tématu (seznam bakalářských, magisterských a doktorských prací, které byly k tématu obhájeny na UK, případně dalších oborově blízkých fakultách či vysokých školách za posledních pět let)

CHOMÁTOVÁ, Nikola. Vizuální rámcování teroristických útoků v průběhu let. Diplomová práce. Praha: Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, 2017. Vedoucí práce Sandra Štefaniková

KALÁT Jiří. Český mediální obraz izraelsko-palestinských vztahů v období tzv. tiché intifády. Bakalářská práce. Praha: Univerzita Karlova, Fakulta humanitních studií, 2017. Vedoucí práce Marek Německý

LUSKOVÁ, Kristína. Rámcování konfliktu na Blízkém východě českými deníky. Diplomová práce. Praha: Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, 2013. Vedoucí práce Vlastimil Nečas.

NOVOTNÁ, Kristýna. Zpravodajství o válečných konfliktech v českém tisku. Diplomová práce. Praha: Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, 2016. Vedoucí práce Vlastimil Nečas.

VACKOVÁ, K. Co o nás řekl Charlie? Analýza mediálního diskurzu po teroristickém útoku na Charlie Hebdo. Diplomová práce. Praha: Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, 2016. Vedoucí práce Jan Křeček

Datum / Podpis studenta/ky

21.5.2018 .....

TUTO ČÁST VYPLŇUJE PEDAGOG/PEDAGOŽKA:

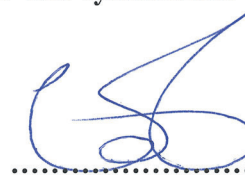
Doporučení k tématu, struktuře a technice zpracování materiálu:

Případné doporučení dalších titulů literatury předepsané ke zpracování tématu:

Potvrzují, že výše uvedené teze jsem s jejich autorem/kou konzultoval(a) a že téma odpovídá mému oborovému zaměření a oblasti odborné práce, kterou na FSV UK vykonávám.

Souhlasím s tím, že budu vedoucí(m) této práce.

21/5/18

Příjmení a jméno pedagožky/pedagoga

Datum / Podpis pedagožky/pedagoga

TEZE JE NUTNO ODEVZDAT VYTIŠTĚNÉ, PODEPSANÉ A VE DVOU VYHOTOVENÍCH DO TERMÍNU UVEDENÉHO V HARMONOGRAMU PŘÍSLUŠNÉHO AKADEMICKÉHO ROKU, A TO PROSTŘEDNICTVÍM PODATELNÝ FSV UK. PŘIJATÉ TEZE JE NUTNÉ SI VYZVEDNOUT V SEKRETARIÁTU PŘÍSLUŠNÉ KATEDRY A NECHAT VEVÁZAT DO OBOU VÝTISKŮ DIPLOMOVÉ PRÁCE.

TEZE SCHVALUJE GARANT PŘÍSLUŠNÉHO STUDIJNÍHO PROGRAMU/OBORU.

Přílohy

Příloha č. 1: Kódovací kategorie podle Lee a Masloga (2005)

Indikátory válečného rámce	Indikátory mírového rámce
Přístup válečného žurnalistu	Přístup mírového žurnalistu
Reaktivní (čeká na propuknutí války, referuje pouze o nejaktuálnějším dění)	Proaktivní (začne o konfliktu referovat dlouho před vypuknutím, referuje o problematikách s ním spojených)
Referuje zejména o zřejmých efektech války (oběti, mrtví a zranění, materiální újma)	Referuje o skrytých efektech války (emoční trauma, újma na společnosti a kultuře)
Orientováno na elity (soustředí se na lídry a elity jako zdroje informací)	Orientace na lidi (zaměřuje se také na civilisty jako zdroje informací)
Soustředí se na rozdíly, které vedly ke konfliktu	Orientace na možné dohody a řešení
Koncentrace na tady a teď	Referuje o příčinách a důsledcích války
Dichotomizace dobré a zlé strany, oběť a padouch v konfliktu	Vyhýbání se označování dobré a zlé strany
Předpojatost vůči jedné straně konfliktu	Nestrannost
Orientace na jeden cíl: vítězství	Orientace na mnoho cílů a řešení
Jazyk válečného žurnalistu	Vizuály mírového žurnalistu
Využití viktimitizačního jazyka, který pouze sděluje, co bylo provedeno lidem ve válce (tragický, zdevastovaný, zabítý)	Vyhýbání se viktimitizačnímu jazyku
Využití demonizujícího jazyka (výrazy jako krutý, surový, brutální, barbarský, nelidský, teroristický, extremistický, fanatický)	Vyhýbání se demonizujícímu jazyku. Užívá přesná označení a popisy subjektů.
Využití emotivního jazyka (genocida, masakr, krveprolití, zavraždění, atentát)	Objektivní, umírněné, vyhýbání se emotivním výrazům. Nezveličuje.